ICALL: Ενταξιακές κοινότητες για όλους

Συμφωνία επιχορήγησης αριθ. 101133870 - ICALL - ERASMUS-2023-PCOOP-ENGO

Έκθεση σχετικά με την κατάσταση των ενταξιακών κοινοτήτων στην Ευρώπη

Παραδοτέο D2.1

Αποποίηση ευθύνης: Χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που εκφράζονται είναι αποκλειστικά του/των συγγραφέα/ων και δεν αντανακλούν κατ' ανάγκη τις απόψεις και τις γνώμες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο EACEA μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι γι' αυτές.

Βασικές πληροφορίες	
Περιγραφή του παραδοτέου	Έκθεση σχετικά με την κατάσταση των ενταξιακών κοινοτήτων στην Ευρώπη
Τύπος παραδοτέου	Ερευνητική έκθεση
Ημερομηνία δημοσίευσης (αριθμός μήνα/ημερομηνία)	M12 (Νοέμβριος 2024)
Κύριος συγγραφέας (όνομα/οντότητα)	Λουκία Χαϊδεμενάκη/Σύλλογος Το Πέταγμα
Συνεισφέροντες εταίροι (όνομα/οργανισμός)	Bence Szebenszki/IRMÁK Nappa Elisa/Tukena Räkköläinen Risto/Tukena Sotiria Douka/Patagma Marta Sokołowska/Eudajmonia Omor Dhali/EASPD Nora Gyorke/EASPD Lilith Alink/EASPD Διονύσης Αντανασιώτης

Επίπεδο διάδοσης	
Περιορισμένο	
Δημόσιο	X

Αποποίηση ευθυνών: Οι συντάκτες του παρόντος εγγράφου έχουν εξουσιοδοτηθεί από τους κατόχους των προσωπικών δεδομένων που περιλαμβάνονται στο παρόν να δώσουν τη συγκατάθεσή τους για την κοινοποίηση προσωπικών πληροφοριών, στοιχείων επικοινωνίας και φωτογραφιών. Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο EACEA μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτά. Η γραφική απεικόνιση ή οι εικόνες που χρησιμοποιούνται στο παρόν έγγραφο προέρχονται από ελεύθερα και ανοικτού κώδικα αποθετήρια που βασίζονται στο διαδίκτυο.

Co-funded by the European Union

Έκδοση ιστορικού :

Έκδοση	Ημερομηνία	Κατάσταση*	Σχόλια αναθεώρησης	Κύριος συγγραφέας
V1.0	30/07/2024	Σχέδιο	Δομή, συγγραφείς, αναφορά	Λουκία Χαϊδεμενάκη/Σύλλογος Το Πέταγμα
V1.0	14/09/2024	Σχέδιο	Προσθήκη των δεδομένων της έρευνας πεδίου Hugaian	Λουκία Χαϊδεμενάκη/Σύλλογος Το Πέταγμα
V1.0	23/10/2024	Σχέδιο	Σχόλια της ομάδας πολιτικής της EASPD	Λουκία Χαϊδεμενάκη/Σύλλογος Το Πέταγμα Lilith Alink/EASPD
V2.0	18/11/2024	Σχέδιο	Πρόσθετοι πίνακες και γραφήματα	Λουκία Χαϊδεμενάκη/Σύλλογος Το Πέταγμα
V3.0	20/11/2024	Τελικό	Διάβασε τον έλεγχο	Λουκία Χαϊδεμενάκη/Σύλλογος Το Πέταγμα

Συμφωνία επιχορήγησης	Συμφωνία επιχορήγησης αριθ. 101133870
Πρόγραμμα	ERASMUS-2023-PCOOP-ENGO
Βασική δράση	ΚΑ2-Συνεργασία εταιρικής σχέσης
Δράση	ΚΑ2 - ENGO
Ακρωνύμιο έργου	ICALL
Τίτλος έργου	Ενταξιακές κοινότητες για ΟΛΟΥΣ
Ημερομηνία έναρξης του έργου	01.12.2023
Διάρκεια του έργου	3 χρόνια
Ημερομηνία λήξης του έργου	30.11.2026

Co-funded by the European Union

ΠΊΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΈΝΩΝ

Εισαγωγή του έργου ICALL 4

Συνοπτική παρουσίαση 4

Εισαγωγή 6

Α. Έρευνα γραφείου για τις ενταξιακές κοινότητες στην ΕΕ: κατάσταση και κανονισμοί πολιτικής 9

Α1. Ευρήματα της έρευνας γραφείου - Ελλάδα 9

Α2. Ευρήματα της έρευνας γραφείου - Πολωνία 13

Α3. Ευρήματα της έρευνας γραφείου - Φινλανδία 15

Α4. Ευρήματα της έρευνας γραφείου - Ουγγαρία 17

Β5. Νομοθετικές/πολιτικές και στρατηγικές κατευθύνσεις σε επίπεδο ΕΕ για την ένταξη των ατόμων με αναπηρία 19

Β. Εθνική ερευνητική έκθεση μελέτης πεδίου 24

Β.1 Μεθοδολογία 24

Β2. Διαδικτυακές έρευνες 25

Β2.1 Ευρήματα έρευνας - Ελλάδα 25

Β2.2. Ευρήματα έρευνας - Πολωνία 27

Β2.3 Ευρήματα έρευνας - Φινλανδία 29

Β2.4 Ευρήματα έρευνας - Ουγγαρία 31

Β3. Ομάδες εστίασης (focus groups) 34

Β3.1 Ευρήματα ομάδων εστίασης (focus groups) - Ελλάδα 34

Β3.2 Ευρήματα ομάδων εστίασης (focus groups) - Πολωνία 37

Β3.3 Ευρήματα ομάδων εστίασης (focus groups) - Φινλανδία 39

Β3.4 Ευρήματα ομάδων εστίασης (focus groups) - Ουγγαρία 41

Β4 Ανάλυση πίνακα ομάδων εστίασης (focus groups) 43

Β4.1 Μεθοδολογία 43

Β4.2 Διακρατική ανάλυση 43

Β4.3 Προτάσεις για κοινοτική ανάπτυξη/κατάρτιση 48

Συμπερασματικές παρατηρήσεις 49

Παραρτήματα 51

Co-funded by the European Union

Εισαγωγή του έργου ICALL

Φανταστείτε να περιηγείστε σε έναν κόσμο όπου οι πιο απλές εργασίες -όπως η πρόσβαση στα μέσα μαζικής μεταφοράς ή η συμμετοχή σε κοινοτικές εκδηλώσεις- είναι γεμάτες εμπόδια. Για τα 1,3 δισεκατομμύρια άτομα που ζουν με σημαντικές αναπηρίες, αυτό είναι μια καθημερινή πραγματικότητα, που τους φέρνει αντιμέτωπους με προκλήσεις 15 φορές μεγαλύτερες από αυτές που αντιμετωπίζουν τα άτομα χωρίς αναπηρίες[1] . Η πιεστική ανάγκη να γίνουν οι τοπικές κοινότητες ενταξιακές, χωρίς αποκλεισμούς και προσβάσιμες δεν είναι απλώς θέμα πολιτικής- είναι θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα.

Τα άτομα με αναπηρία θα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε όλες τις υπηρεσίες που προσφέρονται στο γενικό πληθυσμό και να έχουν μια πλήρη, κοινωνική ζωή. Το έργο ICALL στοχεύει στην ανάπτυξη νέων τεκμηριωμένων γνώσεων υψηλής ποιότητας και στην παρουσίαση βιώσιμων μοντέλων κοινωνικής ένταξης. Η κοινοπραξία του έργου αποτελείται από εταίρους από το Βέλγιο, την Ουγγαρία, την Πολωνία, την Ελλάδα και τη Φινλανδία.

Σύμφωνα με το άρθρο 19 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία (UNCRPD), το άρθρο 26 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ και τη στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία 2021-2030, τα άτομα με αναπηρία έχουν το δικαίωμα να ζουν ανεξάρτητα και να εντάσσονται πλήρως στην κοινότητα. Το δικαίωμα αυτό συνεπάγεται ότι έχουν τις ίδιες επιλογές με τους άλλους πολίτες όσον αφορά το πού, με ποιον και πώς ζουν. Παρόλο που απαιτείται ακόμη ουσιαστική πρόοδος για τον πλήρη σεβασμό και την εφαρμογή των αρχών που περιγράφονται στην UNCRPD και στη στρατηγική της ΕΕ, η κατεύθυνση για την υποστήριξη της ανεξάρτητης διαβίωσης είναι σαφώς καθορισμένη. Ωστόσο, εξακολουθεί να υπάρχει λιγότερη σαφήνεια σχετικά με το τι πραγματικά συνεπάγεται η ένταξη των ατόμων με αναπηρία στην κοινότητα, και πολλοί βασικοί επαγγελματίες -όπως αυτοί που εργάζονται σε δήμους, τοπικές ΜΚΟ ή εταιρείες- συχνά δεν διαθέτουν τις δεξιότητες και τις γνώσεις για την αποτελεσματική προώθηση των ενταξιακών κοινοτήτων. Κατά συνέπεια, υπάρχει αυξανόμενη ανάγκη για ολοκληρωμένους πόρους και εκπαιδευτικό υλικό που να εξετάζουν τι σημαίνει η ένταξη στην κοινότητα ειδικά για τα άτομα με αναπηρία και πώς να ενισχυθούν οι ενταξιακές κοινότητες μέσω ποικίλων πρακτικών και προσεγγίσεων.

Ο στόχος της έρευνας του ICALL για τις ενταξιακές κοινότητες στην ΕΕ είναι να διαμορφώσει το μοντέλο των ενταξιακών κοινοτήτων και να οικοδομήσει το εννοιολογικό πλαίσιο για το θέμα αυτό μέσω της χαρτογράφησης των υφιστάμενων πρακτικών, της βιβλιογραφίας και των πλαισίων πολιτικής. Για να μάθετε περισσότερα για το έργο επισκεφθείτε την ιστοσελίδα: https://easpd.eu/project-detail/icall/

Συνοπτική παρουσίαση

Η παρούσα ερευνητική έκθεση θα παράσχει χρήσιμα δεδομένα και ένα εννοιολογικό πλαίσιο για την κατανόηση των κύριων διαδικασιών και καθοριστικών παραγόντων των ενταξιακών κοινοτήτων για άτομα με σημαντικές ανάγκες υποστήριξης. Πιο συγκεκριμένα, ο προσδιορισμός της υφιστάμενης κατάστασης, των προκλήσεων και των κανονισμών πολιτικής σχετικά με τις ενταξιακές κοινότητες (όσον αφορά την ανεξάρτητη

[1] ΠΟΥ (Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (2021). Disability and Health. https://www.who.int/news- room/fact-sheets/detail/disability-and-health (πρόσβαση Μάρτιος 13, 2022).

διαβίωση, την πρόσβαση χωρίς αποκλεισμούς στις κύριες υπηρεσίες, τις στοχευμένες υπηρεσίες υποστήριξης για άτομα με αναπηρία, τις πολιτιστικές, ψυχαγωγικές και κοινωνικές δραστηριότητες που προσφέρονται στο κοινό και την προσβασιμότητα των δημόσιων χώρων κ.λπ.) θα καθορίσει τις διαδικασίες και τα χαρακτηριστικά για την ποιοτική ενδυνάμωση και την ένταξη και θα επισημάνει τα κύρια κενά όσον αφορά την ικανότητα και την κατάρτιση στις εμπλεκόμενες τοπικές κοινότητες. Αυτό θα επιτρέψει την ανάπτυξη κοινής αντίληψης για το τι σημαίνει ένταξη στην κοινότητα των ατόμων με αναπηρία ευρύτερα και θα έχει κοινές έννοιες μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων φορέων. Επιπλέον, οι τοπικές αρχές, οι πάροχοι υπηρεσιών και οι ΜΚΟ θα έχουν αυξημένη κατανόηση των ειδικών αναγκών και επιθυμιών των Ατόμων με Αναπηρία όσον αφορά τη δημιουργία ενταξιακών κοινοτήτων, καθώς και του τρόπου συνεργασίας με πολλαπλούς φορείς για τη διασφάλιση της συμμετοχής και της ευημερίας στην κοινοτική διαβίωση των Ατόμων με Αναπηρία, στο πλαίσιο των δυνατοτήτων και του μακροπρόθεσμου οράματος των αρμόδιων φορέων.

Πιο συγκεκριμένα, η ερευνητική έκθεση θα εξετάσει τις δυνατότητες των εμπλεκόμενων τοπικών κοινοτήτων να διασφαλίσουν την πλήρη ένταξη και συμμετοχή των ΑΜΕΑ. Θα εξετάσει διάφορες πτυχές, όπως:

- Ποια είναι τα κύρια χαρακτηριστικά μιας ενταξιακής κοινότητας στις διάφορες ευρωπαϊκές χώρες;
- Ποια είναι η κατάσταση των νομικών πλαισίων της ΕΕ; Ποια είναι η κατάσταση των εθνικών νομικών πλαισίων;
- Ποιο ρόλο παίζουν οι ενταξιακές κοινότητες στον κοινωνικό ορισμό της αναπηρίας;

Η έκθεση χωρίζεται σε δύο τομείς: α) μια έκθεση που βασίζεται στα ευρήματα της έρευνας γραφείου σχετικά με τις εθνικές (Ελλάδα, Πολωνία, Φινλανδία, Ουγγαρία) και τις ενωσιακές νομοθεσίες και β) μια έκθεση που βασίζεται στα ευρήματα της εθνικής επιτόπιας έρευνας. Η έκθεση των ευρημάτων της έρευνας γραφείου θα επικεντρωθεί ιδιαίτερα στις νομοθεσίες και τις προωθούμενες δημόσιες πολιτικές σε κεντρικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο των χωρών εταίρων του έργου- καθώς και στη συμβατότητα των εθνικών νομοθεσιών με τις διατάξεις της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία (UNCRPD).

Η έκθεση των ευρημάτων της εθνικής επιτόπιας έρευνας, ακολουθώντας μια προσέγγιση με πολλούς εμπλεκόμενους φορείς, αντιπροσωπεύει τα ακόλουθα ακροατήρια-στόχους: τη φωνή των υποστηρικτών των ΑΜΕΑ, τις τοπικές αρχές και τις υπηρεσίες άμεσης υποστήριξης (ΜΚΟ, κοινοτικά κέντρα κ.λπ.). Στόχος της είναι να ενδυναμώσει και να συνεργαστεί με όλους τους φορείς που εμπλέκονται στη διαδικασία δημιουργίας και βελτίωσης της συμμετοχικότητας και της βιωσιμότητας των τοπικών κοινοτήτων. Η μεθοδολογία της έρευνας πεδίου χρησιμοποίησε τόσο ποσοτικές έρευνες όσο και ομάδες εστίασης (focus groups) προκειμένου να επιτευχθεί μια βαθύτερη αξιολόγηση της τρέχουσας κατάστασης σχετικά με το πόσο περιεκτικές είναι οι κοινότητες στις εμπλεκόμενες χώρες.

Η κοινοπραξία του έργου ICALL πιστεύει ακράδαντα ότι η εναρμόνιση της Σύμβασης του ΟΗΕ με τα εθνικά θεσμικά πλαίσια και οι αντίστοιχες δράσεις πολιτικής για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία θα πρέπει να συμβαδίζουν με πρωτοβουλίες για την κοινοτική ανάπτυξη, προκειμένου να δημιουργηθούν βιώσιμες ενταξιακές κοινότητες.

Εισαγωγή

Παρόλο που η ένταξη στην κοινότητα αποτελεί θεμελιώδες ανθρώπινο και κοινωνικό δικαίωμα, η ισότιμη διαβίωση και συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία στις τοπικές κοινότητες δεν έχει ακόμα καθιερωθεί πλήρως. Τα άτομα με αναπηρία αντιμετωπίζουν καθημερινά διάφορα εμπόδια που δυσχεραίνουν την πρόσβασή τους στην κοινωνική και δημόσια ζωή[2] . Είναι επιτακτική ανάγκη η προώθηση ενταξιακών κοινοτήτων που θα εξασφαλίζουν ίσες ευκαιρίες για όλους. Σημαντικές ακαδημαϊκές έρευνες έχουν δείξει ότι η διαβίωση σε ενταξιακές κοινότητες βελτιώνει σημαντικά την ποιότητα ζωής και προάγει την αυτονομία και την κοινωνική αλληλεπίδραση- επίσης, έχει διαπιστωθεί ότι έχει διάφορες σημαντικές θετικές επιπτώσεις για τις τοπικές κοινότητες . [3]

Υπάρχουν διάφοροι ορισμοί για τις "ενταξιακές κοινότητες", μεταξύ των οποίων, η κοινοπραξία ICALL επέλεξε τους ακόλουθους: "Μια ενταξιακή κοινότητα είναι μια κοινότητα που παρακάμπτει τις διαφορές φυλής, φύλου, τάξης, γενιάς και γεωγραφίας και εξασφαλίζει την ένταξη, την ισότητα ευκαιριών καθώς και την ικανότητα όλων των μελών της κοινωνίας να καθορίζουν ένα συμφωνημένο σύνολο κοινωνικών θεσμών που διέπουν την κοινωνική αλληλεπίδραση" .[4] Επιπλέον, η προσβασιμότητα στις υποδομές, οι εκπαιδευτικές και εργασιακές προοπτικές χωρίς αποκλεισμούς και οι κοινοτικές πρωτοβουλίες που είναι προσαρμοσμένες στις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία επιτρέπουν την πλήρη συμμετοχή τους στις κοινοτικές δραστηριότητες ως πολίτες.

Είναι σημαντικό να δούμε πέρα από τη φυσική προσβασιμότητα σε καθημερινές δραστηριότητες και να συμπεριλάβουμε ευρύτερες υποκειμενικές διαστάσεις, όπως η ποιότητα, η αποδοχή, η ικανοποίηση, η λήψη αποφάσεων και ο προσωπικός έλεγχος, οι οποίες συχνά παραμελούνται[5] . Η αντιμετώπιση αυτών των διαστάσεων μπορεί να βελτιώσει σημαντικά την ευημερία των ατόμων με αναπηρία.

Η συμμετοχή στην κοινωνία αποτελεί ζωτικό στόχο για την υγεία, λόγω του αντίκτυπού της στην ένταξη και τη μακροπρόθεσμη ευημερία[6] . Η υγεία ορίζεται όχι μόνο από την ατομική οπτική γωνία[7] αλλά και από την άποψη της κοινωνικής ευημερίας[8] , η οποία περιλαμβάνει την ένταξη, τη συμβολή, την αποδοχή, την εμπιστοσύνη και την κατανόηση της κοινωνικής δυναμικής[5] . Για τα άτομα με αναπηρία, πτυχές όπως η ανεξάρτητη διαβίωση, ο αυτοπροσδιορισμός και η ικανοποίηση από τη συμμετοχή είναι απαραίτητες για την εξασφάλιση υψηλής ποιότητας ζωής και συναισθηματικής ευημερίας. Αυτό υπογραμμίζει την ανάγκη οι υπηρεσίες υγείας και οι κοινωνικές υπηρεσίες να εστιάζουν στην ενδυνάμωση και τον αυτοπροσδιορισμό αυτού του πληθυσμού .[9]

Η έννοια της ***ιδιότητας του πολίτη*** συχνά βασίζεται στο πρότυπο ενός ιδανικού πολίτη, ορθολογικού και ανεξάρτητου, αποκλείοντας τα άτομα με αναπηρία. Υπάρχει η αντίληψη ότι οι πολίτες οφείλουν να είναι υγιείς και να έχουν παραγωγικούς κοινωνικούς ρόλους για να συμμετέχουν και να είναι ενεργοί στην

---

[2] Harris, S., Owen, R., & De Ruiter, C. (2012). Civic Engagement and People with Disabilities: Ο ρόλος της συνηγορίας και της τεχνολογίας. Journal of Community Engagement and Scholarship, 5(1). https://doi.org/10.54656/awpe1856.

[3] Etmanski, A. 2020. *Η δύναμη της αναπηρίας: 10 μαθήματα για επιβίωση, ευημερία και αλλαγή του κόσμου*. Καναδάς: Καναδάς: Berrett-Koehler Publishers.

[4] https://dev.to/favourmark05/inclusive-community-1l4g

[5] Hammell, K. W. (2015). Ποιότητα ζωής, συμμετοχή και επαγγελματικά δικαιώματα: μια προοπτική δυνατοτήτων. *Aust. Occup. Ther. J.* 62, 78–85. doi: 10.1111/1440-1630.12183

[6] https://www.culturehealthandwellbeing.org.uk/sites/default/files/9789289054553-eng.pdf

[7] Stone A, Mackie C, επιμελητές. Υποκειμενική ευημερία: μέτρηση της ευτυχίας, του πόνου και άλλων διαστάσεων της εμπειρίας. Ουάσιγκτον (DC): 2013 (https://www.nap.edu/catalog/18548/subjective-well-being-measuring-happinesssuffering-and-other-dimensions-of).

[8] Keyes CLM. Κοινωνική ευημερία. Soc Psychol Q. 1998;61(2):121-40.

[9] Cegarra, B., Cattaneo G., Ribes A., Solana-Sánchez J., Saurí J., (2023). Ανεξάρτητη διαβίωση, συναισθηματική ευημερία και ποιότητα ζωής σε άτομα με αναπηρία: ο διαμεσολαβητικός ρόλος του αυτοπροσδιορισμού και της ικανοποίησης από τη συμμετοχή. Frontiers in Psychology, 14. DOI=10.3389/fpsyg.2023.1279014

κοινωνία[10] . Η ένταξη είναι ζωτικής σημασίας να εξεταστεί και να εφαρμοστεί σε κάθε πτυχή της κοινότητας. Οι κανονιστικές αξίες δημιουργούν απρόσιτα περιβάλλοντα και συμπεριφορές που εστιάζουν στην ικανότητα, περιορίζοντας έτσι τις ευκαιρίες για πλήρη κοινωνική συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία. Θα πρέπει να δοθεί σημασία στην προσωπική εμπειρία των ατόμων με αναπηρία. Η ένταξη πρέπει να αναγνωρίζει τις διαφορετικές ανάγκες και επιθυμίες των ατόμων με αναπηρία, ώστε να αντιμετωπιστεί αυτή η κοινωνική απομόνωση και η αδράνεια[11] . Πρέπει να γίνει μια σημαντική διάκριση μεταξύ ***της ύπαρξης*** και της ***πράξης*** όσον αφορά ***την ιδιότητα του πολίτη***. Το πρώτο αναφέρεται κυρίως σε ένα καθεστώς, ενώ το δεύτερο υπογραμμίζει την ενεργό συμμετοχή στην κοινωνία.[12] Η ενεργός ιδιότητα του πολίτη αφορά τους ανθρώπους που δεσμεύονται να συμμετέχουν σε δραστηριότητες που υποστηρίζουν μια κοινότητα. Αν και η νομοθεσία για την αναπηρία αναγνωρίζει το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρία να είναι ενεργοί πολίτες και να έχουν πρόσβαση στη δημόσια ζωή σε ίση βάση με τους άλλους, οι συνεχείς περιορισμοί απαγορεύουν την πρόσβαση και την εμπλοκή στα κοινά.[13] Η έρευνα για την αναπηρία έχει διακρίνει δύο αντίθετες χρήσεις της ιδιότητας του πολίτη. Από τη μία πλευρά, η ιδέα της ιδιότητας του πολίτη μπορεί να προωθεί τις αρχές της ένταξης και της συμμετοχής στην κοινωνία, αλλά από την άλλη πλευρά, οι μελέτες έχουν επισημάνει περιπτώσεις διακρίσεων που καθιστούν την ένταξη πιο δύσκολη.[12]

Επιπλέον, το παράδειγμα της Ανεξάρτητης Διαβίωσης (ΑΔ) προτείνει ότι η παρουσία περιβαλλοντικών εμποδίων επηρεάζει καθοριστικά το επίπεδο ανεξαρτησίας των ατόμων με αναπηρία και τη ***συμμετοχή τους*** ως πολιτών στην κοινωνία.[14] Η παροχή ευκαιριών για συνδημιουργία και συμμετοχή μπορεί να συνδεθεί με προσπάθειες αξιοποίησης των εμπειριών της αναπηρίας και ανατροπής της υποτίμησης που η κοινωνία επιφυλάσσει για τα άτομα με αναπηρία[15][16][17] . Αυτό συνδέεται με το άρθρο 30 της UNCRPD, το οποίο απαιτεί την αξιολόγηση των εμποδίων στην πολιτιστική προσβασιμότητα (πολιτιστικά αγαθά, πολιτιστική κληρονομιά) και την ανάληψη ειδικών μέτρων που θα επιτρέψουν σε αυτή την ομάδα-στόχο την ευκαιρία να "αναπτύξει και να αξιοποιήσει το δημιουργικό, καλλιτεχνικό και πνευματικό δυναμικό της". [18]

Είναι σημαντικό να οικοδομηθούν κοινότητες με περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά που ευνοούν τη συμμετοχή, ελαχιστοποιώντας τους περιορισμούς για τα άτομα με αναπηρία. Η δυνατότητα συμμετοχής και εμπλοκής σε

---

[10] Waldschmidt, A., & Sépulchre, M. (2019). Ιθαγένεια: προβληματισμοί σχετικά με μια σχετική αλλά αμφίσημη έννοια για τα άτομα με αναπηρία. Disability & Society, 34(3), 421–448. https://doi.org/10.1080/09687599.2018.1543580

[11] Christiaens, M., & Brittain, I. (2021). Η πολυπλοκότητα της εφαρμογής πολιτικών ένταξης ατόμων με αναπηρία σε εθελοντικούς κοινοτικούς αθλητικούς συλλόγους του Ηνωμένου Βασιλείου χωρίς αναπηρία. European Sport Management Quarterly, 23(4), 1-21.https://doi.org/10.1080/16184742.2021.1955942.

[12] Wyness, L. (2013). "Μιλώντας για την ιδιότητα του πολίτη ..." Διερεύνηση της συμβολής που μπορεί να έχει ένα διαγενεακό, συμμετοχικό σχέδιο μάθησης στην προώθηση της ενεργού πολιτειότητας σε βιώσιμες κοινότητες. Local Environment, 20(3), 277-297. https://doi.org/10.1080/13549839.2013.839645

[13] Harris, S., Owen, R., & De Ruiter, C. (2012). Civic Engagement and People with Disabilities: Ο ρόλος της συνηγορίας και της τεχνολογίας. Journal of Community Engagement and Scholarship, 5(1). https://doi.org/10.54656/awpe1856.

[14] DeJong, G. (1979). Ανεξάρτητη διαβίωση: από το κοινωνικό κίνημα στο αναλυτικό παράδειγμα. *Arch. Phys. Med. Rehabil.* 60, 435-446.

[15] Jakubowicz, Andrew, και Helen Meekosha. 2003. "Μπορεί η πολυπολιτισμικότητα να συμπεριλάβει την αναπηρία;" Στο *Αναπηρία, πολιτισμός και ταυτότητα*, επιμέλεια Sheila Riddell και Nick Watson, 180-199. UK: Pearson.

[16] Leahy, A. και D. Ferri. 2022. "Εμπόδια και διευκολύνσεις στην πολιτιστική συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία: Μια αφηγηματική βιβλιογραφική ανασκόπηση". *Scandinavian Journal of Disability Research* 24 (1): 68–81. https://doi.org/10.16993/sjdr.863.

[17] Chaidemenaki, L., & Kolokytha, O. (2024). Ποιανού πολιτισμός είναι τέλος πάντων; Αντιλήψεις για την προσβασιμότητα στα μουσεία από επαγγελματίες που εργάζονται με άτομα με νοητική αναπηρία στην Ελλάδα. *Museum Management and Curatorship*, 1-18. https://doi.org/10.1080/09647775.2024.2357073

[18] Σύμβαση του ΟΗΕ για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία. n.d. https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities-2.html.

καταστάσεις εκφάνσεις της ζωής πρέπει να ισχύει για όλους.[19] Τα χαρακτηριστικά του αστικού περιβάλλοντος, (όπως τα ανώμαλα πεζοδρόμια κ.α.) συχνά αποτρέπουν την ισότιμη πρόσβαση σε εξωτερικούς χώρους. Αυτά τα εμπόδια εντός του δομημένου αστικού περιβάλλοντος, εμποδίζουν την κοινωνική συμμετοχή των ατόμων με υποκείμενες βλάβες ή περιορισμούς δραστηριότητας.[20] Η κοινωνική συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία και η δυνατότητα να βιώσουν τη δημόσια ζωή δεν είναι πάντα εύκολη. Τα συνεχή εμπόδια παρακωλύουν σημαντικά την πρόσβαση τους σε πολλές πτυχές της κοινωνικής συμμετοχής.[21] Η δυνατότητα συμμετοχής και συνεισφοράς στην κοινωνία και η κατοχή πολιτικών, οικονομικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων υλοποιούνται στην ιδιότητα του πολίτη. Λόγω των κοινωνικών εμποδίων όμως, τα άτομα με αναπηρία αντιμετωπίζουν μεγάλες δυσκολίες στην εκπλήρωση των διαφορετικών ρόλων τους ως πολίτες. [19]

Όπως αναφέρθηκε, οι συμμετοχικές και χωρίς αποκλεισμούς πρακτικές διαβίωσης συμβάλλουν στη συνολική υγεία και ευημερία της κοινότητας ενθαρρύνοντας την ποικιλομορφία και την ενσυναίσθηση μεταξύ των πολιτών. Οι κοινότητες θα πρέπει να ενισχυθούν προκειμένου να παρέχουν ίσες ευκαιρίες για όλους. Για τη βελτιστοποίηση της κοινοτικής ανάπτυξης, είναι ζωτικής σημασίας η συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία στις διαδικασίες σχεδιασμού και λήψης αποφάσεων, διασφαλίζοντας ότι οι προοπτικές και οι ανάγκες τους εκπροσωπούνται επαρκώς. Ένας ορισμός της ***συμπαραγωγής*** αναφέρει ότι *"η διαδικασία του συνεργατικού σχεδιασμού και της υλοποίησης ενός έργου με άτομα με βιωμένη εμπειρία, με την αναγνώριση* ***της αξίας*** *της άμεσης εμπειρίας ζωής (και όχι μόνο της επαγγελματικής εμπειρίας) στο σχεδιασμό και την υλοποίηση ενός έργου"*[22] . Επιπλέον, οι συνεχείς εκστρατείες εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης μπορούν να καταρρίψουν τα κοινωνικά εμπόδια και τα τις προκαταλήψεις, ανοίγοντας το δρόμο για ένα πιο συμπεριληπτικό και υποστηρικτικό περιβάλλον. Οι επενδύσεις σε προσαρμοστικές τεχνολογίες, προσβάσιμους δημόσιους χώρους και ολοκληρωμένες υποστηρικτικές υπηρεσίες είναι επίσης απαραίτητες για τη δημιουργία ενός πλαισίου όπου τα άτομα με αναπηρία μπορούν να ευημερήσουν και να συμβάλουν ουσιαστικά στη δημιουργία βιώσιμων ενταξιακών κοινοτήτων. Η κοινοτική ανάπτυξη στοχεύει στην ενδυνάμωση των ατόμων μέσα σε μια κοινότητα, προωθώντας ισχυρότερες και πιο διασυνδεδεμένες σχέσεις μεταξύ των μελών της. Πρόκειται για μια ολοκληρωμένη προσέγγιση που βασίζεται στις αξίες της ενδυνάμωσης, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της συμμετοχικότητας, της κοινωνικής δικαιοσύνης, της αυτοδιάθεσης και της συλλογικής δράσης[23] . Η ένταξη της αναπηρίας στην κοινοτική ανάπτυξη αναφέρεται σε μια συλλογική προσπάθεια που εξασφαλίζει τη συμμετοχή των γυναικών, των ανδρών, των κοριτσιών και των αγοριών με αναπηρία στις τοπικές τους κοινότητες. [24]

Η ακόλουθη έκθεση παρουσιάζει τα αποτελέσματα τόσο της έρευνας γραφείου όσο και της επιτόπιας έρευνας σχετικά με τη διαβίωση στην κοινότητα χωρίς αποκλεισμούς για τα άτομα με αναπηρία. Οι εταίροι διερεύνησαν νομοθεσίες, κανονισμούς πολιτικής και πρωτοβουλίες που ήδη προωθούν την ένταξη, σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο. Έμφαση δόθηκε σε διάφορες πτυχές της ενταξιακής διαβίωσης στην κοινότητα για τα άτομα με αναπηρία, όπως η προστασία των δικαιωμάτων, η ανάπτυξη της κοινότητας, η κοινωνική στήριξη, η ανεξάρτητη διαβίωση, η απασχόληση και η εκπαίδευση. Η έρευνα πεδίου περιελάμβανε τρεις

---

[19] Waldschmidt, A., & Sépulchre, M. (2019). Ιθαγένεια: προβληματισμοί σχετικά με μια σχετική αλλά αμφίσημη έννοια για τα άτομα με αναπηρία. Disability & Society, 34(3),
421–448. https://doi.org/10.1080/09687599.2018.1543580

[20] Clarke, P. J., Ailshire, J. A., Nieuwenhuijsen, E. R., & de Kleijn - de Vrankrijker, M. W. (2011). Συμμετοχή ενηλίκων με αναπηρία: Ο ρόλος του αστικού περιβάλλοντος. Social Science & Medicine, 72(10), 1674-1684. https://doi.org/10.1016/j.socscimed.2011.03.025

[21] Harris, S., Owen, R., & De Ruiter, C. (2012). Civic Engagement and People with Disabilities: Ο ρόλος της συνηγορίας και της τεχνολογίας. Journal of Community Engagement and Scholarship, 5(1). https://doi.org/10.54656/awpe1856.

[22] Συνέδριο ICOM, 2023 Αθήνα.

[23] Kenny, S., & Connors, P. (2017). *Ανάπτυξη κοινοτήτων για το μέλλον* (5η έκδοση). Νότια Μελβούρνη: Cengage Learning Australia.

[24] https://www.licht-fuer-die-welt.at/app/uploads/sites/8/2021/09/13_2019_Policy_DICD_accessible.pdf

διαδικτυακές έρευνες και ομάδες εστίασης (focus groups) που απευθύνονταν σε τοπικές αρχές, ΜΚΟ, άτομα με αναπηρία, παρόχους υπηρεσιών και οργανώσεις. Τα αποτελέσματα υπογράμμισαν τα σημερινά ζητήματα και εμπόδια της καθημερινής ζωής, καθώς και προτάσεις λύσεων, ιδεών και τομέων εστίασης για την περαιτέρω διασφάλιση της ένταξης.

Α. Έρευνα γραφείου για τις ενταξιακές κοινότητες στην ΕΕ: τρέχουσα κατάσταση και κανονισμοί πολιτικής

Στόχος της ICALL είναι να ενδυναμώσει τις κοινότητες όπου άνθρωποι διαφορετικών καταβολών και γενεών έχουν τις γνώσεις και τα πρακτικά εργαλεία για την παροχή υπηρεσιών, προγραμμάτων και προσβάσιμων χώρων που ανταποκρίνονται στις ανάγκες των ατόμων με αναπηρία, υποστηρίζοντας την ενεργό κοινωνική συμμετοχή τους. Το έργο ICALL αναγνωρίζει τον ζωτικό ρόλο των τοπικών κυβερνήσεων και των κοινοτικών φορέων στην προώθηση της ένταξης των ατόμων με αναπηρία, υποστηρίζοντας την εφαρμογή τόσο της στρατηγικής της ΕΕ για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία 2021-2030 όσο και του άρθρου 19 της UNCRPD σε τοπικό επίπεδο. Επικεντρώνεται περαιτέρω στην ενίσχυση των ικανοτήτων των τοπικών αρχών και των ενδιαφερόμενων φορέων για τη δημιουργία και τη διατήρηση ενταξιακών κοινοτήτων, όπου τα άτομα με αναπηρία μπορούν να συμμετέχουν πλήρως στην κοινωνία. Το επόμενο κεφάλαιο επικεντρώνεται στον εντοπισμό σε όλες τις χώρες εταίρους και στην ΕΕ, εθνικών νομοθεσιών, πολιτικών και πρωτοβουλιών που ήδη προωθούν την ένταξη. Η έρευνα γραφείου θα εξετάσει διάφορες πτυχές της συμπεριληπτικής διαβίωσης στην κοινότητα για τα άτομα με αναπηρία - όπως η προστασία των δικαιωμάτων, η ανεξάρτητη διαβίωση, η πρόσβαση σε γενικές και εξειδικευμένες υπηρεσίες, οι πολιτιστικές και ψυχαγωγικές ευκαιρίες χωρίς αποκλεισμούς και η προσβασιμότητα στους δημόσιους χώρους. Υπάρχει αξιοσημείωτη διαφορά στις νομοθεσίες, τις υφιστάμενες πολιτικές και τις στρατηγικές στις εμπλεκόμενες χώρες εταίρους- ως εκ τούτου, δεν ήταν δυνατή μια ενιαία δομή όσον αφορά την περιγραφή της τρέχουσας κατάστασης της νομοθεσίας.

Α1. Ευρήματα της έρευνας γραφείου - Ελλάδα

Προστασία των δικαιωμάτων: Κατά την τελευταία δεκαετία, η Ελλάδα προχώρησε σε σημαντικές νομοθετικές μεταρρυθμίσεις, επιδιώκοντας να θέσει σε εφαρμογή ένα νέο νομοθετικό πλαίσιο που να διασφαλίζει τα δικαιώματα και να προωθεί την ένταξη των ατόμων με αναπηρία στην κοινότητα. Η Σύμβαση του ΟΗΕ για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία (2006) είναι το πρώτο νομικά δεσμευτικό διεθνές μέσο για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Θέτει ελάχιστα πρότυπα για την προστασία και την απόλαυση ενός πλήρους φάσματος αστικών, πολιτικών, κοινωνικών και οικονομικών δικαιωμάτων για τα άτομα με αναπηρία. Επικυρώθηκε από την ολομέλεια της Βουλής των Ελλήνων το 2012, γεγονός που υποχρεώνει τη χώρα να συμμορφωθεί με αυτό συνεπάγεται αλλαγές στη νομοθεσία και τη διοικητική λειτουργία για τη διασφάλιση της ισότιμης συμμετοχής των ατόμων με αναπηρία στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή. Επιπλέον, η κύρωση του Πρόσθετου Πρωτοκόλλου επιτρέπει την προσφυγή σε διεθνή όργανα για τυχόν παραβιάσεις από το κράτος των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που προστατεύονται από τη Σύμβαση.

Μία σημαντική πρωτοβουλία για την προστασία των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία ήταν η ψήφιση του μέρους IV του νόμου 4488/2017, ο οποίος, βασιζόμενος στις απαιτήσεις του άρθρου 33 της CRPD του ΟΗΕ, θεσπίζει κατευθυντήριες γραμμές για την εφαρμογή της Σύμβασης του ΟΗΕ σε εθνικό επίπεδο . [25]Με το νόμο αυτό, υπάρχουν οργανωτικές διατάξεις για την εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα

[25] https://easpd.eu/project-detail/di-greece-technical-support-on-deinstitutionalisation-di-process-in-greece/

Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία. Ο Υπουργός Επικρατείας ορίζεται ως ο Συντονιστικός Μηχανισμός για την εφαρμογή της Σύμβασης, δηλαδή συντονίζει όλα τα αρμόδια Υπουργεία για τη διαμόρφωση και εφαρμογή δημόσιων πολιτικών που προωθούν τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία σε συνεργασία με τον Συνηγόρο του Πολίτη, ως συνταγματικά κατοχυρωμένης Ανεξάρτητης Αρχής και με την Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑμεΑ).

Το 2020 η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑμεΑ) με το Υπουργείο Εσωτερικών[26] ανέπτυξε την Εθνική Στρατηγική για την προστασία των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία που είναι σύμφωνη με την με τη Σύμβαση (UNCRPD). Η Στρατηγική ενσωμάτωσε 6 πυλώνες και 30 στόχους-στόχους προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία προστατεύονται. Πιο συγκεκριμένα γίνεται αναφορά στους παρακάτω τομείς: βελτίωση της καθημερινής ζωής και της προσέγγισης της αναπηρίας με βάση τα δικαιώματα, προσβασιμότητα στο δομημένο περιβάλλον, μεταφορές, έκφραση και προσβασιμότητα στην πληροφόρηση, συμμετοχή σε όλες τις πτυχές της κοινότητας και ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας και της δημόσιας διοίκησης για την ένταξη της αναπηρίας. Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία αποτέλεσε την πρώτη οριζόντια δημόσια πολιτική με στόχο τη δέσμευση του κράτους να προστατεύσει, να υπερασπιστεί και να προωθήσει τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία για την περίοδο 2020-2023. Μεταξύ άλλων καθορίστηκαν σημεία αναφοράς σε όλα τα Υπουργεία, τις Περιφέρειες και τους Δήμους της χώρας.

Το 2021, το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων ανέπτυξε τη Στρατηγική και το Σχέδιο Δράσης για την αποϊδρυματοποίηση, με στόχο τη δημιουργία μιας συνεκτικής και ολοκληρωμένης πολιτικής για την προώθηση της αποϊδρυματοποίησης και την εξασφάλιση ενός υποστηρικτικού πλαισίου για τα ευάλωτα άτομα, όπως τα παιδιά, τα παιδιά με αναπηρία, οι ενήλικες με αναπηρία και οι ηλικιωμένοι. Σύμφωνα με την τρέχουσα έρευνα, 1642 ενήλικες και 100 παιδιά με ή χωρίς αναπηρία φιλοξενούνται σε κλειστές ιδρυματικές δομές[27] . Η στρατηγική βασίστηκε στις αρχές της συμμετοχής και της ένταξης, της μη διάκρισης, της ισότητας, της επιλογής της ζωής και του δικαιώματος στην εξατομικευμένη φροντίδα . [28]

Η μόνη εναλλακτική λύση στην ιδρυματική φροντίδα αυτή τη στιγμή στην Ελλάδα είναι οι "Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης" που παρέχουν υποστήριξη σε άτομα με σωματικές, ψυχοκοινωνικές, νοητικές ή/και αισθητηριακές αναπηρίες. Τον Ιούνιο του 2018, υπήρχαν 28 οργανισμοί που λειτουργούσαν 65 Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης στις οποίες ζούσαν 389 άτομα[29] . Η ίδρυση και εφαρμογή των Στεγών Υποστηριζόμενης Διαβίωσης αποτέλεσε μια σημαντική μεταρρύθμιση προς την κατεύθυνση της υποστηριζόμενης διαβίωσης στην κοινότητα.

Εκτός από τα παραπάνω, το 2022, το Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων ξεκίνησε την πιλοτική εφαρμογή του Προγράμματος "Προσωπικός Βοηθός" για άτομα με αναπηρία, στόχος του οποίου είναι η βελτίωση της ποιότητας ζωής των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους, παρέχοντας παράλληλα επιλογές για ανεξάρτητη διαβίωση και ισότιμη συμμετοχή στις κοινωνικές, πολιτιστικές και οικονομικές πτυχές της κοινότητας[30] . Η υιοθέτηση του προγράμματος του προσωπικού βοηθού αποτέλεσε πάγιο αίτημα του

[26] https://www.primeminister.gr/wp-content/uploads/2020/12/2020-ethniko-sxedio-drasis-amea.pdf

[27] https://ec.europa.eu/employment_social/empl_portal/ede/EL-ANED%202018-19-Country%20report%20Living%20independently%20-%20final%20for%20web.docx

[28] https://easpd.eu/fileadmin/user_upload/DI_Strategy_-_EN_with_layout.pdf
& Η έκθεση του Έλληνα Συνηγόρου για την εφαρμογή της Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία.

[29] https://easpd.eu/fileadmin/user_upload/DI_Strategy_-_EN_with_layout.pdf

[30] 4837/2021. https://ypergasias.gov.gr/xekinise-i-efarmogi-tou-prosopikou-voithou-gia-atoma-me-anapiria-stin-ellada/

αναπηρικού κινήματος στην Ελλάδα, το οποίο φαίνεται να ικανοποιείται εν μέρει, αλλά εξακολουθεί να εξυπηρετεί μικρό αριθμό ατόμων με αναπηρία.

Προσβασιμότητα & δομημένο περιβάλλον: Στην Ελλάδα έχουν θεσπιστεί ειδικοί κανονισμοί για την προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία σε δημόσια κτίρια και υποδομές[31] καθώς και διατάξεις για τη σύσταση επιτροπής προσβασιμότητας στο Υπουργείο Περιβάλλοντος και αντίστοιχων κεντρικών και περιφερειακών επιτροπών προσβασιμότητας[32] . Ειδικότερα, ιδρύθηκε η Εθνική Αρχή Προσβασιμότητας ως συμβουλευτικό όργανο υπό τον Πρωθυπουργό, με στόχο την προώθηση της πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία σε όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας. Σύμφωνα με την Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία, η προσβασιμότητα έχει βελτιωθεί με το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο. Ωστόσο, παραμένουν σημαντικά ζητήματα σε διάφορους τομείς (π.χ. μεταφορές, προσβασιμότητα σε παραλίες, δημόσια κτίρια) . [33]

Ελευθερία της έκφρασης και πρόσβαση στην πληροφόρηση: Μια σημαντική πτυχή της κοινοτικής ανάπτυξης είναι η διευκόλυνση της ελευθερίας έκφρασης, της γνώμης και της πρόσβασης των ΑΜΕΑ στην πληροφόρηση. Η αδυναμία πρόσβασης σε πληροφορίες οφείλεται κυρίως στην έλλειψη τεχνολογικών μέσων, δεξιοτήτων και κατάρτισης που θα επέτρεπαν την πρόσβαση σε ηλεκτρονικές πληροφορίες. Θέματα προσβασιμότητας για τα άτομα με αναπηρία μπορούν να βρεθούν σε αρκετούς δικτυακούς τόπους της δημόσιας διοίκησης με βάση την υποχρέωση παροχής κατάλληλων μέσων επικοινωνίας και πρόσβασης σε πληροφορίες[34] . Οι πληροφορίες που σχετίζονται με παροχές, βοηθήματα και δικαιώματα, καθώς και οι σχετικές εφαρμογές δεν είναι τις περισσότερες φορές εύκολα προσβάσιμες. Συνολικά υπάρχουν σημαντικά εμπόδια στην πρόσβαση σε ψηφιακές πληροφορίες, οι οποίες είναι απαραίτητες για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής[35] . Επιπλέον, το προσωπικό των δημόσιων αρχών, οι πάροχοι δημόσιων υπηρεσιών, οι μηχανικοί, οι σχεδιαστές κ.ο.κ., δεν έχουν γνώσεις σχετικά με τις ανάγκες υποστήριξης των ατόμων με αναπηρία. Το κράτος δεν παρέχει καμία κατάρτιση σε θέματα αναπηρίας και προσβασιμότητας, ενώ δεν υπάρχει καμία εκπαιδευτική δομή που να είναι υπεύθυνη για την παροχή κατάρτισης σε αυτά τα θέματα .[36]

Ευαισθητοποίηση και προστασία των δικαιωμάτων: Το ελληνικό κράτος έχει καταβάλει σημαντικές προσπάθειες για την ευαισθητοποίηση και την προώθηση του σεβασμού, της αξιοπρέπειας και των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία με τις ακόλουθες δράσεις: α) σύσταση του Εθνικού Συμβουλίου κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας, β) Εθνικό Σχέδιο Δράσης κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας, γ) σύσταση του Εθνικού Εποπτικού Μηχανισμού για την εφαρμογή των αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, δ) ψήφιση του νόμου 4443/2016 σχετικά με την αρχή της ίσης μεταχείρισης, ε) ψήφιση του νόμου 4488/2017, ο οποίος αφορά την παρακολούθηση και την ορθή εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, στ) αναγνώριση της ελληνικής νοηματικής γλώσσας ως ισότιμης με την ελληνική γλώσσα[37] , και της ελληνικής γραφής Braille ως επίσημου

[31] Νόμος 2831/2000 (άρθρο 28) και Νόμος 4067/2012 (άρθρο 26)

[32] Νόμος 4067/2012, Νόμος 4495/2017

[33] Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία Ελλάδας (ΕΣΑμεΑ), 2019. Ανθρώπινα δικαιώματα και άτομα με αναπηρία. Εναλλακτική έκθεση της Ελλάδας 2019(τελική έκδοση) και απαντήσεις στον *κατάλογο θεμάτων* και *συστάσεων*.

[34] Νόμος 4488/2017 άρθρο 65

[35] Στην ιστοσελίδα του www.synigoros-solidarity.gr ο Συνήγορος του Πολίτη έχει δημιουργήσει ειδική θεματική καρτέλα για τα άτομα με αναπηρία: https://www.synigoros-solidarity.gr/katigoria/eualotes-omades/atoma-me-anapiria-amea

[36] Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία Ελλάδας (ΕΣΑμεΑ), 2019. Ανθρώπινα δικαιώματα και άτομα με αναπηρία. Εναλλακτική έκθεση της Ελλάδας 2019(τελική έκδοση) και απαντήσεις στις *Κατάλογος θεμάτων* και *Συστάσεων*.

[37] Νόμος 4488/2017

τρόπου γραφής των τυφλών Ελλήνων πολιτών, ζ) ψήφιση του νόμου 4491/2017 (ΦΕΚ 2017β) σχετικά με τη νομική αναγνώριση της ταυτότητας φύλου.

Απασχόληση: Το ελληνικό κράτος έχει καταβάλει προσπάθειες για την αύξηση του ποσοστού απασχόλησης των ατόμων με αναπηρία μέσω της υιοθέτησης νομοθετικών μέτρων[38] . Το αναπηρικό κίνημα στην Ελλάδα αναφέρει ότι οι αναθεωρητικές νομοθεσίες είχαν περιορισμένο αντίκτυπο στο ποσοστό απασχόλησης των ατόμων με αναπηρία στο δημόσιο τομέα και σχεδόν κανένα αντίκτυπο στον ιδιωτικό τομέα[39] . Το 2016, η ψήφιση του νόμου 4440/2016 δημιούργησε ήδη ένα νέο νομικό περιβάλλον για την πρόσληψη ατόμων με αναπηρία και των μελών των οικογενειών τους στο δημόσιο τομέα, γεγονός που αύξησε σημαντικά τα ποσοστά των ατόμων με αναπηρία.[40] Συγκεκριμένα, ο εν λόγω νόμος προβλέπει ότι το 10% και το 5% των θέσεων που πρόκειται να καλυφθούν από τακτικό προσωπικό και προσωπικό με συμβάσεις ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου στο δημόσιο τομέα -συμπεριλαμβανομένων των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης- θα πρέπει να καλύπτονται από άτομα με αναπηρία με πιστοποιημένα ποσοστά αναπηρίας αυτών ή/και των μελών της οικογένειάς τους. Ωστόσο, ο νόμος αυτός αναφέρεται μόνο στο δημόσιο τομέα[41] . Περαιτέρω ερευνητικά στοιχεία[42] δείχνουν ότι η πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία στην υφιστάμενη αγορά εργασίας είναι περιορισμένη στην Ελλάδα υποδεικνύοντας: i) σημαντικά χαμηλότερο ποσοστό απασχολούμενων ατόμων με αναπηρία σε σύγκριση με άτομα χωρίς αναπηρία ηλικίας 20-64 ετών (24,2% σε σύγκριση με 57,6%) και σημαντικά χαμηλότερο από τον εθνικό στόχο της στρατηγικής "Ευρώπη 2020", ii) εντός του πληθυσμού των "ατόμων με σοβαρές αναπηρίες"[43] , το 83% των ατόμων ηλικίας 20-24 ετών, το 72% των ατόμων ηλικίας 25-29 ετών και το 55,5% των ατόμων ηλικίας 30-34 ετών, δεν έχουν καμία εργασιακή εμπειρία και iii) το 84% των απασχολούμενων ατόμων με αναπηρίες αναφέρουν ότι οι εργοδότες δεν τους παρείχαν επαρκείς διευκολύνσεις, ιδίως στον ιδιωτικό τομέα. Το τελευταίο σημείο δείχνει ότι ο φόβος της απόλυσης στον ιδιωτικό τομέα αποτελεί κρίσιμο εμπόδιο για τα άτομα με αναπηρία στην αξιοποίηση του αντίστοιχου νομικού πλαισίου[44] . Επιπλέον, ο Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ), ο οποίος αποτελεί την κεντρική δομή διαχείρισης των ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης, προσφέρει περιορισμένες ευκαιρίες για τα άτομα με αναπηρία και περιορισμένα κίνητρα στους εργοδότες του ιδιωτικού τομέα όσον αφορά την πρόσληψη εργαζομένων με αναπηρία. Με βάση όλα τα παραπάνω, πρέπει να ληφθούν περισσότερα μέτρα για τη βελτίωση της τοποθέτησης των ατόμων με αναπηρία στην αγορά εργασίας.

Εκπαίδευση: Στην Ελλάδα, η εκπαίδευση των ατόμων με αναπηρία παρέχεται σε σχολεία γενικής εκπαίδευσης με τάξεις ένταξης και με παράλληλη στήριξη ως εξατομικευμένο μέτρο, καθώς και σε ξεχωριστά ειδικά σχολεία. Σύμφωνα με τον Έλληνα Συνήγορο του Πολίτη[45] , θετικές αλλαγές έχουν προωθηθεί από το ελληνικό κράτος[46]

---

[38] Νόμος 1648/1986 (ΦΕΚ 1986) και αναθεώρηση Νόμος 2643/1998 (ΦΕΚ 1998)

[39] Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία Ελλάδας (ΕΣΑμεΑ), 2019. Ανθρώπινα δικαιώματα και άτομα με αναπηρία. Εναλλακτική έκθεση της Ελλάδας 2019(τελική έκδοση) και απαντήσεις στις *Κατάλογος θεμάτων* και *Συστάσεων*.

[40] Η ψήφιση αυτού του νόμου είναι αποτέλεσμα της εκστρατείας του ελληνικού αναπηρικού κινήματος για την αντιμετώπιση της άνισης μεταχείρισης που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία κατά τις προσλήψεις στο δημόσιο τομέα σε σχέση με άλλες κοινωνικές ομάδες, όπως οι οικογένειες με περισσότερα από τρία παιδιά, ΦΕΚ 2016β

[41] Για να δώσουμε μερικά παραδείγματα ή/και συστάσεις, π.χ., i) παροχή φορολογικών και ασφαλιστικών κινήτρων στους εργοδότες του ιδιωτικού τομέα, ii) εφαρμογή του μοντέλου της υποστηριζόμενης απασχόλησης, iii) υιοθέτηση του προσωπικού βοηθού, για να αναφέρουμε μόνο μερικά.

[42] Για την παρούσα μελέτη το Παρατηρητήριο για θέματα αναπηρίας του ΕΚΠΙΝΤ χρησιμοποίησε τις μεταβλητές απασχόλησης που περιλαμβάνονται στη δειγματοληπτική έρευνα Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης (EU-SILC) το 2016 (με έτος αναφοράς το 2015), όπως διενεργήθηκε από την Ελληνική Στατιστική Αρχή σε συνεργασία με τη Eurostat.

[43] ο όρος αυτός εδώ δεν αντικατοπτρίζει τη γνώμη των συγγραφέων αλλά της δημοσιευμένης ερευνητικής εργασίας

[44] βλέπε τον αντίστοιχο νόμο 4440/2016

[45] Η έκθεση του Έλληνα Συνηγόρου για την εφαρμογή της Σύμβασης για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία.

[46] Προγράμματα συνεκπαίδευσης Νόμος 4368/2016 - ΦΕΚ 21/Α/21-2-2016, άρθρο 82. και Υπουργική Απόφαση 172877/Δ3//04.11.2016 ΦΕΚ Β 3561

με την εξαγγελία και εφαρμογή πολιτικών ένταξης. Ωστόσο, αναφέρονται ουσιαστικά προβλήματα σε σχέση με την οργάνωση, τους πόρους, το προσωπικό, τα προγράμματα και τις μεθόδους διδασκαλίας, το εκπαιδευτικό υλικό, τις αντιλήψεις και τις πρακτικές στην εκπαίδευση των παιδιών με αναπηρία .[47]

Α2. Ευρήματα της έρευνας γραφείου - Πολωνία

Η κοινωνική πολιτική έναντι των ατόμων με αναπηρία απορρέει στην Πολωνία από το πολωνικό Σύνταγμα. Ο νόμος αυτός θεσπίζει την απαγόρευση των διακρίσεων, αναφέροντας ότι κανείς δεν πρέπει να υφίσταται διακρίσεις στην πολιτική, κοινωνική ή οικονομική ζωή για οποιονδήποτε λόγο (άρθρο 32)[48] . Σημαντικό έγγραφο που ρυθμίζει την κατάσταση των ατόμων με αναπηρία είναι επίσης το ψήφισμα του Κοινοβουλίου της 1ης Αυγούστου 1997 - ο Χάρτης των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία που επιβεβαιώνει το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρία σε ανεξάρτητη, αυτόνομη, ενεργή και απαλλαγμένη από διακρίσεις διαβίωση. Το έγγραφο αυτό περιλαμβάνει έναν κατάλογο δέκα δικαιωμάτων, μεταξύ των οποίων: πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες που επιτρέπουν την πλήρη συμμετοχή στην κοινωνία, εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς και απασχόληση στην ανοικτή αγορά εργασίας. [49]

Το σύστημα υποστήριξης της επαγγελματικής και κοινωνικής ενεργοποίησης των ατόμων με αναπηρία στην Πολωνία διέπεται από τις διατάξεις του νόμου για την επαγγελματική και κοινωνική αποκατάσταση και την απασχόληση των ατόμων με αναπηρία. Θέματα που σχετίζονται με τα θέματα της αρχιτεκτονικής, ψηφιακής και γνωστικής προσβασιμότητας περιλαμβάνονται στον νόμο της 4ης Απριλίου 2019 (τροποποιήθηκε στις 17 Απριλίου 2023) για την ψηφιακή προσβασιμότητα των ιστότοπων και των εφαρμογών για κινητά τηλέφωνα των δημόσιων φορέων[50] και στον νόμο της 19ης Ιουλίου 2019 για την παροχή πρόσβασης σε άτομα με ειδικές ανάγκες . [51]

Η πράξη του διεθνούς δικαίου που είναι ιδιαίτερα σημαντική για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των ατόμων με αναπηρία, θέτοντας τις βάσεις για την οικοδόμηση ενταξιακών κοινοτήτων, είναι η Σύμβαση του ΟΗΕ για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία (UNCRPD), η οποία επικυρώθηκε από την Πολωνία στις 6 Σεπτεμβρίου 2012. Το άρθρο 1 της UNCRPD ορίζει ότι σκοπός της είναι να προάγει, να προστατεύει και να διασφαλίζει την πλήρη και ισότιμη απόλαυση όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών από όλα τα άτομα με αναπηρία και να προωθεί τον σεβασμό της εγγενούς αξιοπρέπειάς τους[52] . Η κύρωση της UNCRPD επέβαλε στην Πολωνία την υποχρέωση να άρει όλα τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία για την αποτελεσματική υλοποίηση των δικαιωμάτων τους, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος να ζουν στην κοινότητα σε ίση βάση με τους άλλους (άρθρο 19). Ο συντονισμός της εφαρμογής της UNCRPD σε κεντρικό επίπεδο αποτελεί αρμοδιότητα του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Πολιτικής, ο οποίος, μαζί με την Ομάδα για την εφαρμογή της Σύμβασης για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία[53] , υποβάλλει περιοδικές εκθέσεις σχετικά με τις δραστηριότητες που αποσκοπούν στην εφαρμογή των θεσπισμένων υποχρεώσεων. Ξεχωριστές εκθέσεις για το θέμα αυτό υποβάλλονται από τον Συνήγορο μαζί με την Επιτροπή Εμπειρογνωμόνων για τα

[47] ttps://www.synigoros.gr/?i=childrens-rights.el.files.398932https://www.synigoros.gr/?i=childrens-rights.el.stiriksi.37349https://www.synigoros.gr/?i=childrens-rights.el.smea.28928 https://www.synigoros.gr/?i=childrens-rights.el.aksiologisi.29858

[48] Το ισχύον κείμενο του πολωνικού Συντάγματος https://www.sejm.gov.pl/prawo/konst/polski/kon1.htm

[49] Το κοινοβουλευτικό ψήφισμα - Χάρτης των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία https://bip.brpo.gov.pl/pl/karta-praw-osob-z-niepelnosprawnoscia

[50] Τροποποιημένος νόμος https://www.gov.pl/web/dostepnosc-cyfrowa/nowe-przepisy-ustawy-o-dostepnosci-cyfrowej

[51] Πληροφοριακό υλικό https://niepelnosprawni.gov.pl/p,176,ustawa-o-zapewnianiu-dostepnosci-osobom-ze-szczegolnymi-potrzebami

[52] Τρέχον κείμενο της Σύμβασης https://niepelnosprawni.gov.pl/a,53,konwencja-onz-o-prawach-osob-niepelnosprawnych

[53] https://niepelnosprawni.gov.pl/p,110,zespol-ds-konwencji-o-prawach-osob-niepelnosprawnych

Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (το κοινωνικό συμβουλευτικό και γνωμοδοτικό όργανο) που διορίζεται από τον Συνήγορο.[54]

Τα άτομα με αναπηρία, το περιβάλλον τους και οι αντιπροσωπευτικές οργανώσεις τους συμμετέχουν επίσης ενεργά στη διαδικασία παρακολούθησης της εφαρμογής της Σύμβασης στην Πολωνία. Το 2015 συντάχθηκε η πρώτη κοινωνική εναλλακτική έκθεση για την εφαρμογή της UNCRPD- επικαιροποιήθηκε το 2018 με πληροφορίες σχετικά με τις βασικές παραβιάσεις των διατάξεων της Σύμβασης[55] . Και τα δύο έγγραφα υποβλήθηκαν στην Επιτροπή του ΟΗΕ για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία και ελήφθησαν υπόψη κατά τη διατύπωση συστάσεων για την Πολωνία . [56]

Μια άλλη μορφή παρακολούθησης της εφαρμογής των διατάξεων της UNCRPD στην Πολωνία, η οποία έχει ξεκινήσει και υλοποιείται από τη μη κυβερνητική κοινότητα, είναι τα Συνέδρια των Ατόμων με Αναπηρία - που διοργανώνονται ετησίως από το 2015[57] (προηγούνται περιφερειακά/υποπεριφερειακά Συνέδρια των Ατόμων με Αναπηρία, τα οποία αποτελούν πλατφόρμα για τη συζήτηση θεμάτων που είναι σημαντικά για το περιφερειακό περιβάλλον των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους, των οργανώσεων και άλλων επαγγελματικών φορέων- τα δύο τελευταία Συνέδρια διοργανώθηκαν και φιλοξενήθηκαν από ομάδες αυτοσυνηγορίας που λειτουργούν στο Ίδρυμα Eudajmonia).

Ένα σημαντικό έγγραφο που κάνει πραγματικότητα τη δυνατότητα οικοδόμησης ενταξιακών κοινοτήτων είναι η κυβερνητική στρατηγική για τα άτομα με αναπηρία για τα έτη 2021-2030.[58] Το έγγραφο προϋποθέτει μια ολοκληρωμένη, οριζόντια, διατομεακή προσέγγιση της δημόσιας πολιτικής για τη στήριξη των ατόμων με αναπηρία, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες τους για ανεξάρτητη διαβίωση και κοινωνική ένταξη. Με βάση αυτή τη διάγνωση της πραγματικής κατάστασης των ατόμων με αναπηρία, προσδιορίστηκαν 8 τομείς προτεραιότητας της Στρατηγικής: Ανεξάρτητη διαβίωση, προσβασιμότητα, εκπαίδευση, εργασία, συνθήκες διαβίωσης και κοινωνική προστασία, υγεία, ευαισθητοποίηση, συντονισμός. Στο πλαίσιο της προτεραιότητας "Ανεξάρτητη διαβίωση" προβλέπεται, μεταξύ άλλων, η έναρξη μιας διαδικασίας αποϊδρυματοποίησης (σύμφωνα με τις Ευρωπαϊκές κατευθυντήριες γραμμές για τη μετάβαση από την ιδρυματική περίθαλψη στην κοινοτική υποστήριξη) με την κατάλληλη συμμετοχή της κοινότητας, συμπεριλαμβανομένων ιδίως των οργανώσεων των ατόμων με αναπηρία και των φορέων της κοινωνικής οικονομίας.

Το επόμενο βήμα για την υλοποίηση της ιδέας της ανεξάρτητης διαβίωσης και της κοινωνικής ένταξης των ατόμων με αναπηρία ήταν η υιοθέτηση, τον Αύγουστο του 2022, από την πολωνική κυβέρνηση της στρατηγικής για την ανάπτυξη των κοινωνικών υπηρεσιών, της δημόσιας πολιτικής μέχρι το 2030 (με προοπτική μέχρι το 2035). Η Στρατηγική καθορίζει τις παρακάτω κατευθύνσεις για τα άτομα που χρειάζονται υποστήριξη στην καθημερινή τους λειτουργία: προτεραιότητα στις κοινωνικές υπηρεσίες που βασίζονται στην κοινότητα έναντι της ιδρυματικής περίθαλψης, υποστήριξη της ανάπτυξης εξατομικευμένων κοινωνικών υπηρεσιών που βασίζονται στην κοινότητα, συμπεριλαμβανομένων υπηρεσιών προληπτικού χαρακτήρα, οι οποίες θα μειώσουν την ανάγκη για ιδρυματική περίθαλψη[59] . Σε περιφερειακό επίπεδο, ο συντονισμός της εφαρμογής της Στρατηγικής θα πραγματοποιηθεί από τις επαρχιακές κυβερνήσεις μέσω των Περιφερειακών Κέντρων Κοινωνικής Πολιτικής (ROPS), τα οποία θα αναπτύξουν περιφερειακά σχέδια για την ανάπτυξη των κοινωνικών

54 https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/komisja-ekspert%C3%B3w-ds-os%C3%B3b-z-niepe%C5%82nosprawno%C5%9Bci%C4%85-%E2%80%93-sprawozdanie-z-dzia%C5%82a%C5%84-w-2018-r

55 Περιεχόμενο της έκθεσης http://konwencja.org/cala-tresc-raportu/. Η επικαιροποίηση της έκθεσης https://konwencja.org/aktualizacja-spolecznego-raportu-alternatywnego/

56 Συστάσεις https://www.rpo.gov.pl/sites/default/files/Rekomendacje%20Komitetu%20ONZ%20dla%20Polski%20%28j%C4%99z.%20angielski%29.pdf,

57 Εκθέσεις του Κογκρέσου από το 2017-2019 https://konwencja.org/, από το 2022-2023 https://pfon.org/kongres/

58 https://niepelnosprawni.gov.pl/p,170,strategia-na-rzecz-osob-z-niepelnosprawnosciami-2021-2030

59 https://www.deinstytucjonalizacja.info/blog/strategia-rozwoju-uslug-spolecznych-opublikowana-w-monitorze-polskim

υπηρεσιών και την αποϊδρυματοποίηση (αυτά θα έχουν άμεσο αντίκτυπο στην εκταμίευση των κονδυλίων του ΕΚΤ που θα τονώσουν την ανάπτυξη κοινοτικών υπηρεσιών).

Ένα άλλο σημαντικό βήμα για τη στήριξη της ανεξάρτητης διαβίωσης των ατόμων με αναπηρία ήταν η έκδοση του νόμου της 28ης Ιουλίου 2023 για την τροποποίηση του νόμου περί κοινωνικής βοήθειας και ορισμένων άλλων νόμων, ο οποίος διευρύνει τον κατάλογο των φορέων που επιτρέπεται να λειτουργούν εκπαιδευτικά ή υποστηριζόμενα καταλύματα (αλλάζει επίσης την ονοματολογία με την κατάργηση της ονομασίας προστατευόμενη στέγαση). Η τροποποίηση εισήγαγε νέες υπηρεσίες στο σύστημα κοινωνικής αρωγής, δηλαδή υπηρεσίες φροντίδας που παρέχονται με τη μορφή υπηρεσιών γειτονιάς και βραχυχρόνιας διαμονής σε σπίτια κοινωνικής αρωγής με τη μορφή ημερήσιας ή 24ωρης φροντίδας . [60]

Τον Νοέμβριο του 2023, ολοκληρώθηκαν οι εργασίες που διεξήχθησαν με πόρους του ΕΚΤ από το Γραφείο του Πληρεξουσίου της Κυβέρνησης για τα Άτομα με Αναπηρία, σε συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους, για τη σύνταξη ενός νέου νόμου, μαζί με τις εκτελεστικές του πράξεις, καθώς και προτεινόμενες τροποποιήσεις σε άλλους νόμους που θα εφαρμόσουν τις διατάξεις της Σύμβασης[61] . Η αναμενόμενη έκδοση του προτεινόμενου νόμου θα αποτελέσει ορόσημο για την υλοποίηση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία να ζουν ανεξάρτητα σε ενταξιακές κοινότητες.

Α3. Ευρήματα της έρευνας γραφείου - Φινλανδία

Μέσω της UNCRPD (άρθρα 3 και 4), η Φινλανδία δεσμεύεται ότι όλες οι αποφάσεις που αφορούν τα άτομα με αναπηρία πρέπει να αποτελούν αντικείμενο στενής διαπραγμάτευσης με τα άτομα με αναπηρία. Τα άτομα με αναπηρία πρέπει επίσης να συμμετέχουν ενεργά μέσω των οργανώσεων που τα εκπροσωπούν. Μία από τις αρχές της UNCRPD είναι η πλήρης και αποτελεσματική συμμετοχή και ένταξη των ατόμων στην κοινωνία . [62]

Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία καθορίζει τα μέτρα που θα ληφθούν για την προώθηση της εφαρμογής της Σύμβασης στους διάφορους διοικητικούς κλάδους κατά τη διάρκεια της δεύτερης περιόδου του σχεδίου δράσης 2020-2023[63] . Το σχέδιο δράσης τονίζει τη σημασία της κοινωνικής ένταξης των ατόμων με αναπηρία στο μεταβαλλόμενο περιβάλλον λειτουργίας και τη σημασία της προσβασιμότητας ως προϋπόθεση για την εφαρμογή των άλλων δικαιωμάτων. Ένας από τους κύριους στόχους του σχεδίου δράσης είναι η αύξηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία και η ενσωμάτωση των δικαιωμάτων αυτών στους διάφορους διοικητικούς κλάδους και ευρύτερα στην κοινωνία.

Έκθεση σχετικά με την υλοποίηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην καθημερινή ζωή των ατόμων με αναπηρία[64]: Η έρευνα διεξήχθη από τη Συμβουλευτική Επιτροπή για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία (VANE) το καλοκαίρι και το φθινόπωρο του 2023 στο πλαίσιο του ερευνητικού προγράμματος του Πανεπιστημίου του Ελσίνκι "Η άσκηση των δικαιωμάτων στην καθημερινή ζωή των ατόμων με αναπηρία". Πραγματοποιήθηκε με σκοπό την υποστήριξη της εθνικής εφαρμογής της Σύμβασης του ΟΗΕ για την Αναπηρία και του προγράμματος δράσης για την περίοδο 2024-2027. Αντικείμενο της έρευνας ήταν οι εμπειρίες των ίδιων

60 https://dziennikustaw.gov.pl/DU/2023/1693

61 Σχέδιο του νόμου με αιτιολογική έκθεση https://wyrownywanieszans.mrips.gov.pl/materialy-do-pobrania/

62 Φινλανδία, επικαιροποιημένη νομοθεσία σχετικά με την CRPD του ΟΗΕ https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/2016/20160027/20160027_2

63 Δικαίωμα στην κοινωνική ένταξη και ισότητα: (2020-2023) https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163217
https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163217

64 Έκθεση σχετικά με την υλοποίηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην καθημερινή ζωή των ατόμων με αναπηρία
https://tuhat.helsinki.fi/ws/portalfiles/portal/283164457/loppuraportti.pdf

των ατόμων με αναπηρία σε καθημερινές καταστάσεις στη Φινλανδία. Με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας, μπορεί να δηλωθεί ότι τα δικαιώματα πολλών ατόμων με αναπηρία προσβάλλονται συνεχώς και υπάρχουν σοβαρές ελλείψεις στην ασφάλειά τους. Οι διαρθρωτικές πτυχές της κοινωνίας (παρεμπόδιση του δομημένου περιβάλλοντος, πληροφόρηση και ελλείψεις στην ψηφιακή προσβασιμότητα, ανεπαρκείς υπηρεσίες για τα άτομα με αναπηρία, γραφειοκρατία, ελλείψεις που σχετίζονται με την υλοποίηση των παρεχόμενων υπηρεσιών κ.λπ.) και τα κοινωνικά εμπόδια (στάση, έλλειψη ευαισθητοποίησης κ.λπ.) πρέπει να αρθούν.

Υπουργείο Κοινωνικών Υποθέσεων και Υγείας: Έκθεση της ομάδας εργασίας για την προώθηση της ένταξης[65] . Στόχος της ομάδας εργασίας ήταν να διασφαλίσει και να αυξήσει περαιτέρω τη συμπερίληψη των ατόμων με αναπηρία στη λήψη αποφάσεων και στην οργάνωση των υπηρεσιών που τα αφορούν, να αποσαφηνίσει τα ένδικα μέσα για την επιλογή του τρόπου οργάνωσης των υπηρεσιών, να βελτιώσει την ποιότητα των υπηρεσιών, να ενισχύσει το δικαίωμα λήψης υπηρεσιών που ανταποκρίνονται στις ατομικές ανάγκες και να αυξήσει την ίση μεταχείριση των ατόμων με αναπηρία. Η κυβερνητική πρόταση για τη συνολική μεταρρύθμιση της νομοθεσίας για τις υπηρεσίες προς τα άτομα με αναπηρία (159/2018), η οποία έληξε την άνοιξη του 2019, αποτέλεσε τη βάση για τις συζητήσεις της ομάδας εργασίας. Οι προτάσεις της ομάδας εργασίας αφορούν τις προτεινόμενες διατάξεις και τη συλλογιστική που σχετίζονται με τις διαδικασίες εξυπηρέτησης πελατών στον νόμο για τις υπηρεσίες και την υποστήριξη ατόμων με αναπηρία και στον νόμο περί κοινωνικής πρόνοιας. Οι διατάξεις αφορούν την υποστήριξη της ένταξης και της συμμετοχής των ατόμων με αναπηρία, την αξιολόγηση της ανάγκης για υπηρεσίες, τον προγραμματισμό των υπηρεσιών και τη λήψη και εφαρμογή αποφάσεων. Εκτός από τις προτάσεις για την ενίσχυση της ένταξης, η ομάδα εργασίας προτείνει να προστεθούν ορισμένες διατάξεις μαζί με την αιτιολογία τους στο νέο νόμο για τις υπηρεσίες για τα άτομα με αναπηρία, ώστε να βελτιωθεί η νομική προστασία των ατόμων με αναπηρία.

Συμβουλευτική Επιτροπή για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία VANE: Η Συμβουλευτική Επιτροπή για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία είναι ο εθνικός συντονιστικός μηχανισμός για τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία. Έργο του είναι να προωθεί την εθνική εφαρμογή της Σύμβασης και να λαμβάνει υπόψη τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία σε όλες τις πτυχές της διακυβέρνησης. Το Συμβούλιο λειτουργεί στο πλαίσιο του Υπουργείου Κοινωνικών Υποθέσεων και Υγείας. Αποτελείται από εκπροσώπους υπουργείων, ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους, οργανώσεων της αγοράς εργασίας, καθώς και εκπροσώπους της περιφερειακής και τοπικής αυτοδιοίκησης[66] .

Η Επιτροπή Δικαιωμάτων των Αναπήρων λειτουργεί ως μόνιμο τμήμα στο πλαίσιο της Αντιπροσωπείας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Σύμφωνα με το άρθρο 33 παράγραφος 3 της CRPD, τα άτομα με αναπηρία και οι αντιπροσωπευτικές οργανώσεις τους εμπλέκονται και συμμετέχουν πλήρως στη διαδικασία παρακολούθησης της εφαρμογής της CRPD. Για τον σκοπό αυτό συστάθηκε η Επιτροπή Δικαιωμάτων των Αναπήρων. Η Επιτροπή εργάζεται για την προώθηση, την προστασία και την παρακολούθηση της εφαρμογής της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία στη Φινλανδία[67] .

65 Υπουργείο Κοινωνικών Υποθέσεων και Υγείας: Έκθεση της ομάδας εργασίας για την προώθηση της ένταξης https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162611/STM_2020_37_R.pdf?sequence=1&isAllowed=y

66 Συμβουλευτική Επιτροπή για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία VANE https://vane.to/en/frontpage https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20160908

67 Επιτροπή Δικαιωμάτων των Αναπήρων https://www.humanrightscentre.fi/about-us/human-rights-delegation/disability-rights-committee-viok/

Αναφορά: Κέντρο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων: [68] . Η ισότιμη συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία είναι ημιτελής στην κοινωνία: Δεν αρκεί η άρση των εμποδίων για την καλύτερη ένταξη, αλλά πρέπει να ληφθούν μέτρα για την προώθηση της αλλαγής ("μετασχηματιστική ισότητα"). Συμμετοχή ("involve"): Τα συμβαλλόμενα μέρη πρέπει να εμπλέκουν ενεργά τα άτομα με αναπηρία σχετικά με τους εαυτούς τους για τον σχεδιασμό, την προετοιμασία, την εφαρμογή και για την παρακολούθηση.. Για όλα αυτά, χρειαζόμαστε επίσης τροποποίηση της στάσης της κοινωνίας ευρύτερα.

Συνήγορος κατά των διακρίσεων: [69] . Ένας από τους τομείς εστίασης του Συνηγόρου κατά των διακρίσεων ήταν την περίοδο 2021-2022 η προώθηση της ένταξης των ατόμων με αναπηρία στην επαγγελματική ζωή. Στόχος της δημοσίευσης είναι να υποστηρίξει, για παράδειγμα, τους εργοδότες και το Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων της Φινλανδίας, τα γραφεία απασχόλησης και τους εμπειρογνώμονες των υπηρεσιών αναπηρίας στην προώθηση της απασχόλησης των ατόμων με αναπηρία. Σκοπός της δημοσίευσης είναι η ανάδειξη μέτρων που προωθούν τη συμμετοχή στην επαγγελματική ζωή.

Α4. Ευρήματα της έρευνας γραφείου - Ουγγαρία

Το βασικό μέτρο της ανάπτυξης μιας κοινωνίας είναι ο τρόπος με τον οποίο σχετίζεται με τους πολίτες της με αναπηρία και ο βαθμός στον οποίο λαμβάνει υπόψη τα συμφέροντα και τις απόψεις όσων ζουν με κάποιο μειονέκτημα κατά τη διάρκεια των αποφάσεών της.

Με την έκδοση του νόμου XXVI του 1998 για τα δικαιώματα και τις ίσες ευκαιρίες των ατόμων με αναπηρία, η Ουγγαρία δημιούργησε ένα θεμελιώδες νομοθετικό πλαίσιο που αποσκοπεί:

στον καθορισμό των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία,

στα μέσα επιβολής αυτών των δικαιωμάτων και

στη ρύθμιση της σύνθετης αποκατάστασης, η οποία διασφαλίζει ίσες ευκαιρίες, ανεξάρτητη διαβίωση και ενεργή συμμετοχή στην κοινωνική ζωή.

Βασικές Αρχές της Νομοθεσίας

Αποτροπή Αναπηρίας: Οι δραστηριότητες του κράτους, των οργανισμών και της κοινωνίας πρέπει να αποφεύγουν τη δημιουργία συνθηκών που προκαλούν αναπηρία, ενώ ταυτόχρονα να διασφαλίζουν τη μείωση των βαρών για τα άτομα με αναπηρία.

Πρόληψη Επιδείνωσης: Οι δραστηριότητες που σχετίζονται με τα άτομα με αναπηρία πρέπει να αποτρέπουν την επιδείνωση της κατάστασής τους και να μετριάζουν τις συνέπειες της αναπηρίας.

Προτεραιότητα στις Ειδικές Ανάγκες: Κατά τη λήψη αποφάσεων, πρέπει να δίνεται προτεραιότητα στις ειδικές ανάγκες των ατόμων με αναπηρία. Μόνο μέσω ειδικών λύσεων μπορούν να επωφεληθούν ισότιμα από τις διαθέσιμες ευκαιρίες.

Ισότιμη Συμμετοχή: Τα άτομα με αναπηρία είναι ισότιμα μέλη της κοινωνίας. Πρέπει να δημιουργούνται συνθήκες που τους επιτρέπουν τη συμμετοχή στην κοινωνική ζωή.

---

68 Αναφορά: Κέντρο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων: https://bin.yhdistysavain.fi/1586428/idU8vpNfUXK4V3b8hdGU0UnVV-/Yhdenvertainen%20osallisuus%20yhteiskunnassa.pdf https://bin.yhdistysavain.fi/1586428/idU8vpNfUXK4V3b8hdGU0UnVV-/Yhdenvertainen%20osallisuus%20yhteiskunnassa.pdf

69 Συνήγορος κατά των διακρίσεων: https://yhdenvertaisuusvaltuutettu.fi/documents/

Θεσμική Υποστήριξη: Το κράτος υποχρεούται να διασφαλίζει την εφαρμογή των δικαιωμάτων και τη λειτουργία θεσμικών δομών που αντισταθμίζουν τα μειονεκτήματα, βάσει των εθνικών οικονομικών δυνατοτήτων.

Η νομοθεσία καθορίζει επίσης τους κύριους τομείς των μέτρων του Εθνικού Προγράμματος για την Αναπηρία, που περιλαμβάνει:

αύξηση της κοινωνικής ευαισθητοποίησης,

βελτίωση της ποιότητας ζωής των ατόμων με αναπηρία και των οικογενειών τους,

ενεργή συμμετοχή στην κοινωνική ζωή,

αποκατάσταση.

Το πρόγραμμα εφαρμόζεται σε τομείς όπως υγεία, απασχόληση, κοινωνική πολιτική, εκπαίδευση, μεταφορές, και αστική ανάπτυξη. Για την περίοδο 2015-2025, απαιτούνται μακροπρόθεσμος σχεδιασμός, συντονισμένες δράσεις και συνεχής παρακολούθηση.

Διεθνείς Δεσμεύσεις

Η Ουγγαρία επικύρωσε τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία και το Προαιρετικό Πρωτόκολλο με τον νόμο XCII του 2007, δεσμευόμενη να συμμορφώνεται με τις διατάξεις τους. Η Σύμβαση συγκεντρώνει τα θεμελιώδη δικαιώματα και καθορίζει τις υποχρεώσεις των κυβερνήσεων για την προστασία και προώθηση αυτών των δικαιωμάτων.

Ίση Μεταχείριση

Με τον νόμο CXXV του 2003 για την ίση μεταχείριση και την προώθηση ίσων ευκαιριών:

Θεσπίστηκε το νομικό πλαίσιο κατά των διακρίσεων.

Προσδιορίστηκαν οι μειονεκτούσες ομάδες και οι μηχανισμοί επιβολής κυρώσεων.

Καθορίστηκαν κανόνες για την απασχόληση, την κοινωνική προστασία, την εκπαίδευση και άλλους τομείς.

Κάθε τοπική αυτοδιοίκηση υποχρεούται να υιοθετεί πενταετές πρόγραμμα ίσων ευκαιριών, το οποίο επανεξετάζεται ανά διετία. Από το 2013, οι δήμοι μπορούν να συμμετέχουν σε χρηματοδοτούμενα έργα μόνο εφόσον έχουν τέτοιο πρόγραμμα σε ισχύ. Η Αρχή Ίσης Μεταχείρισης επιβλέπει την εφαρμογή των νομοθετικών διατάξεων και επιβάλλει κυρώσεις όταν είναι απαραίτητο.

Κοινωνικές Παροχές και Υπηρεσίες

Οι κοινωνικές παροχές έχουν υποστεί σημαντικές αλλαγές από το 1993. Νέες υπηρεσίες προάγουν την ανεξάρτητη διαβίωση και η διαδικασία “αποϊδρυματοποίησης” έχει ξεκινήσει, αν και με δυσκολίες. Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης με περισσότερους από 10.000 κατοίκους υποχρεούνται να παρέχουν ημερήσια φροντίδα για άτομα με αναπηρία. Το κράτος προσφέρει εξειδικευμένη φροντίδα και μπορεί να συνεργάζεται με την Εκκλησία ή άλλες οργανώσεις για την παροχή υπηρεσιών.

Ρόλος της Κοινωνίας των Πολιτών

Οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ) διαδραματίζουν ουσιαστικό ρόλο στην Ουγγαρία, λειτουργώντας τόσο ως πάροχοι υπηρεσιών όσο και ως εκπρόσωποι συμφερόντων. Οι ΜΚΟ ανταποκρίνονται στις ανάγκες της κοινότητας και προωθούν την κοινωνική ένταξη.

Συμπέρασμα

Παρά τις νομοθετικές αλλαγές και τις βελτιώσεις στις πολιτικές, η αλλαγή στάσης που απαιτείται για την ουσιαστική ένταξη των ατόμων με αναπηρία δεν έχει επιτευχθεί πλήρως. Η υιοθέτηση καλών πρακτικών είναι απαραίτητη για την περαιτέρω προώθηση της κοινωνικής ένταξης.

B5. Νομοθετικές/πολιτικές και στρατηγικές κατευθύνσεις σε επίπεδο ΕΕ για την ένταξη των ατόμων με αναπηρία

1. ***Υφιστάμενη νομοθεσία, χρηματοδοτικά μέσα και πολιτικές σε*** επίπεδο ***ΕΕ***

Η ΕΕ προωθεί την ένταξη των ατόμων με αναπηρία και την ανάπτυξη ενταξιακών κοινοτήτων μέσω της νομοθεσίας, της χρηματοδότησης και των πολιτικών. Τα σημαντικότερα μέσα στο πλαίσιο αυτό είναι τα εξής:

- Νομοθεσία
    - Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία (UNCRPD). Η ΕΕ, καθώς και τα κράτη μέλη της, έχουν επικυρώσει την UNCRPD. Αυτό σημαίνει ότι κάθε χώρα της ΕΕ πρέπει να προστατεύει τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συντονίζει την εφαρμογή της Σύμβασης σε επίπεδο ΕΕ.
    - Ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ (ΧΘΔΕΕ). Ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΧΘΔΕΕ) κατοχυρώνει ορισμένα πολιτικά, κοινωνικά και οικονομικά δικαιώματα για τους πολίτες και τους κατοίκους της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) στο δίκαιο της ΕΕ.
- Χρηματοδότηση

Η ΕΕ προωθεί τα ανθρώπινα δικαιώματα και την κοινωνική ένταξη μέσω των χρηματοδοτικών της μέσων. Αφενός, χρησιμοποιώντας τα κονδύλια αυτά για έργα και παρεμβάσεις στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της κοινωνικής ένταξης, καθώς και εξαρτώντας την πρόσβαση σε ορισμένα κονδύλια από την ύπαρξη σχετικών πλαισίων κοινωνικής ένταξης σε εθνικό επίπεδο. Αυτό ισχύει για τα ταμεία που διέπονται από τον κανονισμό περί κοινών διατάξεων, συμπεριλαμβανομένου του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης, του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου Plus και του Ταμείου Συνοχής. Ετήσιες επιχορηγήσεις για οργανώσεις ατόμων με αναπηρία και ΜΚΟ σε επίπεδο ΕΕ είναι διαθέσιμες μέσω του προγράμματος CERV και EaSI.

- Πολιτική

Η ΕΕ προωθεί περαιτέρω την κοινωνική ένταξη μέσω διαφόρων πλαισίων πολιτικής. Τα πλαίσια αυτά δεν είναι νομικά δεσμευτικά, αλλά θέτουν τους στόχους, τις κατευθυντήριες γραμμές και τις προτεραιότητες της ΕΕ για την πορεία προς μια ενταξιακή Ευρώπη χωρίς αποκλεισμούς και συχνά υποστηρίζονται από τη δέσμευση των κρατών μελών μέσω συμπερασμάτων ή συστάσεων του Συμβουλίου. Τα πιο σημαντικά πλαίσια πολιτικής που αφορούν την ένταξη των ατόμων με αναπηρία είναι ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων, η ευρωπαϊκή στρατηγική για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία 2021-2030, η δέσμη μέτρων για την απασχόληση των ατόμων με αναπηρία, η ευρωπαϊκή στρατηγική για τη φροντίδα, η στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού και οι ευρωπαϊκές εγγυήσεις για το παιδί.

2. ***Πώς προωθείται η ένταξη από την ΕΕ***;

Ένταξη των ατόμων με αναπηρία ως γενική αρχή

- Το άρθρο 26 της ΚΕΦΕΕ σχετικά με την ένταξη των ατόμων με αναπηρία ορίζει ότι *"Η Ένωση αναγνωρίζει και σέβεται το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρία να επωφελούνται από μέτρα που αποσκοπούν στη διασφάλιση της ανεξαρτησίας τους, της κοινωνικής και επαγγελματικής τους ένταξης και της συμμετοχής τους στη ζωή της κοινότητας".*
- Ο Ευρωπαϊκός Πυλώνας Κοινωνικών Δικαιωμάτων αναφέρει ότι τα άτομα με αναπηρία έχουν δικαίωμα σε εισοδηματική στήριξη που εξασφαλίζει αξιοπρεπή διαβίωση, σε υπηρεσίες που τους επιτρέπουν να συμμετέχουν στην αγορά εργασίας και στην κοινωνία, καθώς και σε ένα εργασιακό περιβάλλον προσαρμοσμένο στις ανάγκες τους (αρχή 17).
- Η τρίτη γενική αρχή της UNCRPD (στο άρθρο 3) είναι η πλήρης και αποτελεσματική συμμετοχή και ένταξη στην κοινωνία.

Οι ομάδες υπεράσπισης των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία προωθούν τη φωνή των ατόμων με αναπηρία σε επίπεδο *ΕΕ*

Στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, μια ειδική "Διακομματική Ομάδα για την Αναπηρία" συγκεντρώνει ευρωβουλευτές από διάφορες πολιτικές ομάδες, καθώς και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών (πολλές από αυτές εκπροσωπούν άτομα με αναπηρία, παρόχους υπηρεσιών κ.λπ.) για να υπερασπιστούν τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία και να συζητήσουν πιθανές βελτιώσεις των πολιτικών της ΕΕ στο θέμα αυτό. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συμβουλεύεται την εφαρμογή της UNCRPD και σε επίπεδο κρατών μελών στην ομάδα εμπειρογνωμόνων της πλατφόρμας για την αναπηρία, η οποία αποτελείται από εκπροσώπους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, εμπειρογνώμονες από τα κράτη μέλη της ΕΕ και εκπροσώπους διαφόρων ΜΚΟ σε επίπεδο ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρία.

Ανεξάρτητη διαβίωση, υπηρεσίες με βάση την κοινότητα και ένταξη στην κοινότητα

- Το άρθρο 19 της UNCPRD είναι ζωτικής σημασίας όταν πρόκειται για την ένταξη των ατόμων με αναπηρία στην κοινότητα. Μέσω αυτού του άρθρου, τα *συμβαλλόμενα κράτη* ***αναγνωρίζουν το ίσο δικαίωμα όλων των ατόμων με αναπηρία να ζουν στην κοινότητα****, με επιλογές ίσες με τις επιλογές των άλλων, και δεσμεύονται να λαμβάνουν αποτελεσματικά και κατάλληλα μέτρα για να διευκολύνουν την πλήρη απόλαυση του δικαιώματος αυτού από τα άτομα με αναπηρία και την πλήρη ένταξη και συμμετοχή τους στην κοινότητα, μεταξύ άλλων διασφαλίζοντας ότι*
    - *α) Τα άτομα με αναπηρία έχουν τη δυνατότητα να επιλέγουν τον τόπο διαμονής τους και το πού και με ποιον ζουν σε ίση βάση με τους άλλους και δεν είναι υποχρεωμένα να ζουν σε ένα συγκεκριμένο σχήμα διαβίωσης,*
    - *β) Τα άτομα με αναπηρία έχουν πρόσβαση σε μια σειρά από υπηρεσίες υποστήριξης στο σπίτι, σε κατοικίες και σε άλλες υπηρεσίες υποστήριξης της κοινότητας, συμπεριλαμβανομένης της προσωπικής βοήθειας που είναι απαραίτητη για την υποστήριξη της διαβίωσης και της ένταξης στην κοινότητα και για την αποτροπή της απομόνωσης ή του διαχωρισμού από την κοινότητα,*
    - *γ) Οι κοινοτικές υπηρεσίες και εγκαταστάσεις για τον γενικό πληθυσμό είναι διαθέσιμες σε ίση βάση στα άτομα με αναπηρία και ανταποκρίνονται στις ανάγκες τους.*
- Οι κατευθυντήριες γραμμές του ΟΗΕ για την αποϊδρυματοποίηση προσφέρουν επίσης περαιτέρω ερμηνεία του τι συνεπάγεται η υποστήριξη με βάση την κοινότητα: *"Βασικό στοιχείο της ανεξάρτητης διαβίωσης και της ένταξης στην κοινότητα είναι ότι όλα τα άτομα με αναπηρία έχουν την υποστήριξη, με βάση τις δικές τους επιλογές, που μπορεί να χρειάζονται για να εκτελούν τις καθημερινές τους δραστηριότητες και να συμμετέχουν στην κοινωνία. Η υποστήριξη πρέπει να είναι εξατομικευμένη και να προσφέρεται μέσω μιας ποικιλίας επιλογών. Η υποστήριξη περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα επίσημης βοήθειας, καθώς και άτυπα δίκτυα που βασίζονται στην*

κοινότητα". Το Γενικό Σχόλιο 5 της Επιτροπής για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία παρέχει περαιτέρω διευκρινίσεις σχετικά με το άρθρο 19, με συγκεκριμένη παράγραφο για την ένταξη στην κοινότητα: *"[Το δικαίωμα στην ένταξη στην κοινότητα]* ***περιλαμβάνει τη διαβίωση μιας πλήρους κοινωνικής ζωής και την πρόσβαση σε όλες τις υπηρεσίες που προσφέρονται στο κοινό και στις υπηρεσίες υποστήριξης που προσφέρονται στα άτομα με αναπηρία, ώστε να μπορούν να ενταχθούν πλήρως και να συμμετέχουν σε όλους τους τομείς της κοινωνικής ζωής.*** *Οι υπηρεσίες αυτές μπορεί να αφορούν, μεταξύ άλλων, τη στέγαση, τις μεταφορές, τα ψώνια, την εκπαίδευση, την απασχόληση, τις ψυχαγωγικές δραστηριότητες και όλες τις άλλες εγκαταστάσεις και υπηρεσίες που προσφέρονται στο κοινό, συμπεριλαμβανομένων των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Το δικαίωμα αυτό περιλαμβάνει επίσης την πρόσβαση σε όλες τις εκφάνσεις και τις εκδηλώσεις της πολιτικής και πολιτιστικής ζωής της κοινότητας, μεταξύ άλλων σε δημόσιες συνεδριάσεις, αθλητικές εκδηλώσεις, πολιτιστικές και θρησκευτικές γιορτές και σε κάθε άλλη δραστηριότητα στην οποία το άτομο με αναπηρία επιθυμεί να συμμετάσχει"*.

- Στην Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, τονίζεται ότι *"τα άτομα με αναπηρία, ηλικιωμένοι και νέοι, έχουν ίσο δικαίωμα να ζουν ανεξάρτητα και να εντάσσονται στην κοινότητα, με επιλογές ίσες με εκείνες των άλλων σχετικά με τον τόπο διαμονής τους και με ποιον και πώς ζουν. (...) Η ανεξάρτητη διαβίωση απαιτεί ένα διαφοροποιημένο τοπίο ποιοτικών, προσβάσιμων, ανθρωποκεντρικών και οικονομικά προσιτών, κοινοτικών και οικογενειακών υπηρεσιών που περιλαμβάνουν προσωπική βοήθεια, ιατρική περίθαλψη και παρεμβάσεις από κοινωνικούς λειτουργούς, διευκολύνοντας έτσι τις καθημερινές δραστηριότητες και παρέχοντας επιλογές στα άτομα με αναπηρία και τις οικογένειές τους"*. Ωστόσο, η Στρατηγική επισημαίνει ότι απομένουν πολλά ακόμη να γίνουν στο πλαίσιο αυτό: *"Ακόμα, πολλά άτομα με αναπηρία, ενήλικες και παιδιά, είναι απομονωμένα από τη ζωή της κοινότητας και δεν έχουν τον έλεγχο της καθημερινότητάς τους, ιδίως εκείνα που ζουν σε ιδρύματα. Αυτό οφείλεται κυρίως στην ανεπαρκή παροχή κατάλληλων κοινοτικών υπηρεσιών, στέγασης και τεχνικών βοηθημάτων, καθώς και στην περιορισμένη διαθεσιμότητα υποστήριξης των οικογενειών και προσωπικής βοήθειας, μεταξύ άλλων στον τομέα της ψυχικής υγείας"*. Συνεπώς, η στρατηγική αναφέρει ότι απαιτούνται ενισχυμένες προσπάθειες από τα κράτη μέλη και ότι η Επιτροπή θα χρησιμοποιήσει διάφορα χρηματοδοτικά μέσα για να προωθήσει την αποϊδρυματοποίηση και την ανεξάρτητη διαβίωση στην ΕΕ.
- Ένα άλλο στοιχείο της ένταξης στην κοινότητα κατοχυρώνεται στο άρθρο 30 της UNCRPD, στο οποίο τα συμβαλλόμενα κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρία να συμμετέχουν ισότιμα με τους άλλους στην πολιτιστική ζωή, την ψυχαγωγία, τον ελεύθερο χρόνο και τον αθλητισμό. Στην Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Αναπηρία, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανακοίνωσε ότι θα δρομολογήσει μια μελέτη αξιολόγησης της εφαρμογής του άρθρου 30 της UNCRPD για την υποστήριξη των κρατών μελών στις πολιτικές για την αύξηση της συμμετοχής και της υποστήριξης των ατόμων με αναπηρία στον αθλητισμό, τον πολιτισμό και τις δραστηριότητες αναψυχής. Επιπλέον, για να διευκολυνθούν τα άτομα με αναπηρία που συμμετέχουν σε αυτές τις δραστηριότητες στο εξωτερικό κατά τη διάρκεια βραχυχρόνιων διαμονών, η ΕΕ εισήγαγε πρόσφατα την Ευρωπαϊκή Κάρτα Αναπηρίας.
- Επίσης, οι υπεύθυνοι χάραξης τοπικής και περιφερειακής πολιτικής από διάφορες πόλεις και περιφέρειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ζητούν να θεσπιστούν κατάλληλα πλαίσια και δράσεις σε τοπικό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, ώστε τα άτομα με αναπηρία να μπορούν να ζουν μια ανεξάρτητη ζωή και να συμμετέχουν πλήρως στην κοινωνία. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών (ΕτΠ), στη γνωμοδότησή της για τη στρατηγική για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, τονίζει, για παράδειγμα, ότι "πρέπει να δοθεί στα άτομα με αναπηρία κάθε ευκαιρία

να ζήσουν μια ανεξάρτητη ζωή και ότι πρέπει να διασφαλιστεί το δικαίωμα στην αυτονομία καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους". Η ΕτΠ επισημαίνει επίσης "τον καθοριστικό ρόλο που διαδραματίζουν όλα τα άτομα με αναπηρία ως εμπειρογνώμονες του εαυτού τους. Θεωρεί ότι "οι τοπικές και περιφερειακές αρχές διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο όταν είναι αναγκαίο να αναγνωριστεί η ενεργός συμμετοχή τους στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων, μεταξύ άλλων και για την προσβασιμότητα".

- Η Τοπική Ανάπτυξη υπό την αιγίδα της Κοινότητας είναι ένα μέσο που τίθεται στη διάθεση των τοπικών κοινοτήτων στο πλαίσιο της Πολιτικής Συνοχής/Ταμείων της Πολιτικής Συνοχής και άλλων ευρωπαϊκών ταμείων (όπως το ΕΚΤ+, το ΕΤΠΑ αλλά και το ΕΓΤΑΑ). Παρέχει χρηματοδοτική στήριξη για την εκ των κάτω προς τα πάνω ανάπτυξη και εφαρμογή στρατηγικών και πρωτοβουλιών σε τοπικό επίπεδο από τις λεγόμενες ομάδες τοπικής δράσης που αποτελούνται από δημόσιους και ιδιωτικούς τοπικούς φορείς. Το CLLD μπορεί να είναι επίσης σημαντικό για τη δημιουργία και την υλοποίηση τοπικών στρατηγικών για ενταξιακές κοινότητες.

Προσεχώς: Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα εκδώσει **κατευθυντήριες γραμμές για την αποϊδρυματοποίηση και την ανεξάρτητη διαβίωση**, οι οποίες αναμένονται στο δεύτερο εξάμηνο του 2024. Θα κοινοποιήσει επίσης ένα **πλαίσιο για τις κοινωνικές υπηρεσίες αριστείας για τα άτομα με αναπηρία**, το οποίο αναμένεται επίσης προς το τέλος του 2024.

Οικογενειακή φροντίδα και ένταξη των παιδιών με αναπηρία

- Το δικαίωμα του παιδιού να μεγαλώνει μέσα στην οικογένεια και την κοινότητα κατοχυρώνεται στη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία (UNCRPD) και στη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του παιδιού (UNCRC) .
- Η στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού αναφέρει ότι όλα τα παιδιά, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών με αναπηρία και των παιδιών που ανήκουν σε μειονεκτούσες ομάδες, έχουν ίσο δικαίωμα να ζουν με την οικογένειά τους και σε μια κοινότητα. Επιπλέον, αναφέρει ότι τα ολοκληρωμένα συστήματα παιδικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένων της αποτελεσματικής πρόληψης, της έγκαιρης παρέμβασης και της στήριξης της οικογένειας, θα πρέπει να παρέχουν στα παιδιά που δεν έχουν ή κινδυνεύουν να χάσουν τη γονική μέριμνα τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την αποτροπή του οικογενειακού χωρισμού.
- Η Ευρωπαϊκή Εγγύηση για το Παιδί έχει ως στόχο να εγγυηθεί την αποτελεσματική πρόσβαση των παιδιών που έχουν ανάγκη σε βασικές υπηρεσίες, και τα παιδιά με αναπηρία συγκαταλέγονται στις ομάδες-στόχους. Ο στόχος αυτός υποστηρίζεται από το ΕΚΤ+, καθώς τα κράτη μέλη με επίπεδο παιδικής φτώχειας άνω του μέσου όρου της ΕΕ, θα πρέπει να αφιερώνουν τουλάχιστον το 5% των πόρων τους από το ΕΚΤ+ για την καταπολέμηση της παιδικής φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού των παιδιών. Άλλα κράτη μέλη ενθαρρύνονται επίσης να επενδύσουν σε αυτόν τον στόχο.

Προσβασιμότητα και πρόσβαση στις κύριες υπηρεσίες

- Η Επιτροπή δηλώνει ότι η προσβασιμότητα στο δομημένο και εικονικό περιβάλλον, στις τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών, στα αγαθά και στις υπηρεσίες, αποτελεί παράγοντα ενίσχυσης των δικαιωμάτων και προϋπόθεση για την πλήρη συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία (Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία).

- Ο κανονισμός περί κοινών διατάξεων ορίζει ότι η προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία πρέπει να λαμβάνεται υπόψη καθ' όλη τη διάρκεια της προετοιμασίας και της υλοποίησης των προγραμμάτων χρηματοδότησης. Επιπλέον, η βελτίωση της προσβασιμότητας για τα άτομα με αναπηρία συγκαταλέγεται στις προτεραιότητες τόσο του ΕΚΤ+ όσο και του ΕΤΠΑ.

Ενταξιακή Εκπαίδευση

- Το δικαίωμα στην ενταξιακή εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς κατοχυρώνεται στο άρθρο 24 της UNCRPD και στο γενικό σχόλιο 4. Ο Ευρωπαϊκός Πυλώνας Κοινωνικών Δικαιωμάτων κατοχυρώνει επίσης το δικαίωμα στην ενταξιακή εκπαίδευση (αρχή 1) και η στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού αναφέρει ότι πρέπει να διασφαλίζεται η πρόσβαση σε ποιοτική εκπαίδευση χωρίς διαχωρισμούς. Η ενταξιακή εκπαίδευση αποτελεί επίσης προτεραιότητα του Ευρωπαϊκού Εκπαιδευτικού Χώρου και της Ευρωπαϊκής Εγγύησης για το Παιδί.
- Η εκπαίδευση και η φροντίδα στην πρώιμη παιδική ηλικία αποτελεί επίσης τομέα προτεραιότητας της ΕΕ και η πρόσβαση προωθείται μέσω των στόχων της Βαρκελώνης.
- Στην Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, η Επιτροπή αναφέρει ότι *"πολλά παιδιά και νέοι με αναπηρία εγγράφονται σε ειδικά σχολεία, τα οποία δεν προσφέρουν πάντα αποτελεσματικές γέφυρες προς το γενικό εκπαιδευτικό σύστημα, τη συνεχή κατάρτιση ή την αγορά εργασίας"*. Από την άποψη αυτή, η Επιτροπή τονίζει για άλλη μια φορά ότι τα άτομα με αναπηρία έχουν το δικαίωμα να συμμετέχουν σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες και μορφές, συμπεριλαμβανομένης της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας σε ίση βάση με τους άλλους. Η Επιτροπή καλεί επίσης τα κράτη μέλη να υποστηρίξουν την ανάπτυξη ενταξιακών σχολείων χωρίς αποκλεισμούς.
- Τα ευρωπαϊκά κονδύλια, ιδίως το ΕΚΤ+ και το ΕΤΠΑ, μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν για την ενίσχυση, ανάπτυξη και προώθηση συστημάτων ενταξιακής εκπαίδευσης.

Απασχόληση χωρίς αποκλεισμούς και κοινωνική οικονομία

- Στο άρθρο 27 της UNCRPD, τα συμβαλλόμενα κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρία στην εργασία, σε ίση βάση με τους άλλους, το οποίο *"περιλαμβάνει το δικαίωμα στην ευκαιρία να αποκτούν τα προς το ζην από εργασία που επιλέγουν ελεύθερα ή αποδέχονται σε μια αγορά εργασίας και ένα εργασιακό περιβάλλον που είναι ανοικτό, χωρίς αποκλεισμούς και προσβάσιμο στα άτομα με αναπηρία"*. Το Γενικό Σχόλιο 8 παρέχει περαιτέρω καθοδήγηση σχετικά με την ερμηνεία αυτού του άρθρου.
- Ο Ευρωπαϊκός Πυλώνας Κοινωνικών Δικαιωμάτων ορίζει ότι ο καθένας έχει το δικαίωμα στην ενεργό υποστήριξη της απασχόλησης (αρχή 4).
- Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εγκαινίασε τη δέσμη μέτρων για την απασχόληση των ατόμων με αναπηρία, η οποία θα πρέπει να στηρίξει τα κράτη μέλη ώστε να διασφαλίσουν ότι τα άτομα με αναπηρία απολαμβάνουν κοινωνική ένταξη και οικονομική αυτονομία μέσω της απασχόλησης. Ορισμένα βασικά παραδοτέα είναι τα εξής: Ενίσχυση των ικανοτήτων των υπηρεσιών απασχόλησης και ένταξης- προώθηση των προοπτικών πρόσληψης μέσω θετικών δράσεων και καταπολέμησης των στερεοτύπων- εξασφάλιση εύλογων προσαρμογών στην εργασία- διερεύνηση ποιοτικών θέσεων εργασίας στην προστατευμένη απασχόληση και διαδρομών προς την ανοικτή αγορά εργασίας.
- Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στο σχέδιο δράσης της για την κοινωνική οικονομία, υπογραμμίζει την ανάγκη να προωθηθεί πιο έντονα η επιχειρηματικότητα της κοινωνικής οικονομίας ως ευκαιρία για τα άτομα με αναπηρία (ως επιχειρηματίες ή εργαζόμενοι σε επιχειρήσεις και οργανώσεις της κοινωνικής οικονομίας).

Πολιτική και δημόσια δέσμευση

- Στην Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Αναπηρία, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή τονίζει τη σημασία της περαιτέρω δράσης για την εφαρμογή του άρθρου 29. Για να στηρίξει αυτή την προσπάθεια, δημοσίευσε έναν οδηγό ορθής εκλογικής πρακτικής που αφορά τη συμμετοχή των πολιτών με αναπηρία στην εκλογική διαδικασία. Επιπλέον, η Επιτροπή υποστηρίζει οικονομικά τη δημοκρατική συμμετοχή χωρίς αποκλεισμούς, μεταξύ άλλων και για άτομα με αναπηρία, μέσω του προγράμματος Ιθαγένεια, Ισότητα, Δικαιώματα και Αξίες (CERV).

Β. Εθνική ερευνητική έκθεση επιτόπιας μελέτης

Β.1 Μεθοδολογία

Η έρευνα πεδίου αποσκοπούσε α) στη συλλογή εμπεριστατωμένων και εντοπισμένων πληροφοριών σχετικά με τις βασικές προκλήσεις και τα εμπόδια που συνδέονται με τη δημιουργία και τη διατήρηση κοινοτήτων υψηλής ποιότητας χωρίς αποκλεισμούς για τα άτομα με αναπηρία και β) στη διασφάλιση της συμμετοχής όλων των πολιτών στις τοπικές κοινοτήτες, ώστε να επιτευχθεί η πλήρης συμμετοχή των ομάδων-στόχων. Οι ερευνητικές δραστηριότητες ακολούθησαν μια προσέγγιση με πολλούς εμπλεκόμενους φορείς, προκειμένου να στοχεύσουν στις διαφορετικές ανάγκες και τους τομείς ενδιαφέροντος του κοινού και και να συνεργαστούν με όλους τους φορείς (τοπικές αρχές, φορείς παροχής υπηρεσιών, ΜΚΟ, ΑΜΕΑ και άλλους τοπικούς φορείς) που εμπλέκονται στη διαδικασία δημιουργίας και βελτίωσης της βιωσιμότητας και της συμμετοχικότητας των τοπικών κοινοτήτων. Έχοντας συμπεριλάβει τις φωνές όλων των παραπάνω ενδιαφερομένων, η κοινοπραξία ICALL θα είναι σε θέση να αναπτύξει αργότερα ένα προσαρμοσμένο πρόγραμμα ευαισθητοποίησης και ανάπτυξης ικανοτήτων σύμφωνα με τις ανάγκες των ΑΜΕΑ.

Η μελέτη πεδίου περιελάμβανε δύο δραστηριότητες: διαδικτυακές έρευνες και ομάδες εστίασης (focus groups) που διεξήχθησαν από τις χώρες εταίρους, την Ουγγαρία, τη Φινλανδία, την Πολωνία και την Ελλάδα. Η μελέτη πεδίου απευθυνόταν στα ακόλουθα κοινά-στόχους:

- Τοπικές αρχές: που διαδραματίζουν θεμελιώδη ρόλο για το σχεδιασμό της δημόσιας σφαίρας και της υποδομής των υπηρεσιών και, ως εκ τούτου, είναι ζωτικής σημασίας για τη διασφάλιση της συμμετοχικότητας των τοπικών κοινωνιών.
- Υποστηρικτές και αντιπροσωπευτικές οργανώσεις των ΑΜΕΑ: Τα άτομα με αναπηρία πρέπει πάντα να συμμετέχουν σε δραστηριότητες που τα αφορούν, καθώς μπορούν να υποδείξουν καλύτερα τις προτιμήσεις, τα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες τους ("τίποτα για εμάς χωρίς εμάς"). Ως εκ τούτου, οι συνήγοροι και οι οργανώσεις εκπροσώπησης των Ατόμων με Αναπηρία συμμετείχαν σε όλες τις ερευνητικές δραστηριότητες.
- Πάροχοι υπηρεσιών: ΜΚΟ, εθελοντικές ενώσεις και κέντρα δημιουργικής απασχόλησης είναι ζωτικής σημασίας για τη διασφάλιση της ένταξης των ατόμων με αναπηρία στην κοινότητα.

Β2. Διαδικτυακές έρευνες

Σχεδιάστηκαν και διανεμήθηκαν διαδικτυακές έρευνες που αφορούσαν ένα ευρύτερο κοινό σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, γενικεύοντας τα ευρήματα σε μεγαλύτερους πληθυσμούς. Σχεδιάστηκαν τρεις διαφορετικές έρευνες προκειμένου να καλυφθούν πλήρως οι ανάγκες των προαναφερθέντων ομάδων-στόχων. Αυτές διαδόθηκαν στα εθνικά δίκτυα μέσω όλων των διαθέσιμων καναλιών διάδοσης των οργανισμών-εταίρων στην Ουγγαρία, τη Φινλανδία, την Πολωνία και την Ελλάδα. Οι ερωτήσεις της έρευνας ήταν κλειστού τύπου και βαθμολογήθηκαν σε κλίμακα Likert από 0 έως 5, επιτρέποντας στους ερωτηθέντες να εκφράσουν τη συμφωνία, τη διαφωνία ή την ουδετερότητά τους σχετικά με τις δηλώσεις που παρουσιάστηκαν: (1) Διαφωνώ απόλυτα, (2) Διαφωνώ, (3) Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ, (4) Συμφωνώ, (5) Συμφωνώ απόλυτα . Όλες οι έρευνες περιλάμβαναν δημογραφικές ερωτήσεις (π.χ. αντιπροσωπευτική οργάνωση, θέση του ερωτώμενου, κοινό-στόχος, πόσους δικαιούχους υποστηρίζουν) (*βλ. παράρτημα 2 για τις ερωτήσεις της έρευνας*).

B2.1 Ευρήματα έρευνας - Ελλάδα

Τοπικές αρχές:
Στην έρευνα απάντησαν συνολικά πέντε άτομα (N=5) που εκπροσωπούν τοπικές αρχές από διάφορους Δήμους της Αττικής (κοινωνικές υπηρεσίες, διοικητικοί υπάλληλοι) και περιφερειακές αρχές που είναι υπεύθυνες για το συντονισμό και την υλοποίηση δραστηριοτήτων κοινωνικής συνοχής, αναψυχής, πολιτισμού και ένταξης.

Όσον αφορά το πόσο προσβάσιμοι είναι οι χώροι για τα άτομα με αναπηρία, οι απαντήσεις ήταν ανάμεικτες, με το 20% να διαφωνεί με το αν οι δημόσιοι χώροι είναι προσβάσιμοι, το 40% να είναι ουδέτερο και το 40% να συμφωνεί. Όσον αφορά το "κατά πόσο οι κοινοτικές δραστηριότητες απευθύνονται στο κοινό και πόσο ανοιχτές είναι στα άτομα με αναπηρία", η πλειοψηφία των ερωτηθέντων διαφώνησε (20% διαφωνεί, 40% ουδέτερο) και το 40% συμφώνησε (20% συμφωνεί, 20% συμφωνεί απόλυτα). Προχωρώντας στην ερώτηση "αν οι τοπικές αρχές απασχολούν ΑΜΕΑ", η πλειοψηφία των ερωτηθέντων συμφώνησε (80%). Όσον αφορά την τελευταία ερώτηση "εάν τα ΑΜΕΑ λαμβάνονται υπόψη κατά το σχεδιασμό των δραστηριοτήτων της τοπικής κοινότητας", το 60% των απαντήσεων ήταν θετικές (40% συμφωνούν και 20% συμφωνούν απόλυτα), ενώ το υπόλοιπο 40% παρέμεινε ουδέτερο.

Πάροχοι υπηρεσιών:
Έντεκα άτομα συνολικά (N=11) απάντησαν στην έρευνα. Οι ερωτηθέντες εργάζονταν ως μέλη του προσωπικού διαφόρων Οργανισμών (π.χ. ΜΚΟ, Κέντρα Ημέρας, Μονάδες Αποκατάστασης, Μονάδες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης) που παρέχουν άμεση και καθημερινή υποστήριξη στα άτομα με αναπηρία. Οι ερωτηθέντες ήταν διαφόρων ειδικοτήτων π.χ. διοικητικοί υπάλληλοι, ψυχολόγοι, συντονιστές μονάδων, κοινωνικοί λειτουργοί, διευθυντές, πρόεδροι ή μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου). Ο αριθμός των ωφελουμένων που υποστηρίζονται από κάθε οργανισμό κυμαινόταν από 35 έως 345 άτομα.

Όσον αφορά τον παράγοντα της προσβασιμότητας του χώρου και "εάν οι τοπικές κοινότητες έχουν ανεπίλυτα ζητήματα φυσικής/χωρικής προσβασιμότητας που εμποδίζουν την πρόσβαση των ΑΜΕΑ στους κοινοτικούς πόρους", πάνω από το 70% των ερωτηθέντων (27,3% συμφωνούν απόλυτα και 45,5% συμφωνούν) αναγνώρισαν σημαντικές δυσκολίες για την πρόσβαση των ΑΜΕΑ στους δημόσιους χώρους, ενώ το 27,3% παρέμεινε ουδέτερο. Σύμφωνα με την ερώτηση "Στην τοπική σας κοινότητα υπάρχουν ζητήματα με τη γλωσσική προσβασιμότητα στην ενημέρωση και στις πληροφορίες που εμποδίζουν την πρόσβαση σε κοινοτικούς πόρους για τα άτομα με αναπηρία" το 27,3% των ατόμων απάντησε ουδέτερα, το 54,5% συμφωνεί και το 18,2% συμφωνεί απόλυτα. Στην ερώτηση σχετικά με το "αν η τοπική κοινότητα είναι ενταξιακή και φιλόξενη για τα άτομα με αναπηρία" οι περισσότερες απαντήσεις αναγνώρισαν μια κοινότητα που δέχεται (54,5% συμφωνούν

και 9,1% συμφωνούν απόλυτα). Όσον αφορά το κατά πόσον τα άτομα με αναπηρία συμμετέχουν σε κοινοτικά προγράμματα που απευθύνονται κυρίως στο ευρύ κοινό" οι απαντήσεις αποκάλυψαν διαφορετικά επίπεδα συμμετοχής. 9,1% συμφωνεί απόλυτα, ενώ 63,6% συμφωνεί, 9,1% παρέμεινε ουδέτερο και 18,2% διαφωνεί. Οι συμμετέχοντες ρωτήθηκαν επίσης αν "παρέχουν υποστήριξη για την ανάπτυξη/βιωσιμότητα άτυπων δικτύων (εξαιρουμένου του αμειβόμενου προσωπικού) γύρω από τους δικαιούχους τους", η σημαντική πλειοψηφία σχεδόν 90% συμφώνησε ότι διευκολύνουν τη δημιουργία/βιωσιμότητα των εθνικών κοινοτικών δικτύων και το 9. 1% ήταν ουδέτερο. Όσον αφορά τη συμμετοχή και τη συνηγορία των AMEA στο πλαίσιο των οργανισμών παροχής υπηρεσιών, η ερώτηση που τέθηκε ήταν "αν οι ερωτηθέντες υποστηρίζουν τους δικαιούχους να έχουν φωνή/συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων του οργανισμού", είναι ενδιαφέρον ότι δεν αναφέρθηκε ισχυρή συμφωνία (45,5% συμφωνεί), το 27,3% είναι ουδέτερο και μάλλον σημαντική διαφωνία στο 27% (18,2% διαφωνεί και 9,1% διαφωνεί απόλυτα). Οι ερωτηθέντες έδειξαν παρόμοια αποτελέσματα ως προς το αν " τα άτομα που υποστηρίζουν έχουν φωνή/συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων σε σχέση με την καθημερινή τους ζωή", μόνο το 45,5% συμφώνησε, το 27,3% ήταν ουδέτερο και το 27% διαφώνησε (18,2% διαφωνεί και 9,1% διαφωνεί έντονα). Τέλος, στη σημαντική ερώτηση για τη συμβολή των AMEA στις τοπικές κοινωνίες (π.χ. εθελοντισμός, απασχόληση) τα αποτελέσματα ήταν ουδέτερα έως αρνητικά, με το 36,4% να διαφωνεί, το 27,3% να είναι ουδέτερο και το 36,4% να διαφωνεί.

Άτομα με αναπηρία, οργανώσεις συνηγόρων:
Συνολικά δεκατέσσερα άτομα με αναπηρία και αντιπροσωπευτικές οργανώσεις συμμετείχαν στην έρευνα (N=14). Οι ερωτηθέντες ήταν κυρίως AMEA και ορισμένοι εκπρόσωποι AMEA από τις οργανώσεις υπεράσπισης (π.χ. δομές υποστηριζόμενης διαβίωσης), οι οποίοι ήταν συνήγοροι προκειμένου να διευκολύνουν την ανταπόκριση των AMEA στην έρευνα.

Η πρώτη ερώτηση αφορούσε το κατά πόσον τα άτομα με αναπηρία έχουν επαρκή υποστήριξη όσον αφορά την ανεξάρτητη διαβίωση. Οι περισσότεροι ερωτηθέντες ήταν ουδέτεροι ή διαφωνούσαν/διαφωνούσαν έντονα (14,3%, 14,3% και 21,4% αντίστοιχα). Όσον αφορά την υποστήριξη για την ανεξάρτητη κοινωνική ζωή, οι ερωτηθέντες συμφωνούσαν σε ποσοστό 57,1% και 42,8% ήταν ουδέτεροι ή διαφωνούσαν (7,1%, 21,4% και 14,3% διαφωνούσαν έντονα). Στη σημαντική ερώτηση σχετικά με την ύπαρξη επαρκούς υποστήριξης ώστε να μπορούν να είναι ενεργά και συνεισφέροντα μέλη της κοινότητας, η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτηθέντων ήταν είτε αρνητική είτε ουδέτερη (35,7% ήταν ουδέτερο, 28,6% διαφωνούσε και 14,3% διαφωνούσε απόλυτα). Όσον αφορά το αν οι δημόσιοι χώροι είναι προσβάσιμοι για τα άτομα με αναπηρία (προσβασιμότητα χώρου), το 64,3% των ερωτηθέντων διαφώνησε (21,4% διαφωνεί απόλυτα, 42,9% διαφωνεί) και το 35,7% ήταν ουδέτερο. Σχετικά με τις ευκαιρίες που έχουν τα άτομα με αναπηρία προκειμένου να συμμετέχουν σε προγράμματα (π.χ. κοινοτικές αθλητικές δραστηριότητες, πολιτιστικές δραστηριότητες) που απευθύνονται στο ευρύ κοινό, το 78,7% διαφώνησε (14,3% διαφώνησε έντονα, 36,7% διαφώνησε) ή ήταν ουδέτερο (21,4% ήταν ουδέτερο). Στην ερώτηση σχετικά με τις συμπεριφορές της κοινότητας και πιο συγκεκριμένα εάν "η τοπική κοινότητα είναι φιλόξενη και χωρίς αποκλεισμούς για τα άτομα με αναπηρία (γείτονες, κοινοτικά κέντρα και υπηρεσίες)- εάν τα άτομα με αναπηρία αντιμετωπίζουν διακρίσεις, ρατσισμό ή συμπεριφορές που σχετίζονται με τη βία)" το 21,4% ήταν αρνητικό (7,1% διαφωνεί και 14,3% διαφωνεί έντονα) ή ουδέτερο (35,7% ουδέτερο). Τέλος, όταν ρωτήθηκαν για την πρόσβαση στη χάραξη πολιτικής σχετικά με θέματα που επηρεάζουν τη ζωή τους, το 35,7% συμφώνησε ότι υπάρχει πρόσβαση, το 28,6% ούτε συμφώνησε ούτε διαφώνησε και το 35,7% διαφώνησε (21,4% διαφώνησε και 14,3% διαφώνησε έντονα).

B2.2. Ευρήματα έρευνας - Πολωνία

Τοπικές αρχές:

Δέκα άτομα συμμετείχαν στην έρευνα. Πρόκειται για τοπικές αρχές. Περιλαμβάνουν διοικητικούς υπαλλήλους, υπαλλήλους κοινωνικής πρόνοιας και της διοίκησης των δήμων.

"Ο δημόσιος χώρος είναι προσβάσιμος στα άτομα με αναπηρία (προσβασιμότητα του χώρου)": Το 60% του συνόλου των ερωτηθέντων διαφώνησε με αυτή τη δήλωση, δηλαδή 6 άτομα. Τρεις ερωτηθέντες δεν έχουν άποψη, δηλαδή το 30% του συνόλου των ερωτηθέντων. Ένα άτομο συμφώνησε ότι οι δημόσιοι χώροι είναι προσβάσιμοι στα άτομα με αναπηρία.
Η δεύτερη ερώτηση αφορούσε τον ισχυρισμό ότι τα άτομα με αναπηρία συμμετέχουν σε κοινοτικές δραστηριότητες (π.χ. αθλητικές, πολιτιστικές δραστηριότητες) που απευθύνονται κυρίως στο ευρύ κοινό. Το 40% των ερωτηθέντων, δηλαδή 4 άτομα συμφώνησαν με τον ισχυρισμό αυτό. Πέντε άτομα διαφώνησαν, δηλαδή το 50% του συνόλου των ερωτηθέντων. Ένας ερωτώμενος δεν έχει άποψη επί του θέματος.
"Ανάπτυξη πολιτικών/στρατηγικών απασχόλησης που προωθούν την ένταξη των ατόμων με αναπηρία στην αγορά εργασίας": Αυτή είναι μια άλλη δήλωση με την οποία συμφώνησε μόνο το 30% των ερωτηθέντων. Επίσης, τρεις ερωτηθέντες διαφώνησαν με την παραπάνω δήλωση. Το 30% των ερωτηθέντων δεν έχει άποψη για το θέμα αυτό και ένας ερωτηθέντας διαφωνεί έντονα με τη δήλωση ότι οι τοπικές αρχές αναπτύσσουν πολιτικές/στρατηγικές απασχόλησης που προωθούν την ένταξη των ατόμων με αναπηρία στην αγορά εργασίας.
"Συνδέονται με πολιτικές/στρατηγικές που επιτρέπουν στα άτομα με αναπηρία να αποκτήσουν τις δεξιότητες και τις ικανότητες που απαιτούνται στην αγορά εργασίας": Δύο άτομα συμφώνησαν με την επόμενη δήλωση που αντιπροσωπεύει το 20% του συνόλου των ερωτηθέντων. Ένα άτομο συμφωνεί απόλυτα με αυτή τη δήλωση. Το 40% των ερωτηθέντων δεν έχει γνώμη για το θέμα αυτό. Από την άλλη πλευρά, το 30% των ερωτηθέντων, δηλαδή 3 άτομα διαφωνούν.
Μια άλλη δήλωση είναι ότι όταν σχεδιάζουμε δραστηριότητες για τις τοπικές κοινότητες, λαμβάνουμε υπόψη τις προσβάσιμες στρατηγικές επικοινωνίας για τη μετάδοση πληροφοριών σε άτομα με αναπηρίες (δηλαδή χρησιμοποιούμε κείμενο που είναι εύκολα αναγνώσιμο και κατανοητό). 5 άτομα συμφώνησαν με αυτήν, αντιπροσωπεύοντας το 50% του συνόλου των ερωτηθέντων. Το 30% των ερωτηθέντων δεν έχει άποψη. Ένα άτομο διαφωνεί με τη συγκεκριμένη δήλωση. Επίσης, ένας ερωτώμενος διαφωνεί έντονα.
Ο Πολωνικός οργανισμός εταίρος του έργου υποστηρίζει τη συνεργασία και τη δικτύωση πολλών φορέων (π.χ. συνεργασία με πολιτιστικά κέντρα, οργανώσεις που προσφέρουν άμεση υποστήριξη, οικογένειες, άτομα με αναπηρία) για την προώθηση της ένταξης των ατόμων με αναπηρία σε διάφορες πτυχές της κοινοτικής ζωής (απασχόληση, εκπαίδευση, πολιτισμός, κοινωνικές υπηρεσίες, τοπική δημοκρατία). Αυτό είναι το επόμενο ερώτημα. Το 70% των ερωτηθέντων απάντησε ότι συμφωνεί με τη δήλωση. Το 20% διαφώνησε και ένα άτομο δήλωσε ότι διαφωνεί απόλυτα.
Σχετικά με τη "Απασχολούμε άτομα με αναπηρία», όλοι οι ερωτηθέντες, δηλαδή το 100% απάντησαν ομόφωνα ναι.

Πάροχοι υπηρεσιών:
Επτά άτομα απάντησαν στην έρευνα. Πρόκειται για φορείς και οργανώσεις που παρέχουν υπηρεσίες σε άτομα με αναπηρία. Σε αυτούς περιλαμβάνονται ψυχολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί και μονάδες αποκατάστασης.

Η πρώτη ερώτηση αφορούσε τον ισχυρισμό ότι υπάρχουν προβλήματα αρχιτεκτονικής/χωροταξικής προσβασιμότητας στην τοπική μας κοινότητα που δυσχεραίνουν την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία στους κοινοτικούς πόρους. Το 71,4% των ερωτηθέντων συμφώνησε με τον ισχυρισμό αυτό. Και 2 ερωτηθέντες που αντιπροσωπεύουν το 28,6% των ερωτηθέντων συμφώνησαν απόλυτα ότι υπάρχουν ζητήματα

αρχιτεκτονικής/χωρικής προσβασιμότητας στην τοπική μας κοινότητα που δυσχεραίνουν την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία στους κοινοτικούς πόρους.
"Στην τοπική μας κοινότητα υπάρχουν προβλήματα προσβασιμότητας στην πληροφόρηση και την επικοινωνία που δυσχεραίνουν την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία στους κοινοτικούς πόρους": αυτή είναι η δεύτερη δήλωση στην οποία συμφωνεί το 71,4% των ερωτηθέντων. Αντίθετα, το 28,6% των ερωτηθέντων συμφωνεί απόλυτα.
"Συμμετέχουμε στην ανάπτυξη πολιτικών που σχετίζονται με την υποστήριξη των ατόμων με αναπηρία":. Το 42,9% των ερωτηθέντων συμφωνεί με αυτή τη δήλωση. Ένα άτομο (14,3%) δεν έχει γνώμη για το θέμα αυτό. Αντίθετα, 3 ερωτηθέντες που αντιπροσωπεύουν το 42,9% συμφωνούν απόλυτα ότι οι οργανισμοί που παρέχουν υπηρεσίες σε άτομα με αναπηρία εμπλέκονται υπερβολικά στη δημιουργία πολιτικών που σχετίζονται με την υποστήριξη των ατόμων με αναπηρία.
Η τέταρτη ερώτηση αφορούσε τη δήλωση ότι η τοπική κοινότητα είναι φιλική και χωρίς αποκλεισμούς προς τα άτομα με αναπηρία που υποστηρίζουμε (γείτονες, κοινοτικά κέντρα και φορείς παροχής υπηρεσιών). Σε αυτό συμφώνησε το 85,7% των ερωτηθέντων, δηλαδή 6 στους 7 ερωτηθέντες. Ένα άτομο συμφωνεί απόλυτα με τη συγκεκριμένη δήλωση και αντιπροσωπεύει το 14,3% του συνόλου των ερωτηθέντων.
"Οι υποστηριζόμενοι συμμετέχουν σε προγράμματα που απευθύνονται κυρίως στο ευρύ κοινό": Πέντε άτομα συμφώνησαν με αυτή τη δήλωση, αντιπροσωπεύοντας το 71,40% των ερωτηθέντων. Από την άλλη πλευρά, το 14,3% ή ένας ερωτώμενος διαφωνεί ότι τα άτομα που υποστηρίζονται συμμετέχουν σε προγράμματα που απευθύνονται κυρίως στο ευρύ κοινό. Ένα άτομο δεν έχει επίσης γνώμη για το θέμα αυτό.
"Η επόμενη ερώτηση αφορά τον ισχυρισμό ότι υποστηρίζουμε την ανάπτυξη/βιωσιμότητα των άτυπων δικτύων (εξαιρουμένου του αμειβόμενου προσωπικού) που σχηματίζονται γύρω από τα άτομα που υποστηρίζουμε": το 42,9% των ερωτηθέντων, ή 3 άτομα, δεν έχουν άποψη.
"Υποστηρίζουμε τους ωφελούμενους μας να συνεισφέρουν/να συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων στον οργανισμό μας": αυτή είναι μια άλλη δήλωση με την οποία συμφωνεί το 57,1% ή 4 ερωτηθέντες και το 28,6% συμφωνεί απόλυτα. Ένα άτομο ή το 14,3% δεν έχει άποψη σχετικά με αυτό.
"Τα άτομα που υποστηρίζουμε έχουν επιρροή/συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων για την καθημερινή τους ζωή": 57,1% ή τέσσερις ερωτηθέντες συμφώνησαν με αυτή τη δήλωση. Το 28,6% συμφώνησε απόλυτα και ένας ερωτηθέντας διαφώνησε με αυτή τη δήλωση, που αντιπροσωπεύει το 14,3% του συνόλου των ερωτηθέντων.
Η επόμενη ερώτηση περιελάμβανε τη δήλωση ότι "τα άτομα που υποστηρίζουμε συμμετέχουν στην ανάπτυξη της τοπικής κοινότητας (π.χ. εθελοντισμός, οικιακοί ρόλοι)": δύο ερωτηθέντες που αντιπροσωπεύουν το 28,6% του συνόλου των ερωτηθέντων συμφώνησαν με αυτή τη δήλωση. Δύο συμφώνησαν απόλυτα και άλλοι δύο δεν είχαν άποψη επί του θέματος. Ένα άτομο διαφώνησε με τη δήλωση ότι τα άτομα που υποστηρίζονται συμμετέχουν στην ανάπτυξη της τοπικής κοινότητας (π.χ. εθελοντισμός, οικιακοί ρόλοι). Αυτό αντιπροσωπεύει το 14,3% του συνόλου των ερωτηθέντων.

ΑΜΕΑ, οργανώσεις συνηγόρων:
Στην έρευνα συμμετείχαν πέντε ερωτηθέντες. Πρόκειται για αυτοσυνήγορους, δηλαδή άτομα με αναπηρία και άτομα που εκπροσωπούν και υποστηρίζουν άτομα με αναπηρία. Σε αυτούς περιλαμβάνονται προπονητές, βοηθοί και συντονιστές δραστηριοτήτων.

Στην πρώτη ερώτηση, η οποία αφορούσε τη δήλωση ότι τα άτομα με αναπηρία λαμβάνουν επαρκή υποστήριξη για ανεξάρτητη διαβίωση, το 80% των ερωτηθέντων απάντησε ότι δεν συμφωνεί με τη δήλωση αυτή. Αυτή είναι η γνώμη των 4 στους 5 ερωτηθέντες. Ένας ερωτώμενος απάντησε ότι διαφωνεί απόλυτα ότι τα άτομα με αναπηρία λαμβάνουν επαρκή υποστήριξη για ανεξάρτητη διαβίωση. Η δεύτερη ερώτηση αφορούσε τη δήλωση ότι τα άτομα με αναπηρία λαμβάνουν επαρκή υποστήριξη για ανεξάρτητη κοινωνική ζωή. Τρεις ερωτηθέντες διαφώνησαν ότι τα άτομα με αναπηρία λαμβάνουν κατάλληλη υποστήριξη για να ζουν μια ανεξάρτητη

κοινωνική ζωή και ένας ερωτηθέντας διαφώνησε έντονα με τη συγκεκριμένη δήλωση. Επιπλέον, όταν οι ερωτηθέντες ρωτήθηκαν αν τα άτομα με αναπηρία λαμβάνουν επαρκή υποστήριξη για να είναι ενεργά μέλη της κοινότητας, η πλειοψηφία διαφώνησε- τέσσερα άτομα διαφώνησαν και ένας ερωτηθέντας διαφώνησε έντονα. Όσον αφορά το αν οι δημόσιοι χώροι είναι προσβάσιμοι για τα άτομα με αναπηρία, τέσσερις στους πέντε ερωτηθέντες διαφώνησαν.

Όσον αφορά τη δήλωση "τα άτομα με αναπηρία έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν σε προγράμματα (π.χ. αθλητικές, πολιτιστικές δραστηριότητες) που απευθύνονται στο ευρύ κοινό", 4 ερωτηθέντες απάντησαν ότι διαφωνούν με τη συγκεκριμένη δήλωση και ένας ερωτηθέντας διαφωνεί έντονα ότι τα άτομα με αναπηρία έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν σε προγράμματα που απευθύνονται στο ευρύ κοινό. Όσον αφορά την ερώτηση εάν η τοπική κοινότητα είναι φιλόξενη και χωρίς αποκλεισμούς για τα άτομα με αναπηρία (γείτονες, κοινοτικά κέντρα.), τα άτομα με αναπηρία δεν αντιμετωπίζουν διακρίσεις, ρατσισμό ή βίαιη συμπεριφορά), ένας ερωτηθέντας συμφώνησε και 4 ερωτηθέντες, διαφώνησαν ότι η τοπική κοινότητα είναι φιλόξενη και χωρίς αποκλεισμούς για τα άτομα με αναπηρία. Η τελευταία ερώτηση αφορούσε τον ισχυρισμό ότι τα άτομα με αναπηρία συμμετέχουν στη χάραξη πολιτικής όσον αφορά την υποστήριξη των δικαιωμάτων και των επιλογών ζωής τους. Τέσσερις ερωτηθέντες διαφώνησαν με αυτόν τον ισχυρισμό και ένας ερωτηθέντας διαφώνησε έντονα.

B2.3 Ευρήματα έρευνας - Φινλανδία

Τοπικές αρχές:

Συνολικά συμμετείχαν 7 άτομα. Οι ερωτηθέντες θεωρούν γενικά ότι οι δημόσιοι χώροι είναι προσβάσιμοι στα άτομα με αναπηρία, αλλά υπάρχει διαφοροποίηση στις απόψεις. Η μέση βαθμολογία για την προσβασιμότητα των δημόσιων χώρων ήταν 3,4 (ενδιάμεση τιμή 3,0). Η συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία σε δραστηριότητες ανοικτές σε όλους (όπως αθλητικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις) αξιολογήθηκε με μέσο όρο 3,4 (ενδιάμεση τιμή 3,0). Αυτό υποδηλώνει μέτρια επίπεδα συμμετοχής, με την πλειοψηφία να αισθάνεται κάπως ουδέτερη ή αναποφάσιστη. Κατά το σχεδιασμό τοπικών δραστηριοτήτων, η εξέταση των μεθόδων επικοινωνίας που είναι προσβάσιμες στα άτομα με αναπηρίες (π.χ. απλή γλώσσα, ανάγνωση κειμένου) αξιολογήθηκε με μέσο όρο 3,7 (ενδιάμεση τιμή 4,0), υποδηλώνοντας μια γενικά θετική προσέγγιση. Οι δήμοι υποστηρίζουν τη συνεργασία μεταξύ των διαφόρων ενδιαφερόμενων φορέων (όπως οργανώσεις ατόμων με αναπηρία, προσωπικοί βοηθοί, οικογένειες, συμβούλια ατόμων με αναπηρία και τα ίδια τα άτομα με αναπηρία) για να εξασφαλίσουν ίσες ευκαιρίες συμμετοχής σε διάφορους τομείς της ζωής (απασχόληση, εκπαίδευση, πολιτισμός, κοινωνικές υπηρεσίες, τοπική δημοκρατία). Αυτό έλαβε υψηλή μέση βαθμολογία 4,1 (ενδιάμεση τιμή 4,0), γεγονός που αντανακλά την ισχυρή δέσμευση για ενταξιακές πρακτικές.

Τα αποτελέσματα της έρευνας υποδηλώνουν μια γενική δέσμευση των δήμων να βελτιώσουν τη συμμετοχικότητα και την προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία. Ενώ υπάρχει πρόοδος σε ορισμένους τομείς, όπως οι πρακτικές απασχόλησης και η προσβάσιμη επικοινωνία, εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις, ιδίως όσον αφορά τη συνεπή προσβασιμότητα των δημόσιων χώρων και την ενεργό συμμετοχή στις κοινοτικές δραστηριότητες. Η συνεργασία μεταξύ των διαφόρων ενδιαφερομένων θεωρείται απαραίτητη για την προώθηση της συμμετοχικότητας και υπάρχει ισχυρή υποστήριξη για τη συνέχιση των προσπαθειών στον τομέα αυτό.

Πάροχοι υπηρεσιών:

Συνολικά συμμετείχαν 8 ερωτηθέντες. Πολλοί ερωτηθέντες θεωρούν ότι οι τοπικές κοινότητές τους αντιμετωπίζουν προβλήματα προσβασιμότητας, ιδίως όσον αφορά τους φυσικούς χώρους (π.χ. μη

προσβάσιμες εγκαταστάσεις πολιτικών ιδρυμάτων), η μέση βαθμολογία για τον αντίκτυπο των προβλημάτων προσβασιμότητας ήταν 3,4 (ενδιάμεση τιμή 4,0). Σημειώθηκαν επίσης ζητήματα γλωσσικής προσβασιμότητας, όπως η έλλειψη εύκολα κατανοητών πληροφοριών στις δημόσιες υπηρεσίες, η μέση βαθμολογία για τα ζητήματα αυτά ήταν 3,6 (ενδιάμεση τιμή 4,0).

Τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν ότι οι πάροχοι υπηρεσιών διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην υποστήριξη των ατόμων με αναπηρία και στην προώθηση της συμμετοχής τους στα κοινά. Οι προκλήσεις της προσβασιμότητας, τόσο σε φυσικό όσο και σε γλωσσικό επίπεδο, αποτελούν σημαντικά εμπόδια που πρέπει ακόμη να αντιμετωπιστούν. Υπάρχει αξιοσημείωτη δέσμευση για τον επηρεασμό των πολιτικών και την προώθηση της συμμετοχικότητας, αλλά υπάρχουν επίσης περιθώρια βελτίωσης των συμπεριφορών της κοινότητας και της συμμετοχής των χρηστών των υπηρεσιών.

ΑΜΕΑ, οργανώσεις συνηγόρων:

Συνολικά συμμετείχαν 12 ερωτηθέντες, εκ των οποίων οι 10 εκπροσωπούσαν κάποια οργάνωση συνηγόρων. Οι ερωτηθέντες γενικά θεώρησαν ότι τα άτομα με αναπηρία δεν λαμβάνουν επαρκή υποστήριξη για ανεξάρτητη διαβίωση. Η μέση βαθμολογία ήταν 2,7 (ενδιάμεση τιμή 2,5), υποδεικνύοντας την ανάγκη βελτίωσης στον τομέα αυτό. Η υποστήριξη για την παροχή δυνατότητας ανεξάρτητης κοινωνικής ζωής στα άτομα με αναπηρία αξιολογήθηκε ακόμη χαμηλότερα, με μέση βαθμολογία 2,3 (ενδιάμεση τιμή 2,0). Οι ερωτηθέντες θεώρησαν ότι υπάρχει ανεπαρκής υποστήριξη για τα άτομα με αναπηρία ώστε να είναι ενεργά και συμμετέχοντα μέλη της κοινότητας, με μέση βαθμολογία 1,9 (ενδιάμεση τιμή 2,0). Οι απόψεις σχετικά με την προσβασιμότητα των δημόσιων χώρων ήταν ανάμεικτες, με μέση βαθμολογία 2,6 (ενδιάμεση τιμή 2,5). Αυτό δείχνει ότι οι δημόσιοι χώροι θεωρούνται κάπως προσβάσιμοι, αλλά όχι χωρίς προβλήματα. Η δυνατότητα των ατόμων με αναπηρία να συμμετέχουν σε γενικές κοινοτικές δραστηριότητες (όπως αθλητικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις που δεν έχουν σχεδιαστεί ειδικά για αυτά) αξιολογήθηκε με μέση βαθμολογία 2,3 (ενδιάμεση τιμή 2,0), γεγονός που υποδηλώνει περιορισμένη συμμετοχή.

Τα αποτελέσματα της έρευνας υποδεικνύουν σημαντικές προκλήσεις στην υποστήριξη των ατόμων με αναπηρία για την επίτευξη ανεξάρτητης διαβίωσης, κοινωνικής ζωής και ενεργού συμμετοχής στα κοινά. Η προσβασιμότητα των δημόσιων χώρων και η συμμετοχικότητα της κοινότητας χρειάζονται επίσης περαιτέρω βελτιώσεις για να εξασφαλιστούν ίσες ευκαιρίες για τα άτομα με αναπηρία. Η συμμετοχή των ατόμων με αναπηρία στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων που αφορούν τη ζωή τους παραμένει ανεπαρκής, γεγονός που αναδεικνύει την ανάγκη για πιο συμπεριληπτικές πρακτικές και πολιτικές.

B2.4 Ευρήματα έρευνας - Ουγγαρία

Τοπικές αρχές:

Στην έρευνα συμμετείχαν συνολικά 4 δήμοι και μία νομαρχιακή αυτοδιοίκηση. Στην έρευνα συμμετείχαν τοπικοί ηγέτες, εκπρόσωποι και ένας υπεύθυνος ισότητας.

Όσον αφορά την ερώτηση αν τα άτομα με αναπηρία συμμετέχουν σε κοινοτικές δραστηριότητες (π.χ. κοινοτικές αθλητικές δραστηριότητες, πολιτιστικές δραστηριότητες) που απευθύνονται κυρίως στο ευρύ κοινό, το 40% των συμμετεχόντων στην έρευνα συμφώνησε (4), ενώ το 60% συμφώνησε απόλυτα (5). Στο ερώτημα αν "αναπτύσσουμε πολιτικές/στρατηγικές απασχόλησης που προωθούν την ένταξη των ατόμων με αναπηρία στην αγορά εργασίας" το 40% (2) των ερωτηθέντων διαφώνησε με τη δήλωση. Το 40% (4) των ερωτηθέντων συμφώνησε και το 20% (5) συμφώνησε πλήρως με τη δήλωση. *Στο ερώτημα αν αυτές συνδέονται με πολιτικές/στρατηγικές που επιτρέπουν στα άτομα με αναπηρία να αποκτήσουν τις απαραίτητες δεξιότητες και ικανότητες για την αγορά εργασίας*, η ανάπτυξη στρατηγικών θεωρείται σημαντική από όλους τους δήμους, το 60% (4) συμφώνησε, το 40% (5) συμφώνησε πλήρως με τη δήλωση. Σε απάντηση της ερώτησης αν

δημιουργούμε πραγματικές ευκαιρίες απασχόλησης για άτομα με αναπηρία, το 80% των ερωτηθέντων απάντησε θετικά. Επιπλέον, στην ερώτηση "κατά το σχεδιασμό των δραστηριοτήτων της τοπικής κοινότητας λαμβάνουμε υπόψη μας προσβάσιμες στρατηγικές επικοινωνίας για την ενημέρωση των Ατόμων με Αναπηρία (π.χ. εύκολες κατανοητές πληροφορίες)", στις δραστηριότητες της τοπικής κοινότητας, το 40% (5) των συμμετεχόντων συμφωνεί πλήρως και το 60% (4) συμφωνεί. Τέλος, στο ερώτημα εάν "ο δήμος/η γραμματεία υποστηρίζει τη συνεργασία και τη δικτύωση πολλών φορέων (δηλ. σύνδεση μεταξύ κοινοτικών κέντρων, οργανώσεων άμεσης υποστήριξης, οικογενειών, ΑΜΕΑ) προκειμένου να προωθηθεί η ένταξη των ΑΜΕΑ σε διάφορες πτυχές της κοινοτικής ζωής (απασχόληση, εκπαίδευση, πολιτισμός, κοινωνικές υπηρεσίες, τοπική δημοκρατία)" όλοι οι δήμοι θεωρούν σημαντική τη συνεργασία πολλών φορέων - 60% (4) συμφωνούν, 40% (5) συμφωνούν πλήρως.

Πάροχοι υπηρεσιών:

Οι ερωτηθέντες παρείχαν στοιχεία από το δημόσιο και τον πολιτικό τομέα (40% - 60%) και από τις διοικήσεις φορέων παροχής υπηρεσιών. Στην καθημερινή τους εργασία, οι πάροχοι υπηρεσιών παρέχουν βοήθεια σε παιδιά και ενήλικες με αναπηρία στους τομείς της εκπαίδευσης (20%), του αθλητισμού (10%) και των κοινωνικών υπηρεσιών (70%).

Στη δήλωση "Στην τοπική μας κοινότητα υπάρχουν ζητήματα φυσικής/χωροταξικής προσβασιμότητας που εμποδίζουν την πρόσβαση των ΑΜΕΑ στους κοινοτικούς πόρους": Το 40% (4) των ερωτηθέντων συμφωνεί ότι εξακολουθούν να υπάρχουν εμπόδια για τα άτομα με αναπηρία. Ωστόσο, το 60% (2) απάντησε ότι δεν συμφωνεί με αυτή τη δήλωση. Η διπλή κρίση μπορεί να προκύπτει από το γεγονός ότι η προσβασιμότητα είναι ήδη πλήρως εξασφαλισμένη στους πρόσφατα διαμορφωμένους χώρους όμως η μετατροπή των χώρων που έχουν δημιουργηθεί παλαιότερα είναι δύσκολη.

Στη δήλωση "Στην τοπική σας κοινότητα υπάρχουν ζητήματα γλωσσικής προσβασιμότητας που εμποδίζουν την πρόσβαση των ΑΜΕΑ στους κοινοτικούς πόρους", 100% των ερωτηθέντων διαφωνούν ότι τα γλωσσικά εμπόδια δυσχεραίνουν την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία στις κοινοτικές υπηρεσίες.

Στη δήλωση "Συμμετέχουμε στη χάραξη πολιτικής σε σχέση με την υποστήριξη των ΑΜΕΑ", το 60% των ερωτηθέντων (2) δεν συμμετέχει στις πολιτικές αποφάσεις. Το 30% (4) των παρόχων υπηρεσιών συμφωνεί και το 10% (5) συμφωνεί πλήρως ότι συμβάλλει στη λήψη πολιτικών αποφάσεων. Υπάρχει μια νομολογία στην Ουγγαρία όπου οι νομοθέτες ζητούν από τους παρόχους υπηρεσιών κοινωνική διαβούλευση πριν από την αλλαγή της νομοθεσίας. Αυτό μπορεί να λάβει δύο μορφές, μέσω αντιπροσωπευτικών οργάνων και απευθείας με επικοινωνία με τους παρόχους υπηρεσιών (προσβάσιμη σε όλους μέσω διαδικτύου). Με βάση τις απαντήσεις που ελήφθησαν, η πλειονότητα των παρόχων υπηρεσιών δεν συμμετέχει σε αυτές τις διαβουλεύσεις.

"Η τοπική κοινότητα είναι φιλόξενη και ενταξιακή για τα άτομα με αναπηρία που υποστηρίζετε (γείτονες, κοινοτικά κέντρα και υπηρεσίες) στάση της κοινότητας": Το 70% (5) των παρόχων υπηρεσιών συμφωνεί πλήρως και το 30% (4) συμφωνεί ότι η κοινότητα είναι ενταξιακή.

Είναι σημαντικό να σημειωθεί εδώ ότι οι ερωτηθέντες στην έρευνα έχουν ένα ιστορικό παρόχων υπηρεσιών που προωθούν τη συμμετοχικότητα στις κοινότητες. Ωστόσο, είναι γνωστό ότι δεν είναι όλες οι κοινότητες ενταξιακές όταν ξεκινά μια νέα υπηρεσία.

Στη δήλωση "Οι δικαιούχοι μας συμμετέχουν σε προγράμματα που απευθύνονται κυρίως στο ευρύ κοινό", το 80% (4) των δικαιούχων των παρόχων υπηρεσιών συμμετέχουν σε προγράμματα που οργανώνονται για μεγάλες κοινότητες. Δύο οργανώσεις (20%) (2) διαφωνούν. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι δύο οργανώσεις καλύπτουν ένα στενό φάσμα ομάδων - φροντίδα παιδικών σταθμών, ειδικός αθλητικός σύλλογος.

Στη δήλωση "Υποστηρίζουμε την ανάπτυξη/βιωσιμότητα των άτυπων δικτύων (εκτός από το έμμισθο προσωπικό) γύρω από τα άτομα που υποστηρίζετε", το 60% (3) των παρόχων υπηρεσιών δεν έδωσαν σχετική απάντηση στην ερώτηση. Η απάντηση μπορεί επίσης να οφείλεται στο γεγονός ότι το αίτημα καλύπτει πολύ μεγάλο τομέα - οικονομικά ζητήματα, ποιότητα υπηρεσιών, έναρξη νέων υπηρεσιών. Το 30% των ερωτηθέντων (4) εμπλέκει τους δικαιούχους στη λήψη αποφάσεων, το 10% (2) διαφωνεί.

Στη δήλωση "Τα άτομα που υποστηρίζουμε έχουν φωνή/συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων σχετικά με την καθημερινή τους ζωή" το 60% συμφωνεί (4), το 30% συμφωνεί πλήρως (5). Υπήρξε ένας οργανισμός που δεν μπόρεσε να δώσει σχετική απάντηση - 10% (3ο)

"Τα άτομα που υποστηρίζουμε συνεισφέρουν στις τοπικές κοινότητες (π.χ. εθελοντισμός, ενεργοί ρόλοι στο σπίτι)" Το 90% των ερωτηθέντων συμφωνεί (4) ότι τα άτομα που υποστηρίζουν συμβάλλουν στη ζωή της κοινότητας. Υπήρξε ένας πάροχος (10% (2)) που διαφώνησε, γεγονός που μπορεί να οφείλεται στο ότι φροντίζει παιδιά ηλικίας από 24 μηνών έως 3 ετών.

Σχετικά με τη δήλωση "Οι κοινωνικές σχέσεις είναι βασική ανθρώπινη ανάγκη. Προκειμένου ένας πάροχος υπηρεσιών να είναι σε θέση να εκτελεί τα καθήκοντά του όσο το δυνατόν καλύτερα, είναι απαραίτητη η συνεργασία με τους χρήστες των υπηρεσιών", το 70% των ερωτηθέντων συμφωνεί (4) και το 30% συμφωνεί πλήρως (5).

Σχετικά με τη δήλωση "Υποστηρίζουμε τους δικαιούχους μας να έχουν φωνή/να συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων του οργανισμού σας", το 60% συμφωνεί (4), 30% συμφωνεί πλήρως (5). Υπήρξε ένας οργανισμός που δεν μπόρεσε να δώσει σχετική απάντηση - 10% (3).

Σχετικά με τη δήλωση "Τα άτομα που υποστηρίζουμε συνεισφέρουν στις τοπικές κοινότητες (π.χ. εθελοντισμός, ρόλοι στο σπίτι), το 90% των ερωτηθέντων συμφωνεί (4) ότι τα άτομα που υποστηρίζουν συμβάλλουν στη ζωή της κοινότητας." Υπήρξε ένας πάροχος (10% (2)) που διαφώνησε, γεγονός που μπορεί να οφείλεται στο ότι φροντίζει παιδιά ηλικίας από 24 μηνών έως 3 ετών.

ΑΜΕΑ, οργανώσεις συνηγόρων:

Τρεις εθνικές οργανώσεις υπεράσπισης συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο. Πρόκειται για έναν οργανισμό που ονομάζεται Εθνική Οργάνωση Συνηγορίας για τους Τυφλούς και τα άτομα με προβλήματα όρασης, έναν οργανισμό συνηγορίας για τα αυτιστικά άτομα και έναν σύλλογο που σχετίζεται με την εξειδικευμένη φροντίδα για την προστασία των παιδιών με ήπιες και σοβαρές αναπηρίες.

"Τα άτομα με αναπηρία υποστηρίζονται επαρκώς όσον αφορά την ανεξάρτητη διαβίωση" 33,33% των οργανώσεων συνηγορίας διαφωνούν (2) 33, 33% διαφωνούν απόλυτα (1) ότι τα άτομα με αναπηρία πρέπει να υποστηρίζονται επαρκώς όσον αφορά την ανεξάρτητη διαβίωση. Η οργάνωση που εκπροσωπεί τυφλούς και άτομα με μειωμένη όραση έδωσε ουδέτερη απάντηση (33,33% (3)).

"Τα άτομα με αναπηρία υποστηρίζονται επαρκώς όσον αφορά την ανεξάρτητη κοινωνική ζωή" Σύμφωνα με την προηγούμενη ερώτηση, οι ερωτηθέντες δεν θεωρούν ότι η ανεξάρτητη διαβίωση στην κοινωνική ζωή είναι επίσης εγγυημένη. Το 33,33% των οργανώσεων διαφωνεί, το 33,33% διαφωνεί πλήρως. Η οργάνωση των τυφλών και των ατόμων με προβλήματα όρασης, ωστόσο, συμφωνεί ότι τα άτομα που εκπροσωπούν μπορούν να συμμετέχουν στην κοινωνική ζωή της πλειοψηφίας.

"Τα άτομα με αναπηρία υποστηρίζονται επαρκώς όσον αφορά το να είναι ενεργά και συνεισφέροντα μέλη της κοινότητας": οι οργανώσεις θεωρούν ότι τα άτομα που εκπροσωπούν δεν λαμβάνουν επαρκή υποστήριξη – (33,33% διαφωνώ , 33,33% διαφωνώ πλήρως), αλλά οι οργανώσεις υπεράσπισης τυφλών και ατόμων με μειωμένη όραση συμφωνούν 33,33%.

"Οι δημόσιοι χώροι είναι προσβάσιμοι για τα άτομα με αναπηρία (προσβασιμότητα χώρων)": Οι οργανώσεις συνηγορίας, σε αντίθεση με τους παρόχους υπηρεσιών, θεωρούν ότι οι δημόσιοι χώροι δεν είναι προσβάσιμοι (66,66 %). Σε μία περίπτωση, δόθηκε ουδέτερη απάντηση - 33,33%.

"Τα άτομα με αναπηρία μπορούν να συμμετέχουν σε προγράμματα (π.χ. κοινοτικές αθλητικές δραστηριότητες, πολιτιστικές δραστηριότητες) που απευθύνονται στο ευρύ κοινό": Οι ερωτηθέντες έδωσαν διαφορετικές απαντήσεις. Το 33,33% έδωσε ουδέτερη απάντηση, το άλλο (33, 33% απάντησε θετικά και το υπόλοιπο 33,3% απάντησε αρνητικά.

"Η τοπική κοινότητα είναι φιλόξενη και ενταξιακή για τα άτομα με αναπηρία (γείτονες, κοινοτικά κέντρα και υπηρεσίες. Τα άτομα με αναπηρία δεν αντιμετωπίζουν διακρίσεις, ρατσισμό ή συμπεριφορές που σχετίζονται με τη βία)": Σε αντίθεση με τους παρόχους υπηρεσιών, οι οργανώσεις υπεράσπισης θεωρούν ότι οι τοπικές κοινότητες δεν είναι ενταξιακές, δηλαδή διαφωνούν με τη δήλωση - 66,66% . Μία οργάνωση, που έχει συσταθεί από αυτοοργάνωση, θεωρεί ότι οι τοπικές κοινότητες είναι ενταξιακές, και συμφωνεί με τη δήλωση αυτή - 33,33%.

"Τα άτομα με αναπηρία συμμετέχουν στη χάραξη πολιτικής σε σχέση με την υποστήριξη των δικαιωμάτων και των επιλογών ζωής τους": Οι τρεις οργανώσεις υπεράσπισης έδωσαν εντελώς διαφορετικές απαντήσεις στην τελευταία ερώτηση. Υπήρξε μια απάντηση δεν γνωρίζω 33,33%, μία οργάνωση διαφώνησε έντονα με τη δήλωση (33,33%) και μία οργάνωση συμφώνησε με το 33,33%.

Σε αυτό το ερωτηματολόγιο, θα θέλαμε να κάνουμε την παρατήρηση ότι, εκτός από τα τελευταία 10 χρόνια, στην Ουγγαρία, τα άτομα με νοητικές αναπηρίες δεν ζούσαν σε οικογένειες και λάμβαναν χωριστή φροντίδα σε μεγάλα ιδρύματα στα περίχωρα των οικισμών. Πιστεύουμε ότι αυτή η σημαντική διαφορά αντικατοπτρίζεται στις παραπάνω απαντήσεις.

Β3. Ομάδες εστίασης (focus groups)

Οι ομάδες εστίασης (focus groups) επικεντρώθηκαν στον εντοπισμό των προκλήσεων και των εμποδίων που αντιμετωπίζουν τα Άτομα με Αναπηρία (ΑΜΕΑ), οι Τοπικές Αρχές (ΤΑ) και οι Πάροχοι Υπηρεσιών, οι ΜΚΟ στη δημιουργία και διατήρηση υπηρεσιών υψηλής ποιότητας, καθώς και των καθημερινών προκλήσεων και εμποδίων που αντιμετωπίζουν τα ΑΜΕΑ στην αυτόνομη διαβίωση στις τοπικές κοινότητες. Πραγματοποιήθηκαν συνολικά τέσσερις ομάδες εστίασης (focus groups) στην Ουγγαρία, τη Φινλανδία, την Πολωνία και την Ελλάδα με συνολικά 70 (N=70) εκπροσώπους όλων των προαναφερθέντων ομάδων-στόχων. Οι ομάδες εστίασης (focus groups) πραγματοποιήθηκαν διαδικτυακά ή αυτοπροσώπως, με βάση την απόφαση κάθε οργανισμού-εταίρου. Οι συμμετέχοντες έδωσαν τη συγκατάθεσή τους για τη συμμετοχή τους στις ομάδες εστίασης (focus groups). Οι ερωτήσεις των ομάδων εστίασης (focus groups) σχεδιάστηκαν με ανοικτό και μη κατευθυντικό τρόπο, ώστε να διεγείρουν τη συζήτηση στην ομάδα (*βλ. παράρτημα 3 για τις ερωτήσεις των ομάδων εστίασης (focus groups)*). Η μεθοδολογία, η διακρατική ανάλυση του πίνακα και η ανάλυση των ομάδων εστίασης (focus groups) ακολουθούν στις παρακάτω ενότητες.

Β3.1 Ευρήματα ομάδων εστίασης (focus groups) - Ελλάδα

Συνολικά, 20 άτομα συμμετείχαν στην ομάδα εστίασης (focus group), η οποία φιλοξενήθηκε από τον εταίρο του έργου (ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΤΟ ΠΈΤΑΓΜΑ). Συμμετείχαν αντιπρόσωποι από τις τοπικές αρχές, από διάφορους Δήμους της Περιφέρειας Αττικής (κοινωνικές υπηρεσίες, διοικητικούς υπαλλήλους/Αυτοδιοικητικές Αρχές), μέλη του προσωπικού διαφόρων Οργανισμών (π.χ. ΜΚΟ, Κέντρα Ημέρας, Μονάδες Αποκατάστασης, Δομές

Υποστηριζόμενης Διαβίωσης) που παρέχουν άμεση υποστήριξη σε ΑΜΕΑ και ΑΜΕΑ ως αυτοσυνήγοροι. Η συζήτηση βασίστηκε στα ακόλουθα θέματα:

1. Τι σημαίνει για εσάς ενταξιακή κοινότητα;

Κατά την έναρξη της συζήτησης οι συμμετέχοντες όρισαν μια ενταξιακή κοινότητα ως:

"μια κοινότητα που δίνει πολλαπλές ευκαιρίες για προσβασιμότητα και, το σημαντικότερο, επιλογές ζωής και ψυχαγωγίας, όχι μόνο τη δομική προσβασιμότητα" (συνήγορος ΑΜΕΑ) ή "ανήκω, είμαι μέλος και δεν διαφέρω" (εκπρόσωπος οργάνωσης υπεράσπισης ΑΜΕΑ).

Συμφώνησαν ότι μια πραγματικά προσβάσιμη και ενταξιακή κοινότητα σχεδιάζεται από την αρχή με την αξία της καθολικότητας και δεν τροποποιείται αργότερα για συγκεκριμένες ανάγκες επιμέρους ομάδων στόχου που θεωρούνται εκτός κανονικότητας (Πάροχος υπηρεσιών). Επιπλέον, υπήρξε συζήτηση και προβληματισμός σχετικά με το πολιτισμικό στοιχείο του τρόπου με τον οποίο οι κοινότητες αντιλαμβάνονται και ερμηνεύουν τη συμμετοχικότητα και την αναπηρία (πολιτισμική συμμετοχικότητα).
Όπως ανέφερε ένας ενδιαφερόμενος φορέας: *"όταν θεσπίζουμε ενταξιακές πολιτικές, βλέπουμε στην πράξη ότι οι άνθρωποι της κοινότητας δεν σέβονται τα άτομα με αναπηρία και επομένως οι πολιτικές αυτές δεν μπορούν να εφαρμοστούν πραγματικά... αυτό δείχνει ότι η συμμετοχικότητα πρέπει να γίνει κατανοητή σε πολιτισμικό επίπεδο"* (εκπρόσωπος της τοπικής αυτοδιοίκησης).

Οι συμμετέχοντες κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι όσον αφορά τους περιορισμούς που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία στην καθημερινή ζωή, τα εμπόδια σε φυσικό ή ατομικό επίπεδο είναι λιγότερο σημαντικά από τα κοινωνικά εμπόδια. Όταν συζητείται η ένταξη των ΑΜΕΑ στην κοινωνική και πολιτιστική ζωή, τα κύρια εμπόδια συχνά προκύπτουν από τα κοινωνικά στερεότυπα και τις προκαταλήψεις. Ειδικότερα, οι περιβαλλοντικοί και κοινωνικοί περιορισμοί δημιουργούν αυτό που βλέπουμε ως "αναπηρία" και είναι τα πραγματικά εμπόδια που εμποδίζουν την προσβασιμότητα και την ισότιμη συμμετοχή στην κοινότητα. Τέλος, ο ορισμός της ενταξιακής κοινότητας επεκτάθηκε σε μια κοινότητα που "*αναγνωρίζει τα ατομικά χαρακτηριστικά και τις δυνάμεις κάθε ατόμου και παρέχει ευκαιρίες που ευνοούν την ανάπτυξη και την εξέλιξή του*" (Πάροχος υπηρεσιών) και "*αναγνωρίζει ότι όλα τα άτομα μέσα σε μια κοινότητα είναι αλληλένδετα μεταξύ τους*" (Πάροχος υπηρεσιών).

2. Ποιες είναι οι καθημερινές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία σε σχέση με την ένταξη;

Όλα τα άτομα με αναπηρία αντιμετωπίζουν σημαντικούς περιορισμούς στη "συμμετοχή" σε όλες τις πτυχές της καθημερινής ζωής, δηλαδή στη συμμετοχή στον αθλητισμό, στην ψυχαγωγία, στην εκπαίδευση, στην ανεξάρτητη διαβίωση. Ο κοινωνικός φραγμός στη συμμετοχή που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία σε όλα τα αναπτυξιακά στάδια της ζωής έχει την ισχυρότερη διαχωριστική επίδραση στις κοινότητες.

"Υπάρχουν σημαντικές παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που δεν έχουν θεσπιστεί επίσημα ή δεν προστατεύονται από το κράτος, (π.χ. εκπαιδευτικές ρυθμίσεις)" (ΑΜΕΑ). Το ζήτημα της στάσης της κοινότητας αναφέρθηκε επίσης έντονα από τα ΑΜΕΑ και τα ΑΜΕΑ που εκπροσωπούν οργανώσεις ως πρόκληση της καθημερινής ζωής:

"Αυτό που με ενοχλεί περισσότερο είναι η επιφανειακή προσέγγιση των ανθρώπων που πάντα υποθέτουν ότι χρειάζομαι βοήθεια σε όλες τις περιπτώσεις", "Δεν θέλω να είμαι ο ήρωας, δεν θέλω να σας ευχαριστήσω που με προσέξατε, θέλω να είμαι παρών και να με σέβονται".

Οι συμμετέχοντες συμφώνησαν περαιτέρω στη μεγάλη ανάγκη βελτίωσης της διαρθρωτικής προσβασιμότητας (κτιριακές υποδομές, δημόσιοι χώροι) προκειμένου τα άτομα με αναπηρία να έχουν ποιότητα ζωής. Ταυτόχρονα, οι συμμετέχοντες ανέφεραν ότι τα περισσότερα μέτρα ασφαλείας (εθνικά, μεταφορών, στέγασης, μέτρα ασφαλείας από φυσικές καταστροφές) δεν έχουν σχεδιαστεί ή δεν λαμβάνουν υπόψη τα άτομα με αναπηρία. Επιπλέον, υπάρχει σημαντική έλλειψη εθνικών πολιτικών σχετικά με τις υποστηριζόμενες διαδικασίες λήψης αποφάσεων και τις υπηρεσίες όσον αφορά τη νομική εκπροσώπηση και τη λήψη τεκμηριωμένων αποφάσεων, τα ζητήματα νομικών δικαιωμάτων και την προσβασιμότητα στις νομικές διαδικασίες και την πληροφόρηση (σύμφωνα με το άρθρο 12 της Σύμβασης). Συνεχίζοντας αυτό το νήμα σκέψης, οι εκπρόσωποι των ΑΜΕΑ ανέφεραν ότι το δικαίωμα έκφρασης και επιλογής των ΑΜΕΑ και ιδιαίτερα των ατόμων με Νοητική Αναπηρία παραβιάζεται καθημερινά:

"Συχνά οι πάροχοι υπηρεσιών και οι οργανισμοί υποθέτουν ότι τα άτομα με αναπηρία δεν έχει νόημα να ερωτώνται για τα θέματα που τα αφορούν επειδή δεν μπορούν να τα κατανοήσουν επαρκώς. Αυτό είναι απαράδεκτο, πρόκειται για θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα. Επομένως, βλέπουμε το κοινωνικό στίγμα, η κοινωνία προεξοφλεί ότι αυτοί οι άνθρωποι είναι ευάλωτοι και ανίκανοι να κάνουν πράγματα" (ΑΜΕΑ). "Το πιο σημαντικό πράγμα είναι να μεταφερθεί η εξουσία στα άτομα με αναπηρία" (Πάροχος υπηρεσιών). Προκαταλήψεις υπάρχουν και εντός των οργανισμών παροχής υπηρεσιών: "η θεώρηση των ΑΜΕΑ ως παιδιών ως ανεπαρκών ή αυτών που πρέπει να υπερπροστατεύονται" (Πάροχος Υπηρεσιών, εκπρόσωπος ΑΜΕΑ).

3. Πώς μπορούμε να εργαστούμε για την ανάπτυξη της κοινότητας; Τι σημαίνει αυτό (π.χ. συνεργασίες με τοπικές κοινότητες και οργανώσεις);

Οι συμμετέχοντες ανέφεραν ότι κατά την οικοδόμηση ενταξιακών κοινοτήτων θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι ακόλουθοι παράγοντες:

"Μπορούν να επιτευχθούν μόνο σε τοπικό επίπεδο. Σε γενικότερο, εθνικό επίπεδο, η ένταξη μπορεί να θεωρηθεί ως γενική αρχή, ως πολιτική, ως οδηγία. Ωστόσο, η συνεργασία των εθνικών και τοπικών κυβερνήσεων και της κοινωνίας των πολιτών είναι σημαντικοί παράγοντες-κλειδιά για την οικοδόμηση βιώσιμων και ενταξιακών τοπικών κοινοτήτων" (Πάροχος υπηρεσιών).

Η αλλαγή γλώσσας φέρνει αλλαγή ισχύος: "Η εστίαση στα δυνατά σημεία και όχι στις αδυναμίες μπορεί να προωθήσει την κοινωνική αλλαγή. Τα άτομα με αναπηρία θα πρέπει να θεωρούνται από όλα τα τμήματα της κοινωνίας ως ενεργοί πολίτες και συνεισφέροντα μέλη της κοινωνίας και όχι ως παθητικοί χρήστες υπηρεσιών. Επισημάνθηκε επίσης ότι *"Προγράμματα ευαισθητοποίησης για τις τοπικές αρχές, τις δημόσιες υπηρεσίες και τους ενδιαφερόμενους φορείς, σχολικά εκπαιδευτικά προγράμματα και πρωτοβουλίες που εμπλέκουν διαφορετικά τμήματα της κοινότητας είναι το κλειδί για την ανάπτυξη της ενταξιακής κοινότητας"*. Τέλος, η Τέχνη μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως μέσο για τη δημιουργία γεφυρών διαλόγου και ανταλλαγής απόψεων, για την απεικόνιση αξιών και για την ενίσχυση της συνοχής και της ευημερίας της κοινότητας.

4. Λύσεις/ιδέες/προτάσεις που θα μπορούσαν να αντιμετωπίσουν τις παραπάνω προκλήσεις;

"Η συνεργασία μεταξύ του κράτους και των γονεϊκών οργανώσεων για την υποστήριξη των ΑΜΕΑ αποτελεί το πιο επιτυχημένο παράδειγμα συνεργασίας μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα. Η συνεργασία είναι απαραίτητη για την ένταξη, είναι επωφελής και οικονομικά επικερδής για την κοινότητα- οι πολιτικές αποκλεισμού είναι αυτές που έχουν σημαντικό κοινωνικό και οικονομικό κόστος" (Πάροχος Υπηρεσιών)

"Οι ενταξιακές κοινότητες πρέπει να διαθέτουν επιλογές απασχόλησης, εθελοντισμού και ψυχαγωγίας για τα άτομα με αναπηρία. Οι άνθρωποι πρέπει να έχουν πρόσβαση σε χρήματα και σε οικονομικές συναλλαγές με την κοινότητα. Αυτό είναι η Δύναμη. " (ΑΜΕΑ).
"Επιπλέον, όταν τα άτομα με αναπηρία μπορούν να συμμετέχουν στην κοινωνική ζωή, να έχουν πρόσβαση σε μπαρ, νυχτερινή ζωή, μπορούν να γίνουν αντιληπτά. Αυτό αλλάζει τη στάση της κοινωνίας απέναντι στην αναπηρία" (ΑΜΕΑ).

Συμπέρασμα

Παρόλο που έχει σημειωθεί πρόοδος στα πλαίσια πολιτικής για τα άτομα με αναπηρία στην Ελλάδα, τα ευρήματα καταδεικνύουν ότι εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές προκλήσεις σε σημαντικές πτυχές της κοινοτικής ζωής: προσβασιμότητα του δημόσιου χώρου (δομική) και πρόσβαση σ εύκολα κατανοητές πληροφορίες, ευκαιρίες για απασχόληση, ευκαιρίες για συμμετοχή σε κοινούς κοινοτικούς πόρους (για όλους τους πολίτες) και στην κοινωνική ζωή. Είναι σημαντικό ότι η δυνατότητα "ενεργής συμμετοχής" σε όλες τις πτυχές της κοινότητας εξακολουθεί να αμφισβητείται σημαντικά: Τα άτομα με αναπηρία δεν έχουν ίσες ευκαιρίες να συμμετέχουν και να συνεισφέρουν στις τοπικές κοινότητές τους. Όπως φαίνεται, τα άτομα με αναπηρία έχουν περιορισμένη συμμετοχή και επιρροή στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων της ζωής τους- όσον αφορά τις καθημερινές επιλογές ζωής όταν ζουν ανεξάρτητα ή στο πλαίσιο ενός οργανισμού παροχής υπηρεσιών, αλλά και όσον αφορά τη χάραξη κρατικής πολιτικής. Μια ολιστική, διατομεακή προσέγγιση με τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων -τοπικές αρχές, ΜΚΟ, και οργανώσεις υπεράσπισης και υπεράσπισης των ΑΜΕΑ- φαίνεται να είναι το κλειδί για την οικοδόμηση ενταξιακών κοινοτήτων.

Β3.2 Ευρήματα ομάδων εστίασης (focus groups) - Πολωνία

Στη συνάντηση της ομάδας εστίασης (focus group) συμμετείχαν 15 άτομα από ΜΚΟ, μονάδες τοπικής αυτοδιοίκησης, οργανώσεις που υποστηρίζουν άτομα με αναπηρία και άτομα με αναπηρία ως αυτοσυνήγοροι. Η πρώτη τοποθέτηση που έδωσε το έναυσμα για τη συνάντηση ήταν η φράση "Τίποτα για εμάς χωρίς εμάς" που ειπώθηκε από έναν από τους αυτοσυνηγόρους. Μετά από μια σύντομη παρουσίαση του έργου και την αυτοπαρουσίασή τους, οι συμμετέχοντες συζήτησαν τα αποτελέσματα των ερευνών και προχώρησαν στην απάντηση των ακόλουθων ερωτήσεων:

1. Τι σημαίνει για εσάς μια ενταξιακή κοινότητα;

"Υπάρχει έλλειψη ανοίγματος και ανοχής για τους άλλους ανθρώπους στην κοινότητά μας. Για να γίνουμε μια κοινότητα χωρίς αποκλεισμούς, θα πρέπει να αρχίσουμε να έχουμε ενσυναίσθηση και να μην κρίνουμε (ΜΚΟ)". "Για μένα ένταξη σημαίνει να είμαστε ανοιχτοί, να συμμετέχουμε και να ψάχνουμε μαζί να βρίσκουμε λύσεις που επιτρέπουν στα άτομα με αναπηρία να συμμετέχουν ισότιμα στην κοινωνία (μονάδες τοπικής αυτοδιοίκησης- ΟΤΑ)". 'Μια τέτοια κοινότητα είναι προσβάσιμη σε όλους, δεν αποκλείει κανέναν για κανέναν λόγο - είναι ποικιλόμορφη με πολλούς τρόπους (ΜΚΟ)'. 'Στην οικοδόμηση είναι επίσης σημαντικό να μαθαίνουμε από τα δικά μας λάθη, αλλά και να μαθαίνουμε ο ένας από τον άλλον. (ΑΜΕΑ)

2. Ποιες καθημερινές προκλήσεις αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία όσον αφορά την ένταξη;

"Είναι σημαντικό για τα άτομα με αναπηρία να οικοδομήσουν αυτοπεποίθηση και αυτογνωσία, ώστε να αναζητούν πόρους και στον εαυτό τους, καθώς αυτή είναι η βάση για την ανεξάρτητη αντιμετώπιση της καθημερινής ζωής (ΜΚΟ)". Η υπέρβαση του φόβου της απόρριψης από τους γύρω τους είναι επίσης σημαντική πτυχή - συχνά τα άτομα με αναπηρία αποσύρονται από τη ζωή από φόβο μη αποδοχής "και δεν δίνουν στον εαυτό τους την ευκαιρία να ενταχθούν στην κοινωνία (ΜΚΟ)". "Είναι επίσης απαραίτητο η φωνή των ατόμων με αναπηρία να ακούγεται, διότι χωρίς τη διεκδίκηση των δικαιωμάτων τους δεν θα επιτευχθεί καμία αλλαγή (ΜΚΟ)". Μια άλλη πρόκληση είναι η έλλειψη σεβασμού και αναγνώρισης για τα ατόμα με αναπηρία. Τόσο το οικογενειακό περιβάλλον, η γειτονιά όσο και οι εκπρόσωποι των ευρύτερων θεσμών (π.χ. γιατροί, υπάλληλοι) συχνά δεν αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία ως ισότιμους εταίρους στις συζητήσεις, στη λήψη αποφάσεων - συμπεριλαμβανομένης της αυτοδιάθεσης. "Πολλά εξαρτώνται από το περιβάλλον στο οποίο ένα άτομο με αναπηρία λειτουργεί καθημερινά. Στο Ίδρυμα μας αντιμετωπιζόμαστε ως ισότιμοι συμμετέχοντες, ενώ, για παράδειγμα, στο γραφείο του γιατρού, μας αρνούνται τα πλήρη δικαιώματά μας απλώς και μόνο επειδή έχουμε δηλωμένη αναπηρία (ΑΜΕΑ)". "Συχνά μας ελέγχουν οι οικογένειές μας, παρόλο που είμαστε ήδη ενήλικες και υπεύθυνοι για τον εαυτό μας (ΑΜΕΑ)". "Η ένταξη εμποδίζεται επίσης συχνά από αρχιτεκτονικά, επικοινωνιακά, συμπεριφορικά και στερεοτυπικά εμπόδια (ΜΚΟ)". 'Κατάλαβα πόσο δύσκολο πρέπει να είναι, για παράδειγμα, για τα άτομα που χρησιμοποιούν αναπηρικό αμαξίδιο, όταν έπρεπε να περπατήσω στην πόλη με μια βαλίτσα σε ρόδες. Αυτό ήταν ένα τεστ για την προσβασιμότητα των δημόσιων χώρων. Τότε βίωσα ένα κλάσμα της ανεπάρκειας των χώρων που αντιμετωπίζουν καθημερινά τα άτομα με αναπηρία (Μονάδες Τοπικής Αυτοδιοίκησης). Τα ζητήματα θεσμικής βοήθειας αποτελούν επίσης μια εξωτερική πρόκληση. Πάνω απ' όλα, οι πολύ λίγες ώρες βοήθειας σημαίνουν ότι τα άτομα με αναπηρία δεν μπορούν να ενταχθούν στην κοινωνία όπως θα ήθελαν. "Συχνά πρέπει να επιλέξω ανάμεσα σε έναν βοηθό όταν πηγαίνω στον γιατρό και σε έναν όταν θέλω να πάω στον κινηματογράφο. Επιλέγω να πάω στο ραντεβού με τον γιατρό και δεν υπάρχουν αρκετές ώρες βοηθού για να μπορέσω (ΑΜΕΑ) να συμμετέχω στην κοινωνική ζωή ή να ταξιδέψω πια". Ένα άλλο εμπόδιο είναι ο φόβος της απώλειας των παροχών που προέρχονται από το ίδρυμα "(...) αν προσπαθήσω να πάω στη δουλειά, θα χάσω σχεδόν όλες τις παροχές, γιατί θα κερδίζω χρήματα, και αν μετά από λίγες ημέρες αποδειχθεί ότι, για παράδειγμα, δεν μπορώ να κάνω αυτή τη δουλειά, γιατί αισθάνομαι άσχημα σε αυτήν, γιατί επιδεινώνει την υγεία μου, τότε θα μείνω άπορη, γιατί δεν θα έχω μισθό, αλλά ούτε και παροχές (ΑΜΕΑ και εκπρόσωποι)". Ένα τεράστιο πρόβλημα είναι η υπερεντατικοποίηση - ένα θέμα που έχει τεθεί πολλές φορές. Τα άτομα με αναπηρία συχνά "καταδικάζονται σε ανικανότητα, παρόλο που θα μπορούσαν να λειτουργήσουν ελεύθερα εκτός ιδρύματος - το μόνο που θα χρειαζόταν θα ήταν η κατάλληλη υποστήριξη από έναν βοηθό ή έναν υποστηρικτή λήψης αποφάσεων (ΜΚΟ)". "Πολλές λύσεις του συστήματος δημιουργούνται για τον κανόνα, ενώ θα έπρεπε να δημιουργούνται για το άτομο. Είναι πολύ σημαντικό να βρεθούν συστημικές λύσεις που προτείνονται από άτομα με αναπηρία με την υποστήριξη ειδικών. Τότε θα είναι δυνατόν να δημιουργηθούν λύσεις που είναι καλές για την κοινωνία και που μπορούν να χρησιμοποιηθούν από όλους, ανεξάρτητα από αναπηρίες ή περιορισμούς (ΜΚΟ)".

3. Πώς μπορούμε να εργαστούμε για την ανάπτυξη της κοινότητας; Τι σημαίνει αυτό; (π.χ. συνεργασίες με τοπικές κοινότητες και οργανώσεις;)

"Η βάση θα πρέπει να είναι η εκπαίδευση από τα πρώτα χρόνια - στα σχολεία, στα σπίτια, στις οργανώσεις που διεξάγουν δραστηριότητες, στην τηλεόραση κ.λπ. "Η στάση μας πρέπει να αποτελεί παράδειγμα - δεν πρέπει να είμαστε αδιάφοροι ή αντιδραστικοί όταν κάτι δεν πάει καλά. (Άτομα με αναπηρία). Είναι επίσης σημαντικό να ενημερώνουμε για τις αναπηρίες που δεν φαίνονται αλλά δυσκολεύουν την καθημερινή ζωή "Είναι δύσκολο

να ασκήσουμε τα δικαιώματα που έχουν τα άτομα με αναπηρία όταν είναι αόρατα (ΑΜΕΑ)". 'Πρέπει επίσης να υπάρξουν αλλαγές στη νομοθεσία που να επηρεάζονται από τα άτομα με αναπηρία καθώς και από τις ΜΚΟ που τους εκπροσωπούν. Αυτές που θα επιτρέψουν στα άτομα με αναπηρία να συμμετέχουν σε θέματα που τα αφορούν" (ΜΚΟ). Είναι επίσης σημαντικό να τονιστεί ότι η αλλαγή συμβαίνει στην κοινωνία "Οι περισσότερες κοινωνικές αλλαγές συμβαίνουν στους δρόμους και όχι στα γραφεία".

4. Λύσεις/ιδέες/προτάσεις που θα μπορούσαν να αντιμετωπίσουν τις παραπάνω προκλήσεις;

"Πρέπει να υπάρξει μεγαλύτερη εκπροσώπηση και ορατότητα των ατόμων με αναπηρία, έτσι ώστε να μην αντιμετωπίζονται ως μια μικρή ομάδα που τα αιτήματά της δεν έχουν σημασία" (ΜΚΟ). "Η δημιουργία ομάδων συνηγορίας που θα τραβήξουν την προσοχή των ανθρώπων που δεν αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία με σεβασμό και θα δώσουν τη δυνατότητα έκφρασης και διεκδίκησης για τα άτομα με αναπηρία" (ΜΚΟ). 'Η διαθεματική και διατομεακή συνεργασία και η ανταλλαγή εμπειριών είναι απαραίτητη, ώστε να είναι δυνατή, για παράδειγμα, η πρόσληψη ατόμων με αναπηρία, διότι αυτή τη στιγμή είναι δύσκολο λόγω της μεγάλης γραφειοκρατίας και του κόστους ενός τέτοιου εργαζομένου'. (ΜΚΟ). "Θα ήταν χρήσιμο να υπάρχει ένα ρυθμιστικό πλαίσιο, ώστε τα άτομα με αναπηρία να μη φοβούνται να πάνε να εργαστούν και να χάσουν τα επιδόματα τους" (ΜΚΟ).

Συμπέρασμα

Τα άτομα με αναπηρία και οι αντιπροσωπευτικές οργανώσεις και ενώσεις τους λένε ρητά ότι οι νόμοι που τους αφορούν δεν ανταποκρίνονται στις ανάγκες τους. Η νομοθεσία και οι νόμοι δημιουργούνται από άτομα χωρίς αναπηρία και συχνά δεν λαμβάνεται υπόψη η διαβούλευση με τα άτομα που επηρεάζονται. Από την άλλη πλευρά, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης συχνά ακολουθούν κατευθυντήριες γραμμές που λαμβάνουν από το κεντρικό κράτος και τη νομοθεσία και δεν προωθούν τις απαιτούμενες αλλαγές.

B3.3 Ευρήματα ομάδων εστίασης (focus groups) - Φινλανδία

Συνολικά 15 άτομα συμμετείχαν στην ομάδα που φιλοξένησε το Ίδρυμα Tukena. Αντιπροσώπευαν δήμους (Päijätsote, Hämeenkyrö), φορείς παροχής υπηρεσιών (Ίδρυμα Honkalampi), οργανώσεις (Inclusion Finland), οργανώσεις υπεράσπισης ατόμων με αναπηρία (Me Itse ry - "We Do It Ourselves Association"), καθώς και τα ίδια τα άτομα με αναπηρία από την ομάδα εμπειρογνωμόνων που συντονίστηκε από το Ίδρυμα Tukena. Η συζήτηση βασίστηκε στα ακόλουθα θέματα:

1. Τι σημαίνει για εσάς ενταξιακή κοινότητα;

Η ένταξη στην Κοινότητα αναγνωρίστηκε ως ένα σημαντικό θέμα συζήτησης που προκάλεσε ένα ευρύ φάσμα σκέψεων και εξαιρετική συζήτηση. Υπήρξε η επιθυμία να αποσαφηνιστεί και να συγκεκριμενοποιηθεί ο όρος "ένταξη", καθώς οι συμμετέχοντες διερωτήθηκαν: "Τι σημαίνει ή τι εννοείται με αυτόν;". (συνήγορος ΑΜΕΑ). Η συζήτηση κατέληξε σε συναίνεση ότι "μια πραγματικά περιεκτική κοινότητα δεν είναι ένας θεσμοθετημένος, από πάνω προς τα κάτω επιβαλλόμενος χώρος" (συνήγορος ΑμεΑ). Αντίθετα, εξετάζει ενεργά πώς κάθε μέλος της κοινότητας συμπεριλαμβάνεται ισότιμα και η κοινότητα προβληματίζεται για το πώς τα άτομα μπορούν να συνδεθούν μαζί της. Σε μια κοινότητα χωρίς αποκλεισμούς, καταβάλλονται προσπάθειες για να διασφαλιστεί ότι όλοι συμμετέχουν, ανεξάρτητα από τις ανάγκες υποστήριξής τους, και ότι κάθε άτομο είναι ισότιμο μέλος.

Μια λειτουργική και ενταξιακή κοινότητα αναγνωρίζει "τι χρειάζεται για να γίνει εύκολη η ένταξη ή για να εξασφαλιστεί ότι η κοινότητα μπορεί επίσης να είναι συμπεριληπτική" (συνήγορος ΑΜΕΑ). Είναι σημαντικό η κοινότητα να επικοινωνεί με σαφήνεια τον τρόπο λειτουργίας της. "Η κοινότητα πρέπει να είναι χωρίς εμπόδια και προσβάσιμη, επίσης όσον αφορά τις συμπεριφορές" (ΜΚΟ). Ταυτόχρονα, η κοινότητα πρέπει να διασφαλίζει ότι ακούγονται ακόμη και οι πιο ήσυχες/χαμηλές φωνές. "Χρειάζεται αλληλεπίδραση ώστε να ακούγονται ακόμη και αυτοί που δεν μιλούν" (συνήγορος ΑΜΕΑ). Οι επαγγελματίες πρέπει να ακούν προσεκτικά και να επικεντρώνονται στην πραγματική ακρόαση. "Πρέπει να έχουν αρκετό χρόνο, αλλά και να δίνουν αρκετό χρόνο" (εκπρόσωπος της τοπικής αυτοδιοίκησης). Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δίνεται στις "δεξιότητες αλληλεπίδρασης και στην υποστήριξη της επικοινωνίας" (εκπρόσωπος τοπικής αυτοδιοίκησης). "Μια κοινότητα χωρίς αποκλεισμούς είναι ένα καλό μέρος για να είσαι- σε ακούνε και σε καταλαβαίνουν" (συνήγορος ΑΜΕΑ).

2. Ποιες είναι οι καθημερινές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία σε σχέση με την ένταξη;

Τα εμπόδια στην υλοποίηση της ένταξης είναι οι πόροι, οι προσωπικές προκλήσεις, τα διαφορετικά περιβάλλοντα γύρω από τους ανθρώπους, η έλλειψη χρημάτων και ζητήματα που σχετίζονται με το χρόνο. Οι συμμετέχοντες εξέτασαν επίσης κατά πόσον η υλοποίηση της ένταξης είναι ζήτημα στάσης: "να δίνεις ή να μη δίνεις χρόνο" (ΜΚΟ). "Ένας επαγγελματίας έχει τη δυνατότητα να επιλέξει τη στάση του και τον τρόπο με τον οποίο ενεργεί και θεωρεί τους άλλους" (εκπρόσωπος οργανισμού υποστήριξης). Προκάλεσε επίσης συζήτηση το θέμα της επικοινωνίας. Είναι σημαντικό να χρησιμοποιούνται και μέθοδοι που υποστηρίζουν την επικοινωνία και την κατανόηση, να αναγνωρίζονται και οι χειρονομίες και οι εκφράσεις του προσώπου.

3. Πώς μπορούμε να εργαστούμε για την ανάπτυξη της κοινότητας; Τι σημαίνει αυτό;

Για την ανάπτυξη μιας ενταξιακής κοινότητας χωρίς αποκλεισμούς, "πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή στον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι μπορούν να ενταχθούν και να συνδεθούν με την κοινότητα" (συνήγορος των Ατόμων με Αναπηρία). Η ένταξη στην κοινότητα μπορεί να διευκολυνθεί μέσω διαφόρων ρυθμίσεων, όπως ο προσωπικός προϋπολογισμός ή η προσωπική βοήθεια. Χρειάζεται υποστήριξη για τη λήψη επιλογών που προάγουν την ευημερία. "Υποστήριξη για να καταλάβετε τι επιλέγετε" (συνήγορος ΑΜΕΑ). Επίσης, πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή στο "πώς εξελίσσονται τα πράγματα" (συνήγορος ΑΜΕΑ). Αξίζει να παρευρίσκεστε και να συμμετέχετε, για παράδειγμα, σε συνεδριάσεις όπου λαμβάνονται αποφάσεις. Από επαγγελματική άποψη, η προώθηση της ένταξης απαιτεί "επενδύσεις στην εκπαίδευση, λαμβάνοντας υπόψη την ένταξη και την υποστήριξη της ένταξης στην κοινότητα στη βασική δομή των επαγγελματικών προσόντων" (ΜΚΟ). "Οι ομότιμοι υποστηρικτές και οι ομότιμοι μέντορες διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην ενίσχυση της φωνής όσων χρειάζονται περισσότερη υποστήριξη" (εκπρόσωπος Φορέα παροχής υπηρεσιών).

4. Λύσεις/ιδέες/προτάσεις που θα μπορούσαν να αντιμετωπίσουν τις προαναφερθείσες προκλήσεις;

Ως λύση, προτείνεται η ανταλλαγή γνώσεων και η ανάπτυξη δεξιοτήτων σχετικά με τον τρόπο υποστήριξης των ατόμων στη λήψη των δικών τους επιλογών. Χρειάζεται υποστήριξη για την πρόσβαση στις κοινότητες. Στόχος θα πρέπει να είναι η απομάκρυνση από τα ξεχωριστά συστήματα όπου δημιουργούνται δραστηριότητες αποκλειστικά για όσους χρειάζονται υποστήριξη. Είναι επίσης σημαντικό να απομακρυνθούμε από "ένα έτοιμο μοντέλο που υπαγορεύεται από το σύστημα υπηρεσιών ή από δραστηριότητες που βασίζονται σε ομάδες" (ΜΚΟ). Υπάρχει ανάγκη για περισσότερες εμπειρίες και επιλογές, ώστε όσοι χρειάζονται υποστήριξη να έχουν περισσότερες ομάδες ομοτίμων. Η προσωπική βοήθεια θα πρέπει να είναι πιο εύκολα προσβάσιμη. Η κατάρτιση των επαγγελματιών θα πρέπει να περιλαμβάνει ασκήσεις συναισθηματικών δεξιοτήτων και προβληματισμού. "Έχω εξετάσει, ήμουν σε θέση να εξετάσω όλα τα απαραίτητα;" (ΜΚΟ). Είναι ωφέλιμο να συγκεκριμενοποιηθεί ο όρος "ένταξη" με πρακτικά παραδείγματα, καθώς συχνά χρησιμοποιείται με επιφανειακό τρόπο. Από κοινωνική άποψη, οι ψηφιακές ευκαιρίες μπορούν επίσης να αξιοποιηθούν καλύτερα

για την προώθηση της ένταξης. "Για παράδειγμα, σε ένα εστιατόριο fast-food, ακόμη και οι μη ομιλούντες πελάτες μπορούν να κάνουν παραγγελία σε ένα περίπτερο αυτοεξυπηρέτησης" (συνήγορος ΑΜΕΑ). Είναι επίσης σημαντικό να δοθεί προσοχή στην παροχή/λήψη υποστήριξης και στον προγραμματισμό της. "Οι χρήστες των υπηρεσιών μας συχνά επισημαίνουν ότι δεν λαμβάνουν υποστήριξη για τη ζωή εκτός των ημερήσιων δραστηριοτήτων" (εκπρόσωπος Φορέα παροχής υπηρεσιών).

Συμπέρασμα

Συνοψίζοντας, η επίτευξη μιας ενταξιακής κοινότητας απαιτεί μια ολοκληρωμένη προσέγγιση που λαμβάνει υπόψη τα φυσικά, συμπεριφορικά και συστημικά εμπόδια, ενώ παράλληλα προωθεί την ενεργό συμμετοχή και εκπροσώπηση όλων των μελών, ιδίως των ατόμων με αναπηρία. Οι προκλήσεις για τη συμπερίληψη των ατόμων με αναπηρία (ΑΜΕΑ) περιλαμβάνουν περιορισμούς πόρων, περιβαλλοντικά εμπόδια και ζητήματα χρόνου, καθώς και την ανάγκη καλύτερης αναγνώρισης της μη λεκτικής επικοινωνίας. Για την ενίσχυση της ένταξης, οι κοινότητες θα πρέπει να επικεντρωθούν στη διευκόλυνση της ένταξης μέσω της προσωπικής βοήθειας, της εκπαίδευσης και της υποστήριξης. Η απομάκρυνση από τα διαχωριστικά μοντέλα, η επένδυση στην κατάρτιση των επαγγελματιών και η χρήση ψηφιακών εργαλείων μπορούν επίσης να βοηθήσουν. Ο δρόμος για πιο περιεκτικές κοινότητες προϋποθέτει επίσης να προωθηθεί ο αυτοπροσδιορισμός των ΑμεΑ και να διευρυνθεί η υποστήριξη πέρα από τις δομημένες δραστηριότητες, καλλιεργώντας ένα περιβάλλον όπου όλοι ακούγονται, εκτιμώνται και γίνονται κατανοητοί.

B3.4 Ευρήματα ομάδων εστίασης (focus groups) - Ουγγαρία

Συνολικά 20 άτομα συμμετείχαν στην ομάδα που διοργάνωσε η IRMÁK Nonprofit Kft. Παρόντες ήταν εκπρόσωποι διαφόρων δήμων της κομητείας Pest και της κομητείας Komárom - Esztergom (τοπικές, νομαρχιακές αρχές), προσωπικό των παρόχων υπηρεσιών του δήμου Albertirsa (βρεφονηπιακός σταθμός, νηπιαγωγείο, βασικές κοινωνικές υπηρεσίες), υπάλληλοι διαφόρων οργανώσεων (π.χ. ΜΚΟ, ημερήσια φροντίδα, υπηρεσία υποστήριξης, υποστηριζόμενη στέγαση, οργανώσεις συνηγορίας) που παρέχουν άμεση υποστήριξη σε άτομα με αναπηρία και παρόχοι υπηρεσιών που παρέχουν επαγγελματική υποστήριξη.

1. Τι σημαίνει για εσάς ενταξιακή κοινότητα;

Η έννοια της ενταξιακής κοινότητας έχει καθοριστεί σε διάφορους τομείς (εκπαίδευση, κοινωνική φροντίδα και προστασία των παιδιών, απασχόληση). Ο καθένας προσέγγισε το τι σημαίνει κοινότητα χωρίς αποκλεισμούς από τη δική του οπτική γωνία.

Στον τομέα της εκπαίδευσης, αυτό διατυπώθηκε με τέτοιο τρόπο ώστε ένα εκπαιδευτικό ίδρυμα να είναι ενταξιακό και να όλοι έχουν την ευκαιρία για ισότιμη εκπαίδευση, ανεξάρτητα από την κοινωνική τους θέση. Υπήρχαν και εκείνοι που προχώρησαν την ιδέα αυτή παραπέρα, καθιστώντας την πρόσβαση στην ισότιμη εκπαίδευση ανεξάρτητη όχι μόνο από την κοινωνική θέση, αλλά και από τις δεξιότητες και τις ικανότητες.

Στον τομέα των κοινωνικών υπηρεσιών, επικεντρώθηκαν στην υποστηριζόμενη στέγαση ως κοινωνική εξειδικευμένη φροντίδα και βασικές υπηρεσίες.

Μπορούμε να μιλάμε για μια ενταξιακή κοινότητα χωρίς αποκλεισμούς στην περίπτωση της επιδοτούμενης κατοικίας, εάν η εμφάνιση της επιδοτούμενης κατοικίας γίνεται αποδεκτή από το στενότερο και ευρύτερο περιβάλλον διαβίωσης ήδη κατά τη διάρκεια της υλοποίησης. Στην Ουγγαρία μέχρι πριν λίγα χρόνια, τα ιδρύματα για άτομα με αναπηρία βρίσκονταν κυρίως στις παρυφές των οικισμών. Τα νέα σπίτια επιδοτούμενης στέγασης βρίσκονται ήδη προς το κέντρο του οικισμού. Οι πρώτες τέτοιες προσπάθειές ένταξης ατόμων με αναπηρία σε τοπικές κοινότητες συναντούσαν συχνά μεγάλη αντίσταση. Σήμερα, στην περίπτωση αρκετών

επιδοτούμενων κατοικιών, έχει αναπτυχθεί μια σχέση καλής γειτονίας, η οποία είναι προϋπόθεση της δημιουργίας μιας κοινότητας ένταξης.

Η συμπεριληπτική κοινότητα στον τομέα της απασχόλησης ορίστηκε από τους παρευρισκόμενους ως χώρος εργασίας χωρίς αποκλεισμούς με βάση τις ικανότητές του κάθε ατόμου και προσαρμοσμένες συνθήκες όταν αυτό απαιτείται.

2. Ποιες είναι οι καθημερινές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία όσον αφορά την ένταξη;

Η αρνητική στάση μεγάλου μέρους της κοινωνίας λόγω έλλειψης γνώσεων. Η συντριπτική πλειονότητα των κοινοτήτων εξακολουθεί να μην έχει επαρκή πληροφόρηση στον τομέα της αναπηρίας. Εξαιτίας αυτού, τα ΑμεΑ συχνά παρεξηγούνται και σε πολλές περιπτώσεις αντιμετωπίζονται με φόβο και αποκλείονται .

Ένα μικρότερο μέρος της κοινωνίας, επίσης λόγω έλλειψης γνώσεων, πέφτει στην παγίδα της υπερβολικής φροντίδας. Λυπούνται τους νοητικά ανάπηρους, δεν τους βοηθούν να ζήσουν πιο ανεξάρτητα αν δεν εξυπηρετούν όλες τις ανάγκες τους καταστέλλοντας πλήρως την ανεξαρτησία τους.

Οι συμμετέχοντες επίσης επισήμαναν ότι υπάρχουν πολύ μεγάλες καθυστερήσεις στους τομείς της εκπαίδευσης, της απασχόλησης και των κοινωνικών υπηρεσιών.

Ο κατάλογος των προβλημάτων που εντοπίστηκαν περιλαμβάνει τα παρακάτω: μη προσβάσιμα κτήρια, εμπόδια στην επικοινωνία (δυσνόητες, δυσκολοανάγνωστες πληροφορίες).

3. Πώς μπορούμε να εργαστούμε για την ανάπτυξη της κοινότητας; Τι σημαίνει αυτό (π.χ. συνεργασίες με τοπικές κοινότητες και οργανώσεις);

Οι παρευρισκόμενοι δήλωσαν ομόφωνα ότι η ευαισθητοποίηση θα πρέπει να αρχίσει από την μικρότερη δυνατή ηλικία. Για το σκοπό αυτό, πρέπει να καθιερωθούν συνεργασίες ήδη από το νηπιαγωγείο και την πρωτοβάθμια σχολική φροντίδα. Αν καταφέρουμε να κάνουμε αποδεκτά τα άτομα με αναπηρία από μικρή ηλικία, τότε ανοίγει η πόρτα για μελλοντικές συνεργασίες και είναι ευκολότερο να δημιουργηθούν επαφές με δήμους, συλλόγους, αθλητικούς συλλόγους, πολιτιστικά κέντρα κ.λπ.

Η εφαρμογή της ενταξιακής εκπαίδευσης θα πρέπει επίσης να συνδεθεί και με την εργασίας χωρίς αποκλεισμούς.

Η κατάργηση των μεγάλων ιδρυμάτων και η υλοποίηση της επιδοτούμενης στέγασης είναι ένα σημαντικό βήμα στον τομέα των κοινωνικών υπηρεσιών. Οι παρευρισκόμενοι εξέφρασαν την άποψη ότι με αυτόν τον τρόπο η φροντίδα των ατόμων με αναπηρία έχει γίνει πιο κατανοητή και δημόσια, αφού οι δικαιούχοι χρησιμοποιούν τις ίδιες υπηρεσίες με τον γενικό πληθυσμό: ψωνίζουν στο ίδιο κατάστημα, πηγαίνουν στον ίδιο γιατρό, ταξιδεύουν με τα ίδια μέσα μαζικής μεταφοράς και συμμετέχουν στις ίδιες πολιτιστικές εκδηλώσεις.

4. Λύσεις/ιδέες/προτάσεις που θα μπορούσαν να αντιμετωπίσουν τις προαναφερθείσες προκλήσεις

Η σημασία της υποστηριζόμενης στέγασης έχει προχωρήσει τα τελευταία χρόνια και είναι πολύ σημαντική και ευνοϊκή για την ανάπτυξη μιας ενταξιακής κοινωνίας χωρίς αποκλεισμούς. Με αυτό τον τρόπο έχει βελτιωθεί η ποιότητα της φροντίδας, αλλά έχει γίνει ένα σημαντικό βήμα προς τα εμπρός για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης. Είναι ανάγκη να γίνει κατανοητό ότι δεν χρειάζεται ούτε να φοβόμαστε τα άτομα με αναπηρία αλλά ούτε και να τα λυπούμαστε για την κατάστασή τους. Η ένταξη δεν είναι μια εύκολη διαδικασία για την πλειοψηφία της κοινωνίας, αλλά με το να γίνει κάποιος γείτονας ενός ατόμου με αναπηρία αντιλαμβάνεται βιωματικά την αξία της.

Οι συμμετέχοντες δήλωσαν επίσης ότι θα ήταν σημαντικό να συμπεριληφθούν άτομα με αναπηρία στις σε τοπικές εκδηλώσεις της κοινότητας. Να συμμετέχουν ενεργά σε αυτές τις εκδηλώσεις, όπως ως εκθέτες ή ομιλητές.

Συμπέρασμα

Συνοψίζοντας, οι παρευρισκόμενοι δήλωσαν ότι μέχρι να γίνουν πράξη οι ενταξιακές πρακτικές στον τομέα της εκπαίδευσης και της απασχόλησης, είναι δύσκολο η κοινωνική ένταξη να διευρυνθεί σε όλα τα διαφορετικά κοινωνικά επίπεδα. Όσο οι γενιές μεγαλώνουν διαχωρισμένες, η ένταξη θα αποτελεί πρόβλημα. Στους τομείς της εκπαίδευσης, της απασχόλησης και των κοινωνικών παροχών, η φροντίδα και η παροχή υπηρεσιών με βάση τις ανάγκες θεωρούνται σημαντικές. Η φροντίδα με βάση τις ανάγκες δεν αποκλείει, αλλά ανταποκρίνεται στις ελλείπουσες δεξιότητες και ικανότητες.

Β4. Ανάλυση πίνακα ομάδων εστίασης (focus groups)

Β4.1 Μεθοδολογία

Για τους σκοπούς της διακρατικής έρευνας, εφαρμόστηκαν μεικτές μέθοδοι (ποιοτική, ποσοτική και τριγωνοποίηση) προκειμένου να προκύψουν ολοκληρωμένα ερευνητικά ευρήματα μεταξύ των 4 χωρών που συμμετείχαν με 70 συμμετέχοντα μέλη (N=70). Πιο συγκεκριμένα, χρησιμοποιήθηκαν ποιοτική θεματική ανάλυση και ποσοτικές στατιστικές μέθοδοι (συχνότητες λέξεων) καθώς και τεχνικές οπτικοποίησης δεδομένων (wordcould). Η προσέγγιση αυτή επέτρεψε την αντικειμενική ιεράρχηση των ποιοτικών δεδομένων- ως εκ τούτου, προέκυψαν θεματικές κατηγορίες.

Β4.2 Διακρατική ανάλυση

Στον πίνακα 1 που ακολουθεί παρουσιάζεται η ανάλυση των θεμάτων που προέκυψαν ως απάντηση στις ερωτήσεις των ομάδων εστίασης (focus groups) σε όλες τις χώρες εταίρους, με 70 συμμετέχοντες. Τα ευρήματα των ομάδων εστίασης (focus groups) υποδηλώνουν τα στοιχεία που συνθέτουν τον σημερινό ορισμό της ενταξιακής κοινότητας χωρίς αποκλεισμούς: προσβασιμότητα, καθολικότητα, συμμετοχή, συμπεριφορές της κοινότητας, πολιτισμική ένταξη, ενσωμάτωση, ίσες ευκαιρίες. Φαίνεται ότι παρόλο που τα θεμελιώδη δικαιώματα των ΑΜΕΑ -δηλαδή η ανεξάρτητη διαβίωση- στις εμπλεκόμενες χώρες προστατεύονται, η **πραγματική ένταξη στην κοινότητα παραμένει υπό αμφισβήτηση**.

Ερώτηση ομάδας εστίασης (focus group)	Το θέμα προέκυψε
1. **Τι σημαίνει για εσάς ενταξιακή κοινότητα χωρίς αποκλεισμούς;**	Προσβασιμότητα / Καθολικότητα / Συμμετοχή Συμπεριφορές της Κοινότητας / Πολιτιστική ενσωμάτωση / Ίσες ευκαιρίες
2. **Ποιες είναι οι καθημερινές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία σε σχέση με την ένταξη;**	Διαρθρωτικά εμπόδια και ζητήματα προσβασιμότητας / Στερεότυπα / Προκαταλήψεις / Εμπόδια προσβασιμότητας / Νομική εκπροσώπηση / Υπερπροστασία / Θεσμοθετημένη κουλτούρα / Κοινωνικό στίγμα Συμπεριφορικά εμπόδια
3. **Πώς μπορούμε να εργαστούμε για την ανάπτυξη της κοινότητας; Τι σημαίνει αυτό; (π.χ., συνεργασίες με τοπικές κοινότητες και οργανώσεις;)**	Συμπράξεις/Συνεργασία / Ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης / Εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση Ενταξιακές πολιτικές / Υποστήριξη από ομότιμους /υποστήριξη βασισμένη στα δυνατά σημεία / κοινοτικοί πόροι
4. **Λύσεις/ιδέες/προτάσεις που θα μπορούσαν να αντιμετωπίσουν τις προαναφερθείσες προκλήσεις;**	Υποστηριζόμενη στέγαση / Ευκαιρίες απασχόλησης / Ευαισθητοποίηση / Ψηφιακή προσβασιμότητα / Προσωπικός προϋπολογισμός (personal budget) Συνηγορία / Γλωσσική ενσωμάτωση / Πρωτοβουλίες μικρής κλίμακας

Πίνακας 1: *Θεματικός πίνακας Matrix*

Με βάση τα ευρήματα της διακρατικής έρευνας, ο ορισμός της ένταξης στην κοινότητα συνδέεται με τις αξίες της συμμετοχής, της συμπαραγωγής, της ιδιότητας του πολίτη και των ευκαιριών συμμετοχής στους κοινοτικούς πόρους.

"Οι ενταξιακές κοινότητες μπορούν να επιτευχθούν μόνο σε τοπικό επίπεδο. Σε γενικότερο εθνικό επίπεδο, η ένταξη μπορεί να θεωρηθεί ως γενική αρχή, ως πολιτική, ως οδηγία. Ωστόσο, η συνεργασία των εθνικών και τοπικών κυβερνήσεων και της κοινωνίας των πολιτών είναι σημαντικοί παράγοντες-κλειδιά για την οικοδόμηση βιώσιμων και χωρίς αποκλεισμούς τοπικών κοινοτήτων" (Πάροχος υπηρεσιών).

Προκειμένου να δοθεί μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα των θεμάτων που προέκυψαν κατά τη διάρκεια των ομάδων εστίασης (focus groups), αναλύθηκε περαιτέρω η συχνότητα χρήσης συγκεκριμένων λέξεων. Οι συχνότητες λέξεων είναι οπτικές αναπαραστάσεις δεδομένων κειμένου όπου οι λέξεις εμφανίζονται σε διαφορετικά μεγέθη με βάση τη συχνότητα ή τη σημασία τους στις ομάδες εστίασης (focus groups).

representative
advocate
social
accessible
accessibility
subsidized
cultural
education
housing
barriers
participants
abilities
involved
policies
discussion
employment
opportunities
inclusion
life
status
needs
defined
societal
heard
learn
care
skills
special
needed
options
limitations
implementation
located
speak
mean
member
participation
representation
interaction
participants
already
level
means
time
focus
strengths
recognizes
mistakes
environmental
independent
prejudices
belong
empathetic
actively
listened
communication
implementations
settlements
access
tolerance
therefore
participate
daily
developed
considers
physical
top-down
definition
housings
structural
terms
supported
tasks
local
place
listen
today
finally
wide
communities
primary
thoughts
environment
accommodate
discussing
provides
hearing
relationship
desire
finding
accepted
true
clarify
functioning
openness
value
settlement
instead
make
outliers
building
normality
minority
opportunity
particular
applied
mentioned
outskirts
hungary
met
creates
equally
multiple
reflects
enable
range
advocacy
creating
case
within
idea
concretize
present
place&quot
different
group
society
towards
development
considered
agreed
stakeholder
topic
resistance
clearly
units
formulated
dis ability
scratch
government
institutions
included
efforts
basic
solutions
imposed
professionals
modified
work
practice
performed
reached
exclude
target
sparked
shows
quot;an
antechamber
attention
support
recognized
excellent
first
later
center
growth
element
took
start
operates
educational
ngos
protection
approached
many
jam
way
institutionalized
stereotypes
regarding
give
non
processes
love
built
intercommunity
easy
face
less
every
organizing
consensus
making
reflected
judgmental
result
areas
entertainment
ensures
designed
disability
implementation
neighbourly
universality
welcoming
questioned
understanding
communicates
understood&quot
made
reason
options
supporting
narrower
specific
concluded
open
connected
focused
barrier-free
houses
organization
rather
understand
living
importantly
institutions
government
professionals
imposed
solutions
basic
exclude
reached
sparked
shows
quot;an
performed
practice
work
modified
scratch
dis ability
formulated
clearly
units
resistance
stakeholder
topic
considered
agreed
development
towards
society
within
creating
case
advocacy
range
enable
reflects
multiple
hungary
met
creates
equally
applied
mentioned
outskirts
particular
normality
minority
opportunity
building
outliers
instead
make
settlement
openness
value
functioning
clarify
accepted
true
finding
desire
relationship
hearing
provides
quot;inclusion.&quot
attitudes&quot
accommodate&quot
discussing
primary
thoughts
environment
communities
tolerance
therefore
participate
daily
developed
considers
physical
top-down
definition
housings
structural
terms
supported
tasks
local
place
listen
today
finally
wide
belong
prejudices
independent
environmental
mistakes
focus
respect
recognizes
implementations
access
settlements
empathetic
actively
listened
communication&quot
strengths
status
quot;a
conditions
time&quot
needs
defined
one
inclusion
communities
primary
thoughts
environment
accommodate&quot

society
life
significant
challenge
support
rights
mentioned
example
decision-making
partnerships
participation
realization
barriers
education
sports
legal
benefits
national
organizations
build
supported
accessibility
fear
face
representatives
assume
inclusion
basis
independent
choose
possible
public
disability
system
safety
need
provider
school
institutions
challenges
resources
created
established
representative
integrated
environment
limitations
money
attitude
kindergarten
human
vulnerable
social
housing
care
demanding
services
service
communities
issues
solutions
institution
measures
transport
spaces
everyone
assistant
travel
doctor
cultural
lack
shop
processes
consider
everyday
great
promote
declared
mean
centres
city
neighbourhood
structural
left
events
self-confidence
methods
outside
protected
doctors
disaster
speech
communication
policies
institutional
gestures
associations
include
earning
wider
violated
discussion
entertainment
foundation
primary
providers
needs
used
field
providing
overcoming
recognize
condemned
especially
earliest
others&quot
segregating
quality
decision
designed
attitudinal
stages
within
withdraw
inadequate
controlled
preassumes
opens
agreed
prejudices
everything
responsible
experienced
local
future
giving
full
asked
bothers
either
external
inadequacy
understood
assistance
representing
specialists
function
contacts
representation
find
safety
cinema
public
verbally
fraction
adults
job
huge
families
regards
large
facial
quot;giving
create
children
regardless
municipalities
included
inclusive
vulnerable
turns
health
discussions
including
understandable
informed
beneficiaries
walk
incapable
environments
understanding
natural
destitute
fundamental
unacceptable
time&quot
majority
unanimously
professional
personal
noticing
help
problem
making
well
aspect
officials
different
infrastructure
self-determination
partners
social
housing
care
demanding
raised
continuing
without
opportunity
lose
integrated
established
representative
environment
account
prevented
time
office
developmental
freely
governments
hero
money
limitations
mentioned
human
resources
created
turns
health
discussions
vulnerable
inclusive
included
municipalities
doctors
building
integrate
considered
accepted
functions
large
regards
provider
families
huge
need
facial
quot;giving
create
children
school
rights
verbally
disability
system
public
safety
representation
find
possible
contacts
choose
specialists
inadequacy
external
either
understood
independent
full
asked
bothers
basis
inclusion
assume
representatives
face
communities
issues
service
solutions
institution
measures
transport
spaces
everyone
assistant
travel
doctor
cultural
lack
shop
processes

Εικόνα 3: ***Πώς μπορούμε να εργαστούμε για την ανάπτυξη της κοινότητας; Τι σημαίνει αυτό (π.χ. συνεργασίες με τοπικές κοινότητες και οργανώσεις);***

Λέξεις-κλειδιά: μπορεί, τοπική, κοινωνία, γλώσσα, αλλαγή, καταλαβαίνω, αλλαγή, δημόσιο, εκπαίδευση, σχολείο, πρώιμη, εθνική, υπηρεσίες, προσοχή, προσωπική, επαγγελματική, αλλαγή, γέφυρες, οργανισμοί.

Εικόνα 4: **Λύσεις/ιδέες/προτάσεις που θα μπορούσαν να αντιμετωπίσουν τις προαναφερθείσες προκλήσεις.**

Λέξεις-κλειδιά: υποστήριξη, πρόσβαση, συνεργασία, κοινότητα, δραστηριότητες, κοινωνικές, υπηρεσίες, προτροπή, επιλογές, ανάγκη, διατομεακές συνεργασίες, ομάδα, συστήματα.

Β4.3 Προτάσεις για κοινοτική ανάπτυξη/κατάρτιση

Ακολουθώντας την προσέγγιση των γλωσσικών μετρήσεων και τη διαδικασία τριγωνοποίησης, τα θέματα που αναδύθηκαν με συνέπεια και επανάληψη στο πλαίσιο της διακρατικής έρευνας ιεραρχήθηκαν μέσω στατιστικής ανάλυσης συχνοτήτων και παρουσιάζονται στον Πίνακα 2 παρακάτω. Αυτό επέτρεψε την αντικειμενική κατηγοριοποίηση και ιεράρχηση των θεμάτων. Για τους σκοπούς του παρόντος έργου, έγινε μια επιλογή και ομαδοποίηση των πιο επειγόντων ζητημάτων που τέθηκαν όταν πρόκειται για ενταξιακές κοινότητες και κοινοτική ανάπτυξη. Ο παρακάτω κατάλογος αποσκοπεί στην ενημέρωση του **Πακέτου Εργασίας 3- Ανάπτυξη προγραμμάτων κατάρτισης**:

- Προσβασιμότητα και οι μορφές/επίπεδά της (15)/ Πώς να προωθηθεί η πολιτιστική ενσωμάτωση (6)/ γλωσσική προσβασιμότητα (5): Τι είναι η προσβασιμότητα;
- Διευκόλυνση της συμμετοχής (12)/ Συνηγορία (7) Υποστήριξη από ομότιμους (6)/Νομική εκπροσώπηση: επίπεδα συμμετοχής, ενεργητική/παθητική, υποστηριζόμενη, ιδιότητα του πολίτη
- Πώς να δημιουργήσετε/υποστηρίξετε ευκαιρίες απασχόλησης (12)
- Ενημέρωση της κοινότητας για την αναπηρία (10): Στερεότυπα, φραγμοί συμπεριφοράς, κοινωνικό στίγμα, υπεράσπιση και δικαιώματα της αναπηρίας).
- Δημιουργία συμπράξεων/δικτύων ή υποστήριξης (9), ευκαιρίες για κοινοτική συμμετοχή/κοινοτικούς πόρους

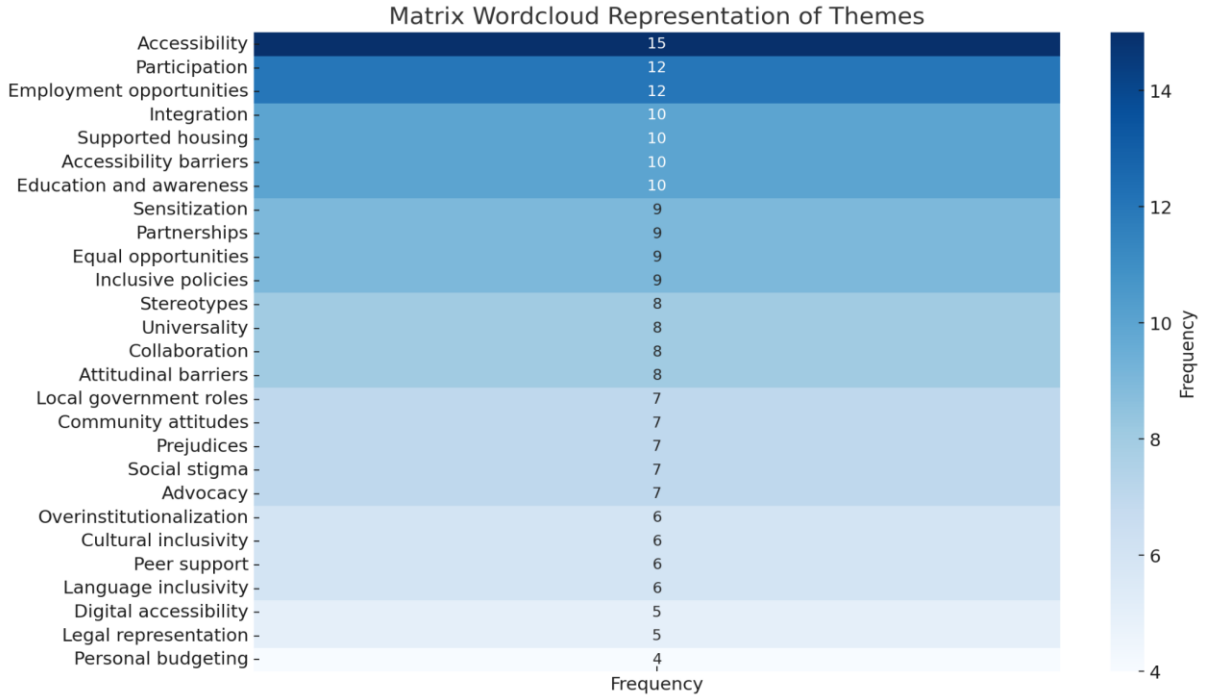

Πίνακας 2: *Αναπαράσταση θεμάτων του Wordcloud Matrix*

Συμπερασματικές παρατηρήσεις

Εν κατακλείδι, ενώ έχουν γίνει σημαντικά βήματα στη δημιουργία νομοθεσιών που αποσκοπούν στην υποστήριξη των δικαιωμάτων και της ένταξης των ατόμων με αναπηρία (AMEA), παραμένουν αρκετά κρίσιμα κενά που εμποδίζουν την δημιουργία ενταξιακών κοινοτήτων. Οι υφιστάμενοι νόμοι, όπως αυτοί που εμπνέονται από την UNCRPD, τονίζουν το δικαίωμα των AMEA να συμμετέχουν πλήρως στην κοινωνία, αλλά η εφαρμογή αυτών των νόμων είναι ασυνεπής σε διάφορες περιοχές και τομείς. Για παράδειγμα, αν και το νομικό πλαίσιο αναγνωρίζει τη σημασία της προσβασιμότητας και της συμμετοχής, τα αποτελέσματα της εθνικής έρευνας πεδίου που διεξήχθη στην Πολωνία, την Ελλάδα, τη Φινλανδία και την Ουγγαρία αποκαλύπτουν ότι εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικά εμπόδια τόσο στις φυσικές όσο και στις κοινωνικές πτυχές των κοινοτήτων. Αν και τα αποτελέσματα της έρευνας συμβάλλουν σημαντικά στην κατανόηση των προκλήσεων και των ευκαιριών που αντιμετωπίζονται σε διάφορα επίπεδα, τα ευρήματα δεν είναι αντιπροσωπευτικά για το γενικό πληθυσμό.

Co-funded by the European Union

Τα ευρήματα των ερευνών στις διάφορες χώρες δείχνουν σημαντικές προκλήσεις όσον αφορά την προσβασιμότητα και τη συμμετοχή των ΑΜΕΑ. Για παράδειγμα, οι δημόσιοι χώροι παραμένουν συχνά απρόσιτοι για τα άτομα με αναπηρία, γεγονός που τα εμποδίζει να συμμετάσχουν πλήρως στις δραστηριότητες της κοινότητας. Για παράδειγμα, στην Ελλάδα, περίπου το 70% των ερωτηθέντων επισήμανε σοβαρά προβλήματα προσβασιμότητας στους δημόσιους χώρους, τα οποία αντανακλώνται και σε άλλες περιοχές. Επιπλέον, τα γλωσσικά εμπόδια, όπως η απουσία ευανάγνωστων και εύκολα κατανοητών πληροφοριών, επιδεινώνουν περαιτέρω τον αποκλεισμό των ΑΜΕΑ. Τα ζητήματα αυτά υποδεικνύουν ότι, ενώ έχει σημειωθεί πρόοδος στη νομοθεσία για την ένταξη, πρέπει να γίνουν πολύ περισσότερα για την αντιμετώπιση πρακτικών, επιτόπιων εμποδίων, ώστε να διασφαλιστεί η πραγματική ένταξη. Η συμμετοχή, μια βασική πτυχή των ενταξιακών κοινοτήτων, υστερεί επίσης. Τα άτομα με αναπηρία αντιμετωπίζουν συχνά δυσκολίες στη συμμετοχή σε δραστηριότητες που δεν έχουν σχεδιαστεί ειδικά γι' αυτά. Σε έρευνες που διεξήχθησαν στην Πολωνία, για παράδειγμα, η πλειοψηφία των ερωτηθέντων διαφώνησε ότι τα άτομα με αναπηρία ήταν σε θέση να συμμετέχουν σε κοινοτικές δραστηριότητες που απευθύνονταν στο ευρύ κοινό. Οι μηχανισμοί οι οποίοι προωθούν τη ενεργή συμμετοχή των ΑμεΑ στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων είναι ανεπαρκείς. Για παράδειγμα, μόνο ένα μικρό ποσοστό των ερωτηθέντων συμφώνησε ότι τα ΑΜΕΑ συμμετέχουν επαρκώς στο σχεδιασμό των δραστηριοτήτων της τοπικής κοινότητας. Αυτό υπογραμμίζει την ανάγκη για πιο ισχυρούς μηχανισμούς συμπαραγωγής, όπου τα ΑΜΕΑ δεν είναι μόνο δικαιούχοι αλλά και ενεργοί παράγοντες στη διαμόρφωση των υπηρεσιών και των πολιτικών που επηρεάζουν τη ζωή τους.

Οι ομάδες εστίασης (focus groups) έριξαν φως στη σημασία της κοινοτικής ανάπτυξης για την προώθηση περιβαλλόντων χωρίς αποκλεισμούς για τα άτομα με αναπηρία. Οι συμμετέχοντες τόνισαν ότι η ένταξη δεν πρέπει να είναι μια διαδικασία από πάνω προς τα κάτω, αλλά μια διαδικασία που εμπλέκει ενεργά τα άτομα με αναπηρία από την αρχή, αντικατοπτρίζοντας τις βιωμένες εμπειρίες και ανάγκες τους. Το μοντέλο συμπαραγωγής, το οποίο απαιτεί τη συνεργασία μεταξύ των ΑΜΕΑ, των τοπικών αρχών, των παρόχων υπηρεσιών και άλλων ενδιαφερόμενων φορέων, αναδείχθηκε ως κρίσιμη στρατηγική για την προώθηση ενταξιακών κοινοτήτων. Αυτή η συμμετοχική προσέγγιση διασφαλίζει ότι οι πολιτικές και οι υπηρεσίες σχεδιάζονται έτσι ώστε να είναι πραγματικά χωρίς αποκλεισμούς και όχι να προσαρμόζονται εκ των υστέρων για να εξυπηρετήσουν τα ΑΜΕΑ. Επιπλέον, οι ομάδες εστίασης (focus groups) υπογράμμισαν ότι η ανάπτυξη της κοινότητας πρέπει να επεκταθεί πέρα από τη φυσική προσβασιμότητα και να συμπεριλάβει πολιτισμικές και συμπεριφορικές αλλαγές. Επισημάνθηκε ότι οι κοινότητες πρέπει να είναι απαλλαγμένες από εμπόδια όχι μόνο όσον αφορά τις υποδομές αλλά και τη στάση απέναντι στην αναπηρία. Αυτό υποδεικνύει την αναγκαιότητα συνεχούς εκπαίδευσης και πρωτοβουλιών ευαισθητοποίησης για την καταπολέμηση του ικανοτισμού (ableism) και την προώθηση της ενσυναίσθησης μεταξύ των μελών της κοινότητας.

Θα πρέπει να δοθεί έμφαση στη διάκριση μεταξύ της "παροχής υπηρεσιών" και της "ανάπτυξης της κοινότητας", η οποία μπορεί να δώσει πληροφορίες για την κατάρτιση και το σχεδιαμό του έργου ICALL. Από τη μία πλευρά, η "παροχή υπηρεσιών" συνοψίζεται σε οτιδήποτε παρέχεται μέσω υπηρεσιών, δομών και φορέων, όπου η αποτελεσματικότητα, η τεκμηρίωση και η διαχείριση είναι οι αξίες που καθοδηγούν τη διαδικασία. Από την άλλη πλευρά, η "ανάπτυξη της κοινότητας" βασίζεται στην ανάπτυξη του υπάρχοντος δυναμικού και σε μια "μη πληρωμένη" οικονομία φροντίδας, η οποία συνδέεται στενά με την αμοιβαιότητα, την εμπιστοσύνη, την αλληλεγγύη, τις σχέσεις και τους πόρους της κοινότητας. Η προσέγγιση της "κοινοτικής ανάπτυξης" θα πρέπει να ενισχύει τη δημιουργία συνδέσεων και να εκμεταλλεύεται τις προκλήσεις ως κίνητρο για να γίνει πιο ορατή. Στο πλαίσιο αυτής της προσέγγισης, οι "υπηρεσίες" ή τα "συστήματα" μπορούν στη συνέχεια να θεωρηθούν ως ένα δίκτυο που θα πρέπει να επηρεαστεί προς την κατεύθυνση της κοινοτικής ανάπτυξης.

Εν κατακλείδι, ενώ η νομοθεσία παρέχει μια σταθερή βάση για τα δικαιώματα των ΑΜΕΑ, η πρακτική υλοποίηση αυτών των δικαιωμάτων μέσω της κοινοτικής ανάπτυξης παραμένει ανεπαρκής. Η εθνική έρευνα

πεδίου δείχνει ότι εξακολουθούν να υφίστανται σημαντικά φυσικά, γλωσσικά και κοινωνικά εμπόδια, υπονομεύοντας την ικανότητα των ΑΜΕΑ να συμμετέχουν πλήρως στην κοινωνία. Προχωρώντας προς τα εμπρός, υπάρχει κρίσιμη ανάγκη για στρατηγικές συμπαραγωγής που εμπλέκουν τα άτομα με αναπηρία στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και μεγαλύτερη έμφαση στην οικοδόμηση κοινοτήτων που δεν είναι μόνο φυσικά προσβάσιμες αλλά και συμπεριφορικά ενταξιακές. Οι επενδύσεις στις προσαρμοστικές τεχνολογίες, την εκπαίδευση και την ευαισθητοποίηση του κοινού είναι απαραίτητες για τη γεφύρωση του χάσματος μεταξύ της νομοθεσίας και της βιωμένης εμπειρίας, διασφαλίζοντας ότι όλα τα μέλη της κοινωνίας μπορούν να ευημερούν ισότιμα.

Παραρτήματα

Παράρτημα 1 - Περαιτέρω ανάγνωση:

- Προκειμένου να υποστηρίξει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στη σύνταξη των κατευθυντήριων γραμμών για την ανεξάρτητη διαβίωση και την ένταξη στην κοινότητα, η Ευρωπαϊκή Ομάδα Εμπειρογνωμόνων για τη μετάβαση από την ιδρυματική στην οικογενειακή και κοινοτική φροντίδα εξέδωσε τις δικές της "Κατευθυντήριες γραμμές για την ανεξάρτητη διαβίωση και την ένταξη στην κοινότητα".
- Επιπλέον, η EEG έχει αναπτύξει έναν "Κατάλογο ελέγχου των κονδυλίων της ΕΕ για την προώθηση της ανεξάρτητης διαβίωσης και της αποϊδρυματοποίησης", για να βοηθήσει τις διαχειριστικές αρχές που είναι αρμόδιες για τα κονδύλια της ΕΕ να τηρούν τους κανόνες και τις προτεραιότητες που ορίζονται στον κανονισμό κοινών διατάξεων.
- Προκειμένου να υποστηρίξει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στη σύνταξη των κατευθυντήριων γραμμών για την αποϊδρυματοποίηση, η EASPD παρείχε στοιχεία υπό μορφή εγγράφου θέσης: Ανεξάρτητη διαβίωση και ένταξη των ατόμων με αναπηρία στην κοινότητα.
- Η EASPD συνέβαλε επίσης στο πλαίσιο της ΕΕ για τις κοινωνικές υπηρεσίες αριστείας για τα άτομα με αναπηρία.
- Ως βασικό στοιχείο για την πρόληψη της αποϊδρυματοποίησης των παιδιών με αναπηρία και την προώθηση της ένταξής τους, η EASPD εξέδωσε έγγραφο θέσεων σχετικά με την παρέμβαση στην πρώιμη παιδική ηλικία με επίκεντρο την οικογένεια.
- Για να υποστηρίξει την ΕΕ στην υλοποίηση των φιλοδοξιών της όσον αφορά την ενταξιακή εκπαίδευση, η EASPD δημοσίευσε μια σχετική αναφορά: Προς την εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς και πέρα από αυτήν.

Παράρτημα 2- Ερωτήσεις έρευνας

Έρευνα για τις τοπικές αρχές (Δήμοι, τοπικές διοικήσεις, γραμματείες, άλλες δομές τοπικού επιπέδου που είναι υπεύθυνες για το συντονισμό και την υλοποίηση δραστηριοτήτων κοινωνικής συνοχής, αναψυχής, πολιτισμού και ένταξης):

Δημογραφικά:
όνομα του οργανισμού,
θέση του ερωτώμενου,
Θα θέλατε να επικοινωνήσουμε περαιτέρω μαζί σας σχετικά με την ομάδα εστίασης (focus group) αυτής της μελέτης; Εάν ναι, στείλτε μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου:

Οι ακόλουθες ερωτήσεις θα πρέπει να βαθμολογηθούν σε κλίμακα από το 0 έως το 5: (1) Διαφωνώ απόλυτα, (2) Διαφωνώ, (3) Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ, (4) Συμφωνώ, (5) Συμφωνώ απόλυτα. Δεν θα πρέπει να χρησιμοποιούνται απαντήσεις ανοικτού κειμένου.

1. Δημόσιοι χώροι προσβάσιμοι για ΑΜΕΑ (προσβασιμότητα χώρου).
2. Τα άτομα με αναπηρία συμμετέχουν σε κοινοτικές δραστηριότητες (π.χ. κοινοτικές αθλητικές δραστηριότητες, πολιτιστικές δραστηριότητες) που απευθύνονται κυρίως στο ευρύ κοινό.
3. i. Αναπτύσσουμε πολιτικές/στρατηγικές απασχόλησης που προωθούν την ένταξη των ατόμων με αναπηρία στην αγορά εργασίας.
   ii. Αναπτύσσουμε πολιτικές/στρατηγικές που επιτρέπουν στα άτομα με αναπηρία να αποκτήσουν τις απαραίτητες δεξιότητες και ικανότητες για την αγορά εργασίας.
   iii. Δημιουργούμε πραγματικές θέσεις απασχόλησης για άτομα με αναπηρία. (βαθμολογείται με τη μορφή Ναι ή Όχι).
4. Κατά το σχεδιασμό των δραστηριοτήτων της τοπικής κοινότητας λαμβάνουμε υπόψη τις προσβάσιμες στρατηγικές επικοινωνίας για την ενημέρωση των Ατόμων με Αναπηρία (π.χ. εύκολα κατανοητά κείμενα).

5. Ο δήμος μας υποστηρίζει τη συνεργασία και τη δικτύωση πολλών παραγόντων (π.χ. σύνδεση μεταξύ κοινοτικών κέντρων, οργανώσεων άμεσης υποστήριξης, οικογενειών, ΑΜΕΑ) προκειμένου να προωθηθεί η ένταξη των ΑΜΕΑ σε διάφορες πτυχές της κοινοτικής ζωής (απασχόληση, εκπαίδευση, πολιτισμός, κοινωνικές υπηρεσίες, τοπική δημοκρατία).

Έρευνα για ΜΚΟ/παρόχους άμεσων υπηρεσιών:
Ερωτήσεις κλειστού τύπου, κλίμακα likert point 1=διαφωνώ έως 5=συμφωνώ απόλυτα, απαντήσεις Ναι ή Όχι

Δημογραφικές ερωτήσεις:
όνομα του οργανισμού
θέση στον οργανισμό
αριθμός δικαιούχων
Θα θέλατε να επικοινωνήσουμε περαιτέρω μαζί σας σχετικά με την ομάδα εστίασης (focus group) αυτής της μελέτης; Εάν ναι, στείλτε μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου:

Οι ακόλουθες ερωτήσεις θα πρέπει να βαθμολογηθούν σε κλίμακα από το 0 έως το 5: (1) Διαφωνώ απόλυτα, (2) Διαφωνώ, (3) Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ, (4) Συμφωνώ, (5) Συμφωνώ απόλυτα. Δεν θα πρέπει να χρησιμοποιούνται απαντήσεις ανοικτού κειμένου.

1. Υπάρχουν στην τοπική σας κοινότητα προβλήματα φυσικής/χωροταξικής προσβασιμότητας που εμποδίζουν την πρόσβαση των ΑΜΕΑ σε κοινοτικούς πόρους.

2. Στην τοπική σας κοινότητα υπάρχουν ζητήματα γλωσσικής προσβασιμότητας που εμποδίζουν την πρόσβαση των ΑΜΕΑ σε κοινοτικούς πόρους.
3. Συμμετέχετε στη χάραξη πολιτικής σε σχέση με την υποστήριξη των ΑΜΕΑ.
4. Η τοπική κοινότητα είναι φιλόξενη και χωρίς αποκλεισμούς για τα άτομα με αναπηρία που υποστηρίζετε (γείτονες, κοινοτικά κέντρα και υπηρεσίες).
5. Οι δικαιούχοι σας συμμετέχουν σε προγράμματα που απευθύνονται κυρίως στο ευρύ κοινό.
6. Υποστηρίζετε την ανάπτυξη/βιωσιμότητα άτυπων δικτύων (εκτός από το έμμισθο προσωπικό) γύρω από τα άτομα που υποστηρίζετε.
7. Υποστηρίζετε τους δικαιούχους σας να έχουν φωνή/να συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων του οργανισμού σας.
8. Τα άτομα που υποστηρίζετε έχουν φωνή/συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων σχετικά με την καθημερινή τους ζωή.
9. Τα άτομα που υποστηρίζετε συνεισφέρουν στις τοπικές κοινότητες (π.χ. εθελοντισμός, οικιακοί ρόλοι).

Ερωτήσεις έρευνας για τις αντιπροσωπευτικές οργανώσεις/οργανώσεις προάσπισης των ΑΜΕΑ:

Δημογραφικά:

όνομα του οργανισμού,

θέση του ερωτώμενου,
Θα θέλατε να επικοινωνήσουμε περαιτέρω μαζί σας σχετικά με την ομάδα εστίασης (focus group) αυτής της μελέτης; Εάν ναι, στείλτε μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου:

Οι ακόλουθες ερωτήσεις θα πρέπει να βαθμολογηθούν σε κλίμακα από το 0 έως το 5: (1) Διαφωνώ απόλυτα, (2) Διαφωνώ, (3) Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ, (4) Συμφωνώ, (5) Συμφωνώ απόλυτα. Δεν θα πρέπει να χρησιμοποιούνται απαντήσεις ανοικτού κειμένου.

1. Τα άτομα με αναπηρία υποστηρίζονται επαρκώς όσον αφορά την ανεξάρτητη διαβίωση.
1. Τα άτομα με αναπηρία υποστηρίζονται επαρκώς όσον αφορά την ανεξάρτητη κοινωνική τους ζωή.
2. Τα άτομα με αναπηρία υποστηρίζονται επαρκώς όσον αφορά το να είναι ενεργά και συνεισφέροντα μέλη της κοινότητας.
3. Οι δημόσιοι χώροι είναι προσβάσιμοι για τα άτομα με αναπηρία (προσβασιμότητα χώρων).
4. Τα άτομα με αναπηρία μπορούν να συμμετέχουν σε προγράμματα (π.χ. κοινοτικές αθλητικές δραστηριότητες, πολιτιστικές δραστηριότητες) που απευθύνονται στο ευρύ κοινό.
5. Η τοπική κοινότητα είναι φιλόξενη και χωρίς αποκλεισμούς για τα άτομα με αναπηρία (γείτονες, κοινοτικά κέντρα και υπηρεσίες); (προσθέστε αυτή την περιγραφή/εξήγηση: Τα άτομα με αναπηρία δεν αντιμετωπίζουν διακρίσεις, ρατσισμό ή συμπεριφορές που σχετίζονται με τη βία).
6. Τα άτομα με αναπηρία συμμετέχουν στη χάραξη πολιτικής σε σχέση με την υποστήριξη των δικαιωμάτων και των επιλογών ζωής τους.

Co-funded by the European Union

Παράρτημα 3- Ερωτήσεις ομάδων εστίασης (focus groups):

Ερωτήσεις ομάδων εστίασης (focus groups)

1. Τι σημαίνει για εσάς ενταξιακή κοινότητα χωρίς αποκλεισμούς;
2. Ποιες είναι οι καθημερινές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία σε σχέση με την ένταξη;
3. Πώς μπορούμε να εργαστούμε για την ανάπτυξη της κοινότητας; Τι σημαίνει αυτό; (π.χ. συμπράξεις με τοπικές κοινότητες και οργανώσεις;)
4. Λύσεις/ιδέες/προτάσεις που θα μπορούσαν να αντιμετωπίσουν τις προαναφερθείσες προκλήσεις;

Co-funded by the European Union